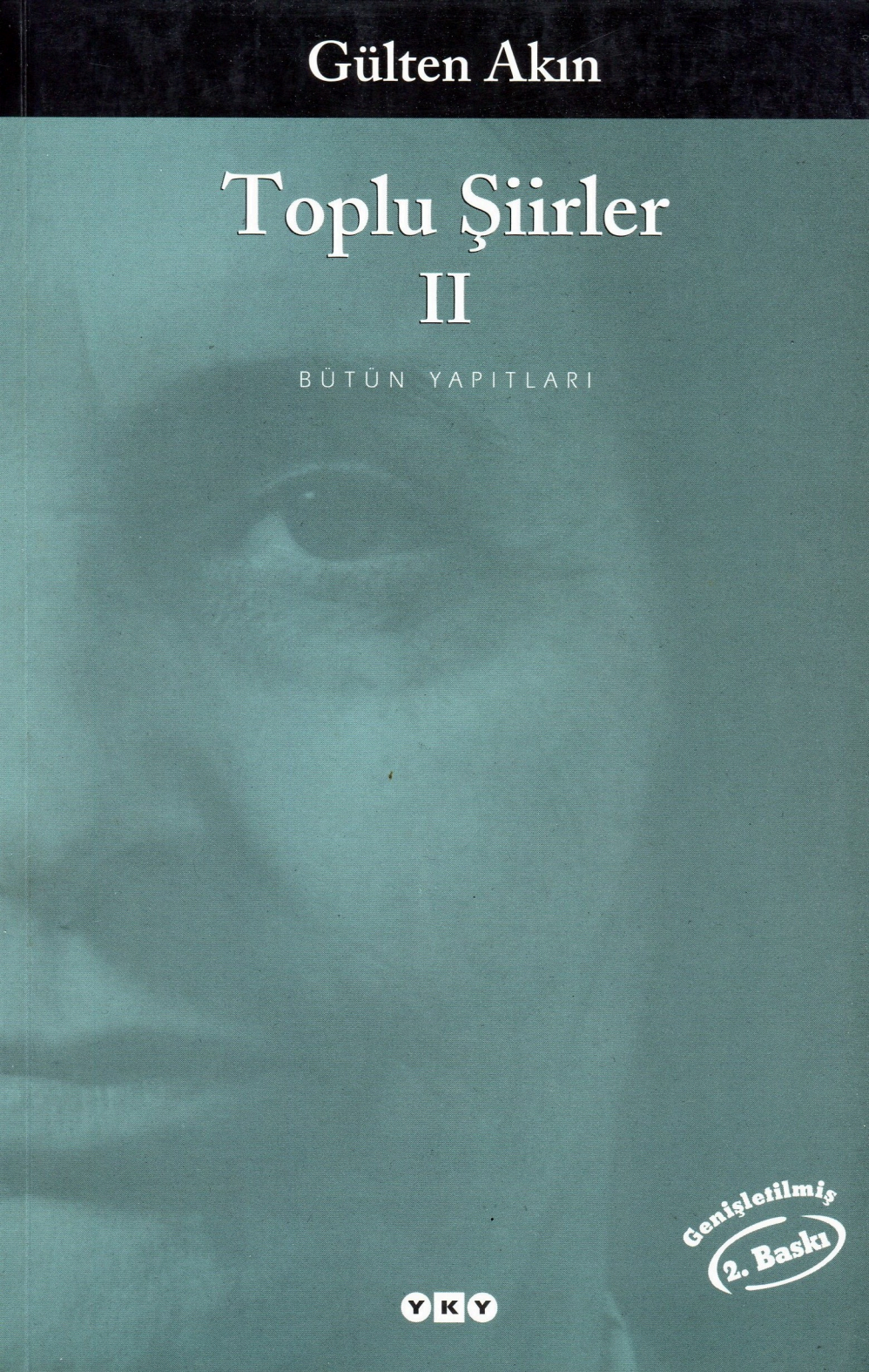
Gülten Akın

Toplu Şiirler
II

BÜTÜN YAPITLARI

Genişletilmiş
2. Baskı

YKY

TOPLU ŞİİRLER II
1979-1998

Gülten Akın 1933'te Yozgat'ta doğdu. 1955 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. 1956'da evlendi. Avukatlık ve öğretmenlik yaptı. Uzun yıllar İnsan Hakları Derneği, Halkevleri, Dil Derneği gibi demokratik kitle örgütlerinde kurucu ve yönetici olarak çalıştı. İlk ürünleri 1951'de *Son Haber* gazetesinde ve 1952'de *Hisar* dergisinde yayımlandı. Şiirleri İngilizce, Almanca, Flamanca, Danca, İtalyanca, Bulgarca, Arapça, Lehçe, İspanyolca ve İbranice'ye çevrildi, çeşitli akademik çalışmalara konu oldu. 40'ı aşkın şiiri de bestelendi.
1972'den bu yana Ankara'da yaşıyor. Uzun zamandır sadece şiirle uğraşıyor.

Yapıtları
Şiir: *Rüzgâr Saati* (1956), *Kestim Kara Saçlarımı* (1960), *Sığda* (1964, TDK Şiir Ödülü), *Kırmızı Karanfil* (1971), *Maraş'ın ve Ökkeş'in Destanı* (1972, TRT Ödülü), *Ağıtlar ve Türküler* (1976, Yeditepe Şiir Armağanı), *Seyran Destanı* (1979), *Seyran* (1982, Toplu Şiirler, -1992 Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü), *İlahiler* (1983), *Sevda Kalıcıdır* (1991, Halil Kocagöz Ödülü), *Toplu Şiirler 1956-1991* (1995), *Sonra İşte Yaşlandım* (1995), *Sessiz Arka Bahçeler* (1998, [1999 Antalya Altın Portakal Şiir Ödülü])
Düzyazı: *42 Gün* (1986), *İzlediğimiz Sular* (1991), *Şiiri Düzde Kuşatmak* (1983,1996), *Şiir Üzerine Notlar* (1996), *Toplu Oyunlar* (1997).

Yapı Kredi Yayınları Gülten Akın'ın eserlerini bir külliyat halinde yayımlamaya ilk kez 1995'te *Sonra İşte Yaşlandım* kitabıyla başlamış, Toplu Şiirlerini ise 1996'da tek cilt halinde yayımlamıştı. Bu kez Toplu Şiirlerin genişletilmiş ikinci baskısı iki cilt halinde okura sunuluyor: *Toplu Şiirler I • 1956-1976* ve *Toplu Şiirler II • 1979-1998*.

Gülten Akın'ın
YKY'deki öteki kitapları

Sonra İşte Yaşlandım *(1995)*
Toplu Şiirler 1956-1991 *(1996)*
Şiiri Düzde Kuşatmak *(1996)*
Şiir Üzerine Notlar *(1996)*
Sessiz Arka Bahçeler *(1998)*
Toplu Şiirler I • 1956 - 1976 *(2000)*

GÜLTEN AKIN

TOPLU ŞİİRLER II

1979-1998

Seyran Destanı
İlahiler
42 Günün Şiirleri
Sevda Kalıcıdır
Sonra İşte Yaşlandım
Sessiz Arka Bahçeler

YKY
İSTANBUL

Yapı Kredi Yayınları - 1378
Şiir - 55

Toplu Şiirler II • 1979-1998 / Gülten Akın

Kitap Editörü: Birhan Keskin

Genel Tasarım: Faruk Ulay
Kapak Tasarımı: Nahide Dikel
Baskı: Şefik Matbaası

Genişletilmiş 2. Baskı: İstanbul, Ekim 2000
ISBN 975-363-492-7

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 1995

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 285 Beyoğlu 80050 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.yapikrediyayinlari.com
http://www.shop.superonline.com/yky
e-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr

İçindekiler

SEYRAN DESTANI

11 • Sunuş
15 • Birinci Bölüm
19 • Çorum'dan Gelirik
21 • Yozgat'tan Gelirik
25 • Kars'tan Gelirik
29 • Kırşehir'den Gelirik
32 • Sivas'dan Gelirik
35 • Hakkâri'den Gelirik
38 • Van'dan Gelirik
41 • Dellocan
42 • İkinci Bölüm
44 • Natoyolu
49 • Ayşe Anasını Göremez
52 • Gümüş Gelin Kasapta
54 • Temeline
59 • Turunculu Yeşilli
61 • İbrahim
62 • İbrahim'in Dedesi
63 • İbrahim Vurulduğunda
64 • İbrahim İçin Söylence
66 • Ertuğrul Ağıdı
68 • Güler ile Alicik
71 • Tavanına
72 • Ankara Ankara Güzel Ankara
74 • Hünkâr Ana Soruyor
75 • Hünkâr Ana Mevsim Sonu Satışlarında
76 • Sayılmıyor Kaç Yolun Çatındayız

İLAHİLER

79 • Bunalan Ozan İlahisi
80 • Sardunya
81 • Alaz Toruna Ninni
82 • Sabır İçin İlahi
83 • İnanan İçin İlahi
84 • Gül İçin İlahi
85 • Eflatun İlahi
86 • Eller İlahisi
87 • Demirle Pas Arasında İlahi
89 • Acılar İçin İlahi
90 • Atriyo İlahi
91 • "Tatvan'da denize uzak"

92 • Behçet İçin İlahi
94 • Şifahi
97 • Bir İncekara Küçücük Oğlana İlahi
99 • Sarı Gelin Türküsü
100 • Varı Sevdası Olana İlahi
101 • Asılanlar Kentine Ağıt
102 • Susanlar İçin İlahi
103 • Irmağa Karşı İlahi
104 • Ansızın Gelen İçin İlahi
105 • Dereye İlahi
106 • Dizeler
107 • Timsah
108 • İğneli Dost
109 • Bedrettin Koçaklaması
110 • Korku İçin İlahi
111 • Karşıkorku İçin İlahi
112 • Yaralı
113 • Yönetene Türkü
114 • Sevi Dizeleri
115 • Genco İçin İlahi
116 • Bir Eski İstanbullu Ağzından İlahi
117 • Taş İlahi

42 GÜNÜN ŞİİRLERİ

123 • Sonrasında
125 • Avlu
127 • Avlu
131 • Sofra
132 • Sofra
134 • Gülerken Yüzün
135 • Gülerken
137 • Solum Yetmiyor
138 • Salıverilmiş
141 • Yarın
142 • Ötekilerin Anası
145 • Sis
146 • Onur
148 • Konuşabiliriz
150 • Red
151 • Bana Yeniden Gülümse
153 • Mahkemede
156 • Kargış
159 • Yargının Öte Yüzünde
161 • Görüldü
162 • Sevda İçinde
164 • Güz Fotoğrafları
165 • Av
168 • Şeytan
171 • Resim Yapan Çocukla Ozan
172 • Bitimsiz Gecenin Destanı
176 • Ahmet Bey
179 • Sarı Kız
182 • Dar Gelir
183 • Son Görüş
186 • Hey Koca Basın
190 • Juan ve Pedro Almonte'nin Anası
193 • Büyü
194 • Büyümeye Hayır

SEVDA KALICIDIR

Balkon
203 • Kış Yolculuğu
204 • Yorgun Sevi
205 • Sevda Kalıcıdır
206 • Rölans
207 • Telefon

208 • Mise en Scéne
209 • Ben Seni
210 • Ters Çingene
212 • İkilem
213 • Barınak
214 • Kıyamet
215 • Babası Uzakta Öldü
216 • Arka Bahçe
217 • Irmak
Kent
223 • Akvaryum
224 • Gel Dirilt Değiştir
225 • İstanbul-Su İlahi
226 • Susarak
227 • Yanlış Abdal
228 • Dedem Öldüğünde
229 • Çocukları Eşit Tutun
230 • Savaşı Beklerken
231 • Barok
232 • Mavi
233 • Kın
234 • Yılmaz Güney İçin
236 • Günün Tanığı
237 • Seni Sevdim
238 • Tükenmiş Çareleri
240 • Tel Örgüde Sarı Çiğdem
242 • Mapusta Ölen Bir Dost İçin Anmalık
243 • Kuş
244 • Zındanlar Boşalmadıkça
245 • Gün Alnacında
246 • Aşağı Cinbolatlı Musa Akbaba'nın Sağ Koluna Ağıt
247 • Paris
248 • Sevgili Dünya

SONRA İŞTE YAŞLANDIM

253 • Kısa Şiir / bir
253 • Ayrıntılar İlahisi
254 • Kısa Şiir / iki
254 • Kum
255 • Kısa Şiir / üç
255 • Çöl
256 • Kısa Şiir / dört
256 • Kısa Şiir / beş
256 • Dil Altı
257 • Kısa Şiir / altı
257 • Kısa Şiir / yedi
257 • İzler
258 • Kısa Şiir / sekiz
258 • Melahatanım
259 • Sesin Beni
259 • Öteki Telefon
260 • Osman Hamdi Bey
261 • Kısa Şiir / dokuz
261 • Kısa Şiir / on
261 • Kısa Şiir / on bir
261 • Kısa Şiir / on iki
262 • O Bahçe O Kadınla
263 • Ev
264 • Kısa Şiir / on üç
264 • Perili Köşk
265 • Kısa Şiir / on dört
265 • Kent Bitti
266 • Kısa Şiir / on beş
266 • Bellek İle Ölüm
267 • Aksata
268 • Kısa Şiir / on altı
268 • Seher
269 • O Çocuklar
270 • Masal
271 • Kısa Şiir / on yedi

272 • Karşı-Tele Sır
273 • Karşı-Tele Kendim
274 • Karşı Ekran
274 • Hoşçakal
275 • Karşı-Telesekreter ya da Liza
276 • Bir Sabah Çekimi

SESSİZ ARKA BAHÇELER

281 • Leyla
282 • Balina
283 • Yeşil Arka Bahçeler
284 • Siklamen İlahi
285 • Tuhaf Bir Aşk
286 • Benzeş
287 • Yanlışlar
288 • O Zaman
288 • Mutlu Bir Güne Ön Şiir
289 • Çay
290 • Gecekuşu
291 • Düğün ve Kar
292 • Düş
293 • Eski Nine
294 • Yürüyüş
294 • Seyirlik
294 • Sözleri Kuş Kadınlar
295 • Saklayan Kadınlar Şiiri
295 • Düşleri Çıkmayan Kadınlar
296 • Pratik
296 • Evdeki Kadının Şiiri
297 • Korkak Kadınlar Şiiri
298 • Bölünen Kadınlar Şiiri
298 • Konkenci Kadınlar
299 • Yalnız Ölen Kızın Şiiri
299 • Kapıcı Kadınlar şiiri
300 • Paylaşım
300 • Oğlunu Soran Kadının Şiiri
301 • Eksik Şiir
301 • Anneler İlahisi
302 • Kimse
302 • İyi ki
302 • Yapı
303 • Kara Kadınlar Şiiri
304 • Teşekkür

SEYRAN DESTANI

Resimler:
ABİDİN DİNO

1. Baskı 1979, Cem Yayınevi
2. Baskı 1982, Seyran-Bütün Şiirleri, Can Yayınları
3. Baskı 1983, Alan Yayıncılık
4. Baskı 1992, Seyran-Toplu Şiirler, Adam Yayınları
5. Baskı 1996, Toplu Şiirler 1956-1991, YKY

SUNUŞ

Anadolu'da Celali İsyanlarının 1603'ten 1610'a kadar süren döneminde bir büyük göç vardır. Halk buna "büyük kaçgunluk" demiştir. Bu dönemde çok kişi çiftlerini bozarak, köylerini bırakarak, göçmüşlerdir. Kentlere, kasabalara göçmüşlerdir. Kalelere, palankalara sığınmışlardır. Ulaşılması güç, sarp, ormanlık yerlerde kurdukları yeni köylere taşınmışlardır. Doğuya, sınır illerine göçmüşlerdir. Genç olanlar, güçleri yerinde olanlar, levent bölüklerine karışmışlardır.

Niye göçmüştür halk?

Devletin gücü tükenmiştir çünkü. Vergi alma yöntemini boyuna değiştirir olmuş, yasaya, geleneğe bakmadan, reayaya, kaldırabileceğinden fazla vergi yüklemiştir. Özellikle topraktan alınan vergileri çeşitlendirip artırmıştır.

Dirlik erbabı, ümera, "tekâlif-i şakka" suretinde salmalar toplar olmuşlardır.

Ulufeliler (Yeniçeri, acemoğlanı, sipahi, silahtar vb.), cihet sahipleri (kadı, müderris, naip), ellerinde nakit toplanmış kişiler, tefecilik yoluyla köylüyü borca batırmışlardır.

Para darlığı, ellerindeki toprağın yok pahasına ellerinden çıkması sonucunu doğurmuş, "askeriler", yerliden kudretlu olanlar, geniş çiftlikler oluşturmuşlar, reayayı angarya çalıştırmaya başlamışlardır.

Sekban, levent, suhte soyguncu bölükleri, köylerden hiç eksik olmamış, köylünün mal, can, ırz güvencesi kalmamıştır.

"Büyük kaçgunluk", Anadolu halkının tümüyle ayakta olduğu bir dönemdir.

1940'lardan bu yana, göç nedenleri oldukça değişmiş de olsa, yoğunluğu artarak süren yeni bir göç dönemini yaşıyoruz.

Göçenler, köylerin eli iş tutan genç insanlarıdır. Bu diri işgücü, önceleri kentler içine, çevresindeki sanayi kollarına gerekmiştir. Bir yandan köy iterken, öte yandan kent, daha çok para, daha uygarca yaşama özlemlerini kullanarak, çekmiştir.

Ata yurdundan, baba ocağından ıralacak kadar gözüpek, diri, atak olanlar, sular gibi yürümüşler, tarihimizdeki kaleler, palankalar yerine, gecekondular kurmuşlardır.

Çevirmişler koca kentlerimizi gecekondularıyla, korunmuş, barınmışlardır.

Kentlerin eski oturanlarının yakınmaları, bu kıyılardan doğru iri iri soluyan dev için, bir karıncanın soluğu gibi gelmektedir artık. Türkiye'nin toplumsal gelişmesi, ekonomik sıçraması, demokratikleşmesi, bu devin ellerindedir. Ve dev, ellerinin bilincindedir.

Destanımız "Seyran", bu büyük olgunun çizgilerini taşıyor. Çizgilerin daha yoğun olmayışı, salt bizim kusurumuz değil, sıkı dönemlerin.

1972-75 arasında yazıldı. Az eklendi çok ayıklandı.

Diliyoruz ki, bu "Seyran", "Büyük Halk Destanı"mızın bir girişi sayılsın.

Aralık 1978
Gülten Akın

"Deniz ya da göl kıyılarında, ırmak yalılarından uzak, yalçın ve çıplak bir kaya parçasının eteğinde kurulmuş olmakla birlikte, gökyüzüne atılırken, taş toprak kesilmiş dalgaları andıran görkemli dağları, bin renkte, gürbüz doğu ve batı levhaları, çok yıldızlı ve ışıklı gökleri ile (Ankara), eşsiz bir yayla güzelidir. İklimi sağlam, havası temiz ve kuvvet vericidir. Ovayı sıra setler, tabiyeler halinde çeviren demir, tunç ve bakır renkli dağlar, Ankara'yı Türk yurdunun zaptolunmaz hakim kalesi haline getirmiştir."

10 Ekim 1933, **Atatürk**

BİRİNCİ BÖLÜM

Ağıtla başlarız yaşamaya
Konuşmadan önce sövmeyi biliriz
Yarısı alkışsa sözlüğümüzün
Gerisi ilenç
Bizim kadar çabuk hangi desti dolar
Akar hangi böğet
En gergin tel biziz
Amma
Kaç Eyüp şaşkına döner sabrımızdan
Dağları tutmuşuz boylarımızla
Ayakta bir halkız
Kentlerde simgemiz kondularımız
Bin duran uygarlık eskittik
"Göçtür göç"ü vuran davulumuz
Eskimemiştir.

Kente son kapıdan giriyoruz
Karanlığın usul ustaları
Keskin dişli bir köpeği
Üç kişinin yedeğinde gezdiriyorlar
Bize kimliğimizi soruyorlar
Mayısların hesabını soruyorlar
Söylüyoruz
Okusunlar
Sanmasınlar susan bir kuşağız
Bizden sonra bağıracak olanlar
Tartılmıştır gövde
İple sürgünle zulumla mapusla
Tartılınca gövde
Hele hesap sevdiklerimizin başı üstüneyse
Anlaşılmış olmalıdır
Kim kaçaktır kim düzmece kim yiğit

Kente son kapıdan giriyoruz
Hava dingin değil, bastırılmış
Dul bir kadın sessizliğinde
Kavgadan iz yok
Düşman bildiğimiz düşman değil
Aman bu nasıl barış
Barışın böylesi görülmemiş
El işte, ağız yoklukla dalaşta
Kim açmış bunca okulu
Kim basmış bunca kitabı
Herkes ama herkes
Gözleriyle tükürmesini öğrenmiş

Kurtuluştan önce sardırın yokuşa
Bir yanınız Bülbülderesi
Altınız Bağlar Caddesi
Sürün, dizleriniz iyce kesilsin
Aman dediğiniz yerde düze vardınız
Sağda sıra sıra apartımanlar
Solda, İncesu'yla Esat arası
Derede tepede kondularımız
Çorum'dan, Sıvas'dan, Kastamonu'dan
Yozgat'tan, Ankara dolaylarından
Öteki kentlerden köylerden
Bir bir, sonraları onar on beşer
Geldik
Geldik Seyranı kurduk.

Toprağa bağlıyız
Toprağa bağlıydık ama değildik onun kölesi
Efendisi de değildik.
Bitmeyen bir pazar kurduk
"Yazın başı pişenin
Kışın aşı pişer" diyerek
Aldık-verdik, alışverişe oturduk
Denge bozuluncaya dek
Ve denge bozuldu bir gün
Çekirgeyi hayladılar yazıya
Ot kalmadı koyununan kuzuya
Şeytan dakneşti işimize
Veriyoruz yine azalsa da
Alıyoruz yine
Ama bizde bir şeyler çoğalıyor
Dipsiz kuyulara dönüyoruz, masal devlerine
Ne versen aç, ne giydirsen çıplak

Öğütüyor değirmenlerimiz: Gerek gerek gerek
Motor gerek okul gerek su gerek
Radyo gerek asfalt gerek cam gerek
Beylerimiz kadar güç gerek
Ne bir eğsik, ne bir artık.
Tabancalar alıyoruz
Kimin için? bunu bilmediğimizden
Biribirimizi vuruyoruz
Damlara düşüyor, damlardan çıkıyor
Askere gidiyor, dönüyoruz
Gurbete gidiyor dönüyoruz
Gurbete gidiyor dönüyoruz
Gurbete gidiyor dönüyoruz
Sonra dönmüyoruz bir gün
Kondularımızı kuruyoruz

ÇORUM'DAN GELİRİK

— Atalım mı arkadaşlar?
— Atalım.
— Ne atalım?
— Nara.
— Kime?
— Herkes sevdiğine.
Hey hey
"Karşıda kürdevleri hele yandım
Yayılır develeri elmasım hey
Oturmuş inek sağar hele yandım
Terliyor memeleri elmasım hey"
Çorum'dan gelirik.

Canik dağlarından, Havza'dan beriye
Genişlemiştir yeryüzü
Yaşlı bir bedene benzer öfkesi yuvarlak
Konuşkandır, sivri nüktelerle dengeler kendini
Unutamaz, ezbercidir yine de
Bir elinde tarihle gezer
Ötekiyle halkbilgisini tutmuştur
Tecime yol çizer ayakları
Baca dizer, pancar üretir
Gözleri betondan, camdan soğuktur
Ağzıyla durmadan öper sevdiğini

Güvercinler besler dallıkara
Beyaz, çilli, göğala, kekilli
Öğünür kuşbazlığıyla
Sesiyle uçurur, sesiyle toplar
Kapancalar kurar, allarla eğlenir
Yozgat'la oyuna oturur, yener bitirir
Yine de kaç yüzyıl saklarsa saklasın
Bir Çapanoğlu'su yoktur, hüzünlenir.
Koyunbabaya sığınır, Kızılırmağa
Taş çekerek köprü kuran geyiklerine
Ateşe sığınır, leblebicidir
Halay kurar, Dillalaya durur
İğdeli geline divane olur
Destinin kulpuna şahin kondurur
Çorumdan gelirik.

YOZGAT'TAN GELİRİK

"Yönetim ya ilim ile olur ya zulum ile
Bende ilim olmadığından, zulumla yönettim"

Çatak kıyısında, çimlerin arasında
Bir aligülü patladı
Bir ibibik öttü sessizliğin içinden
Kuledeki saat beş kez vurdu
Evleri bastı çeteler
Darağaçları, ipler, çingeneler
Çarşı alanında, kule dibinde
Beyler son isteklerini söylediler
Kara tandırlarda oklağacın, sacın
Ambarlarda yünlerin ve samanların içinden
Sararmış yüzleriyle alındılar birer ikişer
Kaçtı dağdan dağa geri kalanlar.

Bir sarı çiğdem patladı
Yoksulun alkışı, varsılın kargışı
Çapraz fişekliğe kesmiş korkusuz çeteleriyle
Atladı Çerkez Ethem al atına
Günün bir tanığı diyor ki:
— Yağmalandı kent, yağmalandı köyler
Şekerpınar, Tekke, Çatak
Suskunluğun defterine yazıldı
Saygın kâhyalarıyla mahalleler

Ankara'ya ikinci kapıdan girildi,
Sırmalı kuşaklar, yağlıklar,
Sedef kakmalı tüfekler
Karaoğlanda satıldılar
Ardından
Toplanıp asker dizileri
Taşhan'da
Vererek ilk savaşlarını açlıkla bitle
Yiyerek çarıklarının altını ve süpürge tohumunu
Dimdik ayakta durdular.

Sonra Sakarya'da Dumlupınar'da
Bozok uşağıyık can sorulmaz
Vatan sorulur ne has, ne güzel
Diyerek vuruldular üçer beşer

Kimler mi döndü Ankara'ya
Kilot, potur, kalpak, saylav kılığında
"zadegân ve eşraf"
Çekip imbiklerden bağarasında
Yumulup dilaver suyuna
Bozkıra katlandılar.
Ve sonra
Ethem önünden kaçmıştı
"tebdil-i kıyafet eyleyerek"
Asılanlardan kalan genç beyler
Sonra da onlar geldiler.

Köylüler mi?
Onlar
Birinci büyük savaşa yirmi iki milyon girdiler
On milyonla çıktılar
Kocamışlar, kadınlar ve çocuklar olarak onlar
Çölde Bir-üs Sabayı yeşertenler
Yenişehir'i onlar kurdular
Yaylasın diye kaçan ve kaçmayan beyler
Geri döndü kendiler
Gide döne gide döne
Dönmez oldu kendiler
Kurdular kondularını

Bin dokuz yüz altmış beşte
Sen ne belliyon ağabey
Bilakis sen bizi
Karayağız ufarak
Gördün de beğenmedin mi?
Avradımız bile avradımız
Yiğittir
Pes etmez tezvaraya
Hamur yoğurur
Oğlan doğurur tekne başında
Sırtında çıtırgı yazıda yabanda
Burçak tarlasında er kişi niyetine
Bilakis
Ellerine koyduk namusumuzu
Anamızı oğlumuzu kızımızı
Alamandayık.

KARS'TAN GELİRİK

Allah, gökleri ve yeri yarattı
Issızı, boşluğu, engini yarattı
Karanlığı koydu, yarısını ışıttı
Gündüz oldu ve gece oldu
Ve Allah suyu yarattı
Aras ırmağını, Erem bağını
Ağacı, yemişi, kuşu
Sonra kendi benzerinde
İnsanı yarattı
Erkek ve dişi yarattı
Yasağı ve bedeni bildiler
Çıplak bir oldular utançları yoktu
Çoğaldılar.
Onlardan boylarımız
Bayat'ı, Afşar'ı, Kaçar'ı
Çepni, Gündeşli, Gökçeli
Camadanlı, Kaskanlı, Dilhiranlı.

İnsan insan
Tanrıya ve doğaya
Ve kendine başkaldıran
Ve Rab öfkelendi
Yazıldı:
Artık onmayacaktır
Dikenler ve çalılar bitirdim
Onu yaptığım topraktan
Otu ve buğdayı verdim
Terleyip yorulacaktır
Göle'de, Selim'de, Susuz'da
Yelip yelip aç yattığı olacaktır.

Ve kadına dedi:
— Acıyla doğuracaksın
Yanında kalmayacak doğurdukların
Kırılacaklar
Ottan, salgından, kılıçtan
Hamal olacaklar geri kalanlar
Erenköy, Kadıköy ve bilcümle
İstanbul pazar yerlerine,
Ankara pazar yerlerine.

Abla bilirsen? Kars'tanık
Selim'denik, Susuz'danık
Ben, abim, küçük kardaşım
Dayım, emmioğlu, ötekiler
On ile on beş arası
Köleler gibi derlendik
Fikirtepe'nin orlarda
Karın tokluğuna
Altındağ'da, Seyranbağları'nda
Sıra sıra kondularda
Yatarık, kalkarık
İşe giderik en çoğu
Değilik bir şeyin sahabı
Kutsaldır taşınan taşınmayan
Mal edinme hakkı, kutsaldır
Bizse Susuz'danık, kargışa uğradık.

Kalanlar,
"Şalvarı şaltah Osmannı
Ohçuru koltah Osmannı
Ekende yoh, piçende yoh,
Yiyende ortah, Osmannı"
Diyerek, bilerek, diyebilerek
Verdiler

Yaban ördekleri alabalıklar
Çıldır'dan, Turna gölünden
Abbas'tan, öteki sulardan
Sarıkamış, Göle, Posof
Yabankeçisi, karaca
Bal, peynir, akdut, şeftali
Pirinç, buğda
Iğdır ovasından, Kağızman'dan

Verdik,
Somurdu şalvarı şaltah Osmanını
Çünkü biz
İnandık Tanrının ilk suretiyiz
Cenneti yaşadık
Bin dokuz yüz on dörtlerde
Soğanlı'da, Allahüekber'de
Kırdırdı Enveri Paşa yiğitlerimizi
Açlıktan, soğuktan, kardan
Cehennemi gördük
Piştik çiğ değiliken
Ağu tutmasın diye
Güller ve türküler geçirdik
İnce esmer yüzlerimizden
Erkek kız oyuna durduk
Kıskanç, Enzeli, Askeran, Ceylan
Ve Şeyh Şamil
Sapı ağır bıçaklarla oynanan.

Seyran
Yok eden ve yoklukta var olan
Duran ve yürüyen
Uyuyan ve koşan
Uzlaşmalı, başkaldıran
Son Babil Kulesi dünyanın
Seyran
Akan kan da olsa, yaş da olsa
Acıyı ve durgunluğu
Sildik mızıkalarımızdan

KIRŞEHİR'DEN GELİRİK

Pes bilin yalnız kişi güçsüz olur
Birikenin devleti uçsuz olur.
Âşık Paşa

Baranlı'ya günışığı vurmasa
Kılıçözü bölmeyecek dünyayı
Gümüş ıpıltılarla.
Sevdiği gelip basmasa
Köprüler yaptırmaz Keyhüsrev.
Topraktan boğalar pişirip Hitit
Salmayacak Mucur'un yeşiline
Dölü güçlensin diye.

Baranlı'ya günışığı vuranda
Böldü dünyayı Kılıçözü
Köprüler yaptırdı Keyhüsrev
Hitit'ten, Firig'den, Bizans'tan sonra
Dölü güçlendi Oğuz'un
Yirmi dört boyun yirmi dördü
Birleşti koca Türkmen'de, Baba İshak'ta
Aldılar Maraş'ı, Adıyaman'ı
Çöküştü üstüne arılar gibi
Kırdı bitirdi Moğol
Ezdi İlhanlı Divanı
Uçlara göçüştü bunalan Türkmen

Kırşehir
Baba İshak'a mezar
Moğol ordusuna yaylak

"Pes bilin yalnız kişi güçsüz olur
Birikenin devleti uçsuz olur"

Otuz iki esnaf piri Ahi Evran
Kentin kutsal derisini arıttı kirlerinden
Birikip güçlendi yeniden
Bizans'ın ucunda dölü Oğuz'un
Kılıçtan önce şed çekti
Ahi oldu peştemal kuşandı
Adı Osman olan
Girdi kaç dövüşe, çıktı kaç kıtlıktan
Yediği ağaç kabuğu
Soldu Mucur'un kavakları
Sebep aman aman aman
Efendim aman

Birinci Dünya, İkinci Dünya
Varıldı Kurtuluşa
Ustalaştı başkaldırmada
Anadolu Kırşehir
Başkaldırma
Girmiş bir kez mayasına
Baba İlyas'tan sonra
Baba İshak'tan sonra
Selçuk'tan, Moğol'dan sonra
Ahi Evran, Osmanlı'ya.
Göğün kutsal düzenine
Başkaldıran Cacabey'iyle
Başkaldırma piri Mustafa Kemal'i
Sine-i vatanda
Canlarla karşıladı
Güllerle ağırladı.

SIVAS'DAN GELİRİK

Kapadokya
Üstünde büyülü mavi aydınlık
Altında
Kandan ve ateşten süzülmüş
İsyan görmüş toprak ana
Arı gibi, petek gibi, bal gibi
Bu esmer ağdalı, bu güleç dünya
Anadolu'muzun ortasına
Kargıyla mı, tüfekle mi
Gül ile mi çizilmiş?

Kapadokya
Yorgun, yenik ordularıyla
Yense bile yenik ordularıyla
Hattuşaş Alpaslan Eratna
Ve Timur
"Sana öyle bir iş edeyim ki
Timur Sıvas'a etmemiş ola."
Has, timar, zeamet
Osmanlı oluşu salnamelerde
Sonra yangından ve külden yeşeren
Müdafaa-i Hukuk, Heyet-i Temsiliye

Kocaman büyülü aydınlığın ortasında
Bir kara leke yoksulluk
Bu nasıl bela
Bela ki bela
Ozan eden Ruhsati'yi
Veysel'i kör eden
Şah Turna'yı mapus
Yoksulluk.
Söylenir vezir adlarıyla
Gök medrese, görkemli çifte minare
Kemerli, revnaklı, sırlı, ayetli
İzzettin Keykâvus Şifahiye
Biz kurmadık mı
Kimlerin sırtından geçmişti ola?

Adlıları adsız koyan bela
Geldi çöktü yanar ocağımıza
Bizim, yani oğlum Mustafa'nın
Oğlum Ali'nin, karım Nesli'nin
Kızım Döne'nin, kızım Server'in
Yani tümünün ocağına

Dirilip gelmedi Misak-ı milli
İnsan hakları
Ve Anayasa
Dürüldü kaldı kâğıtlarda
Kalktık göç eyledik

HAKKÂRİ'DEN GELİRİK

Göğsün kilidi oy yaman oy yaman
Açtım dişimle
Ben Hassigo, o Meyru
On yedimdeyim, o on beşinde
Bahar zomasında aklımı çeldi
Yazda buzlar çözülünce
Sular yürüyünce dağlardan
Yeşerince
Coşunca Zap suyu
Mendil aldım, mendil verdim
"Şu tepe bizim tepe
Lele lele Meyru
Üstünde keklik seke
Yandım yârim Meyru
Benim Meyru'm Ertuşi
Başında kara puşi
Canım gülüm Meyru"

Bey oğluyum, şivan oldum
Kara keçilerinin ardında
Onun yüzünden
Gece gece uykusuz
Çadırlarını döndüm
Sayısız kani, bulak geçtim
Yandım, soğuk sular içmedim
Geldim durdum eşiğinde
Kandırdı beni.

Kadife fistan giyinir
Cilo'da dursa, Sat'tan görünür kırmızısı
Yüzü Gelyano gölüdür, dingin ve ışıklı
Gözleri süsendir.
Gülşenî oynadım onun içindir
Sevdamı söyledim türkülerinde
Zap karakolundan Avaspi'den
Doruğa varmayı ben bilirim
Geyikler dostumdur
Suya eğilince gölgemden ürkmezler

Güzeldir bizim eller, ne güzeldir
Yiğittir erkeği kadını
Yürek gerek kuş uçmaz dağlarda
Hırçın kışlarla boğuşmak için
Çılgın yazlarla sevişmek için
Boylarımız birbirine bazan dosttur, çokça düşman
Dostki, Oromari, Piryaniş
Jerki, Gerdan, Mahmuran
Hele Meyrum Ertuşi
Pusatlıdır, kendi görür işini
Üretir, hakça bölüşür
Üç nen bilir: Aşk, savaş, dostluk
Dostluk ve sevgi, Gani Bergani

Yeşil boza döndüğünde
Güz zoması derin koyaklara indiğinde
Babam babasına vardı
Armağan verdi saygı gördü

— Kızım bir candır bağışladım yolunuza
— Meyru bir candır katılmıştır canımıza
Demeye kalmadan
Davullar vurmadan
Çadırlarımızı
Alnı akıtmalı atlarla basan düşman
Vurdu babasını
Vurdu emmilerini ve kardaşlarını
Meyru, maralım Meyru
Mem'in Zin'e yandığı gibi
Yandığım Meyru
Aldım kaçırdım onu
Van'dan, Muş üstünden, Diyarbakır'dan
Ben şelşepiğimi çıkarmışım
Uzun fistanlarını Meyru
Şimdi Seyran

VAN'DAN GELİRİK

Harami var deyu korku verirler
Benim ipek yüklü kervanım mı var
Pir Sultan

Yukarda
Averof'un oralarda
Altı jandarma bir komutan
Burdur Isparta Samsun'dan
Bursalı Konyalı Kırşehirli
Altı delikanlı jandarma
Bir yüzbaşı komutan
Sıkıca tutuyorlar
Yüzyıllanmış bir ipin ucundan
Öteki uçta üçer beşer el değiştiren
Kaçakçı, eşkıya
Güm güm ötüyor mağaralar
Buza kesiyor jandarma
Eşkıya donuyor
Donuyor komutan
Bitiyor açlıktan ve uykusuzluktan
Dev, baş istiyor
Bir eliyle eşkıyalar büyütürken
Ötekiyle jandarmayı üstüne salan
Bir ondan bir ötekinden
Baş istiyor

Uyumuyor kasabalar köyler
Kilitler tüfekler korkuyu bekliyor
Al narı cevizi bekliyor
Koyunları keçileri
Sarı saçlı kızları bekliyor
Dev, eritiyor soluğuyla
Kilitleri silahları
Eşkıya evlere giriyor
Ardından jandarma evlere giriyor
Serseran serçevan
Eşkıyanın jandarmanın ardından
Bir uzun akmadan Müküs
Kuzu büyümeden bebek yürümeden
Gelinler Lorkeye durmadan
Dev, köle istiyor, ürün istiyor
Serseran serçevan

Beye dönüşüyor eski eşkıyalar
Serseran serçevan

Yiğidim, demir yüreklim
Dağlara verdiğim Sebo can
Onca kitabın onca kitabın
Kavlini yüklendin
Yaban kekliği miydin
Al eden avcıya mı düştün
Tuz mu koydular gözene
Yandın, yeniden yeniden mi döndün?

Aşağda
İlk yazın ürküttüğü balık sürüleri
Yumurtalarını gizleyerek gövdelerinde
Irmak ağızlarına yöneliyorlar
Buluttan başlığıyla Süphan
Bir kar taneciği bile vermeden karşılık
Akşam güneşini kullanarak
Yönetiyor son töreni

Göl durgun ve kızıl pırıltılı
Sıvanmış Engil suyunun balıkçıları
Ağları çekiyor dalyanlardan
Kuşlar koyağında
Martılar turnalar balıkçıllar
Koca bir savaşı bitirmiş, yorgun
Beyaz sessizliğe sıralanmış
Duruyorlar

Yerde parçalanmış kuş bedenleri
Tüyler kan ve ölüm ölüm

Ah Sebo, sebo can
Onca zalımın onca zalımın
Zulmunu yüklendin
Dağlarda yitti tüyün teleğin
Ama kan
Ama kan durur.

DELLOCAN

Kayşadır toprağı Kemaliye'nin
Akar gider Karasu'yla Dellocan
Geçim bir hışımdır kullar üstüne
Doymaz bakır işleyen el, oyma yapan el
Yozur gider bahçesinden bağından
Dello can sana kurban

Sohmarik'ten Ovacığa inmişem
İşlediğim, koca bir kış satmışam
Yağ almışam, tütün almışam, kenger almışam
Önüm seldir yanım dağdır hey anam
Dellocan
Dönüp gelebilsem, gelebilemem

Dağların ardı ağıttır, şivandır
Oğul yitik, haber gelmez
Gurbetin sinsi dülgeri
Usulca çalışır bağrımızda

Keşik vermez, dur durak dinlemez
Acı, analarla yoldaş olmuştur
Bir uzak selam, bellisiz bir haber
Kanadı gümüşlü bir kuştur
Gümüşlü bir kuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

Baharda ve güzün
Bir gün batımından ayışığına
İpek hışırtısı, gümüş balkıması
Başımızı kaldırmadan biliriz
Düşle gerçek, göğle yer arası
Süzülüp giderler
Kara Afrika'ya, Avustralya'ya
Uçakların gitmediği yerlere
Kendi kanatlarıyla akıp giden
Ardıç kuşu, turna, alaca balıkçıl
Gece balıkçılı, erguvani
Kaşıkçı kuşları, soylu pelikanlar
Erkek penguen, dişi penguen
Uçarken şarkı söyleyen

Mayısta Manyas gölünde
Ya da Engil koyağında, Van'da
Serin su, diri ot, yılan ve kurbağa
Dans ederler, sevişirler
Vuruşurlar kıyasıya
Dizilip uyurlar akşamları

Sinop'un, Gerze'nin oralarda
Koca bir denizi yornuksuz aşıran
İncelmiş azalmış bıldırcınları
Yorup düşüren
Geçim sen
Kocaman kentlerde acımasızsın
Antene kuleye fenere çarparlar
Senin yüzünden
Solar rengi
Silinir dirimi
Hey diyemez hey hey
Halaya duramaz coşunca
Yaşarken yalnızdır
Yalnızdır ölürken

Geçim sen geçim sen geçim sen
Bir gün hayatın dışına düşsen
Bir gün hayatın dışına düştüğünü
Ölmeden görsem

NATOYOLU

Biraz şaşırarak
Ama sevinçle gördüler Seydali öğretmeni
Artvinli, iki çocuk bir karı
Soluk benziyle
Yirmi gün olmuş daha
Böğrüne neşter değeli
Bir elinde kazma kürek
Ötekinde keser çivi
Tuzluçayır'a
Mayısın içinde girdi.
Tuzluçayır'dan bir yanı kente bir yanı dağa
Yol gider asfalttır, Natoyolu
Ankara'nın ağaları beyleri
Oradan sürerler arabalarını
Bir tapınma gibi, karlı dağlara
Arınır mı sanırlar kim bilir
Yüreklerindeki kir.

Ankara'nın susuz dereleri
Bademli'yi Kesikbaş'tan
Kesikbaş'ı Seyran'dan
Seyran'ı İncesu'dan, onu Topraklık'tan
Topraklığı Abidinpaşa'dan Tuzluçayır'dan
Ve Mamak'tan
Ayıran susuz dereler

Ankara'nın kıraç tepeleri
Asi ve tunçtan
Yabanıl bir kısrak olup huysuzlanırken
Değince üstüne insan ayağı
Küçük kedilerce sokulup sırnaşıp
Uysallaşan
Ankara'nın kıraç tepeleri

Karşıda Bayındır, Kusunlar
Yağubaptal
İlerde İmrahor, Mühye
Seydali
Orda dağların derelerin
Köy yollarının koynuna
Eski bir bildik gibi sokuldu
Dörtköşe bir toprak parçasını
Çizip ayırdı kendine
Oturdu bekledi bütün gece
Beklediler sonraki geceler
Bir duvar ördüler bir çivi
Çaktılar bir kapı açtılar
Bir pencere
Ördüler bir duvar yine bir pencere
Bir çatı çattılar
Uzakta soluyan başkenti duydular
Öyle ürpermediler korkuyla
Dostlar komşular yoldaşlar
Orda birlikte çoğaldılar
Çoğaldı gecekondular

Minibüs
Olağanüstü yorgun
Olağanüstü yüklü
Ve o kadar dayanıklı minibüs
Büyük kentlerin yeni eşeği
Oraya da taşıdı insanları
Selam demeden oturmayanları
Torbaları fileleri çantaları
Çuvalları demirleri tahtaları
Ve fideleri

Bir bahçe çevirdi Seydali
Kazdı kuyusunu oğlu Memet'le
Suya değdiler yedinci metrede
Çekip çıkardılar yerin üstüne
Fidanlar diktiler, karık ektiler
Ev aralarına yol bağladılar
Geçsin diye Sezen Aksu
Fotoğraflı kamyonlar

Duvarlarda yazılar, sloganlar
Bir duvar gazetesi niteliği taşıyorlar
Yalın ve güncel
Çocuklar ve kadınlar okumayı
Söktüler duvarlara bakarak
Kahrolsun, dediler günde yüz bin kez
Yol diye onu bellediler

Bademli'den süzülen yel
Ipıltıya koydu bayırları
İğdeler kokuyla kımraştı
Bir top mor güvercin kondu
Göğardıcın dallarına
Veli'nin koca çomarı iki adım attı
Gerindi silkindi venildedi
Akşamın usanık hizmetçilerini
Takırdaya gıcırdaya dumanlar koyvere
Kesikbaşa döktü beş otobüsü
Acıkmış çocuklar çığrıştı
Bağırdı erkekler öfkeli
Nineler ilendi bilmem kaçıncı kez
Ve şükrettiler korkarak

Çünkü tanrısı onların
Öfkenin de tanrısıdır
Asık suratlıdır, erkektir
Kumandana ve valiye benzer
Alır vermez, kırar onarmaz
Helbet güler emme güldüğünü bildirmez
Helbet sever emme sevdiğini bildirmez

Dört kitap da haktır, inanırlar
Esirgeyen bağışlayandır tanrı
Emme ne esirgediği belli, ne bağışladığı

Töbe de gı ana töbe de
— Kızım sen
Ömründe bir kez ata bindin mi
Bindiğin ata güvendin mi
Heç de binmedin.

Bir kızcık salındı minik adımlarla
Bir kadın sevinçle bağırdı
İlk kez ayakta durmanın aşkına
İlk kez yürüyüp gitmenin aşkına

AYŞE ANASINI GÖREMEZ

Kars'ın Selim'inden boyacı Hasan
Dilber'e hükümet nikâhı kıydırdığında
Ayşe yedi aylıktı karnında
Ulan karı, dedi boyacı
Menim çocuğumu doğuracağsen
Seni nikâh edeceğim resmen
"Herif senin kölen oluram
Ayağın altında ölürem"
Sanıyordu ki Dilber
Seyyar boyacı Hasan'ın
Resmi karısı olursa eğer
Değişecek hayat birden
Hanım olacak, Dilber Hanım
Alacak eline naylon çantayı
Öyle işe mişe değil
Gezmelere filan gidecek
Bir giyinip bir süslenip
Hasan'ı bekleyecek akşamına.

"Herif senin kölen oluram
Ayagın altında ölürem"
Ayşe doğduğunda resmen
Boyacı Hasan'ın kızı diye
Yazıldı Selim nüfus kütüğüne
Hepsi bu
Başka bir şey değişmedi
Hayat daha ağır yüklendi
Dilber Hanımın sırtına

Bir de
Dilber'i başkasına
Kaçıp göçecek diye korkan Hasan
Korkmadı
Öfkesi daha bir yağlı
Sillesi daha bir kavi
Yumruğu daha bir oturaklı
Ciddi aile müessesesi
Azatlı kölesiyken, azatsız kölesi
Vurdu, yaraladı, onarmadı

Ayşe, anasını göremez
Dilber, ocağında kalamaz
Haftanın her günü sabah akşam
Seyran'dan Çankaya, Çankaya'dan Seyran
Üç saat "he vallah" dizleri kırılır.
Esmer bir gölgedir uyurgezer
Yasemin ap. sekiz no. da
Hanımın bebeği Ayşe yaşında
Dilber'i anası beller, yavrucak.

Ayşe Seyran'da
Komşu nenesinin bakımında
Hey dünya
Ayşe anasız
Yasemin ap. daki çocuk da...
Dilber'in yüreği kaynar durulur
Hem sever bebeyi, hem düşman
Hayın geçim, zalım para, oy aman
Sanki o olmasa, o olmasa
Ayşe'ye dönebilir.

Ayşe anasını göremez
Dilber sekize kalamaz
Uyanır, çiçekli gülücüğü
Açar söner, açar söner
Buruşuk, dişsiz, somurtkan
Üşenik bir duvara
Çarpıp döner, çarpıp döner

"Akşam, lekesiz, saf, iyi bir yüz gibi akşam"
Dilber
Kanter
Eve döner
Durmadan oturmadan
Aman boyacı Hasan, şimdi boyacı Hasan
Aşını sofrasını
Ayşeyi bir kez bile
Doyasıya koklayamadan
Yatırır yerine
Ayşe, anasını göremez

GÜMÜŞ GELİN KASAPTA

Abi on liralık kıyma versene
Ezeceğim ekmeği içine
Keseceğim soğanı içine
Şöyle tuzuyla biberiyle
Domatesler ve patatesler ki
Kocaman bir tepsi köfte

Abi on liralık kıyma versene
Erim ardını dönüp yatar mı
Dillerim ağu tutar mı
Çözülür buzları ırmağımızın
Onunla benim aramda
Benimle dünya

Abi on liralık kıyma versene
Kuyularda en küçük şehzade
Atın önüne et, itin önüne ot
Baran beşini sürünce
Muslu üçüne varınca
Yeter yaşın doldurunca
Kurtulacak şehzade
Bir düğün bir dernek bir çengi bir çalgı
Elim yârimin elinde
Ötekinde ipek mendil.

Abi on liralık kıyma versene
Bu neyin yağmuru yaz ortasında
Tarlalarda ala buğday
Yolları tutmuş ekmeğin kokusu
Şeftali puslanmış, üzümler buğuda

Abi on liralık kıyma versene
Devlerin memesi süt dolu
Dağların doruğu ot
Balıklar en ulu denizlerde
En derin sularda

Şu benim aptal ellerim
Çabala çabala çabala çabala

Abi bu on lira o on lira
Abi on liralık kıyma versene

TEMELİNE

Çinçin'de Çalışkanlar'da
Asri mezarlığın duvarına
Yaslanmış bir oda bir aralık
Üç kapkacak iki mitil
İki makina kilimi bir seccade
Aşkale'den Pasinler'den
Yünden ve bakırdan geçilip gelinmiş
Şimdi naylon alüminyum
Çiçeksiz avlusuz gülüşsüz
Altı çocuk
En büyüğü on üçünde

En küçüğü Telli bebek yed'aylık
Vurgun yemiş serilmiş bir köşeye
Bir ölse, diyor anası, bir ölse
Hangi bir ülkenin
Hangi bir yerinde
Hangi bir ana
Bebeğini ölsüne tutuyorsa
Batmıştır o ülke
Ölüm girmiştir temeline.

Bir başka yerinde
İpeğin ve elmasın pırıltısında
Dans ediliyordur sabahlara kadar
Gülücükler vardır
Deniz usul usul vuruyordur
Esrimiş yalıların bedenlerine

Sarışın şarkıların ayakları altında
Yüz bin kilo pirincin kâğıttan parası
Olsun
Batmıştır o ülke
Ölüm girmiştir temeline

Herhangi bir evde
Telli bebek için bir parça pirinç
Bir parça elma, bir yudumcuk çay
Yoksa,
Uzun yolların işçisi
Babanın kesesi yetmiyorsa
Batmıştır o ülke
Ölüm girmiştir temeline

Hangi bir yerinde dünyanın
Anası Telli bebeğin
Ölüm ölüm ölümü karşılamada
Bu denli acele ediyorsa
Uydu, ofset baskı, tüpte bebek
Nötron, üs, füze
Batmıştır o dünya
Ölüm girmiştir temeline.

İzmir'de Karabağlar'da
Yozgatlı kumculardan
Az mürekkep yalamış biri
Seyran'a
Şöylece yazdı mektubunu:

Madde canlıdır ve sonsuzdur
Diyen Tales'in İzmir'inde
Tanrılar tanrıları doğururlar
Cennet ve cehennem sonsuzdur
Şimdi, burda
Doğanın ve toplumun tanrısıysa
Para
Burda, İzmir'de, Karabağlar'da
Cennet ve cehennem biziz
Bir kum taneciği kadar canlı
Bir kum taneciği kadar özgür
Paranın, yaşamın iki yüzü gibi
Yaşanır ölünür

Omzumuzda kürek, şafakla
Kum yoluna vardığımızda
Atabildiğimizde küreğimizi sağlıkla
Basabildiğimizde yürüyen kamyonun tekerleğine
Cennettir bu
Ve cehennemdir:
Binemeyip düştüğümüzde
Altına altına tekerlerin

Bir lokma ekmek uğruna
Çıldırdığımızda
Silah gibi çekip küreğimizi
Dostumuzun sırtına başına
Savaştığımızda göze göz dişe diş

İzmir'de Karabağlar'da
Alişan adında birine
Bacısının söylediği ağıttır

Küreğinin sapı gürgen ağacı
Alişan'ın kum içinde ilacı
Ölümle sınandı lâdiğer bacı
Düşer gelir bir kardaşın üstüne

Alişan kardaşım canım yarısı
Dünyanın yiğidi hakkın doğrusu
Güvercin çifti de keklik sürüsü
Şenlensin mezarı konun üstüne

Aman dostlar ne iştir bu, ne haldır
Geçim avcı olmuş kişi maraldır
Ölür yaralanır onun üstüne

TURUNCULU YEŞİLLİ

Sekiz yıl, onu ben
Gün güneş görmeden
Kollarım ayrıla eğnimden
Bin çiyanlık bin kahpelik içinden
Alamanya'da...

İki Ford-Taunus yanaştı
Kondular sokağına
İndi iki bıyık ki
Uçlarından adam asılır
Birisi turuncu öteki yeşil
Akıp akıp gidiyor yüreği
Silip parlatıyor her bir yerini
Turuncunun sahibi, yeşilin sahibi
— Ulan para ulan namert
Ekerdik ekerdik biçtirmezdin
Bakardık toplardık yedirmezdin
Ulan para ulan namert
Onu ben, gün güneş görmeden
Kollarım ayrıla eğnimden
Yalnız, ölesiye yalnız
Bin çiyanlık bin kahpelik içinde
Büyüyen kızımın boyunu görmeden
Gözü gözüme değmeden yârimin
Sekiz yıl
Onu ben
Satmazdım onu ben

İkisi de dalıp dalıp gidiyor
Işıldıyor güne karşı iki makina
Turunculu yeşilli iki frolayn
Akıp akıp gidiyor yüreği
Turuncunun sahibi yeşilin sahibi

— Ulan biz
Bunları biz yapmadık mı
Biz adam değil miyiz
Oturamaz mıyız
Yumuşak kadifeye, pufla mindere
Ayakta mı doğurdu bizi anamız

Hangi dürzü hangi dümenle
Alıyor ne varsa elimizden
Kâğıtlar veriyor desteyle
Oyalanıyoruz bir süre

Sokağın öte başından kül rengi
Sarsıla sendeleye
Sökün etti Volkswagen
Bir tosbağa indi içinden
Sol eli cebinde
Sağını uzattı ordakilere
Aldı gitti turuncuyu yeşili

İBRAHİM

İbrahim'i ıssızda gördüler
Çevirdiler dört yanını dört kara silah
İbrahim yenile on altı yaşında
İbrahim'in suçu büyük
İbrahim halkını seviyor
Dalıyor umutlar içinde
Gelecek aydınlığı düşlüyor

İBRAHİM'İN DEDESİ

— "Fakir ol, kente yakın ol"
İnanmam, dese de atalarsözü
İnanmam, deneyden geçmemişse
Köprüsüz bir kentte ırmak olduğuna
Martısız bir kentte deniz
Vapursuz, iskelesiz, kaptansız
Susan insanın insan olduğuna

— Cemal gördük iyi olduk
Çorum'un Çağşak köyünden
Ekinim az, güvencem yok
Ormanla başım belada
Yine de değişmem Ankara'ya
Irmaksız, denizsiz, kaya tadında
Yılgın bir Ankara
Gökyüzü kendini değiştiriyor boyuna
Kül ve Kurumla
Bir de gecekondular olmasa
Bir de İbrahim
O gürül gürül yaşam, o iş, o dert, o şamata
Mezarda sanabilir kendini insan.

İBRAHİM VURULDUĞUNDA

İbrahim'im ben öleydim
Uğruna köle olaydım
Uzanmış da Ankara'nın orta yerine
Gövdesi dünyayı sarsıp durdurmuş
Nen eyle diyor anası
On altı yaşında ufacık öyle
Yavrum nen eyle, dalım nen eyle

İBRAHİM İÇİN SÖYLENCE

Urfa toprakları ki
Arap aşiretlerinin yaylağı
Türkmen oymaklarının kışlağı
Nemrut ki bir Asur hükümdarıdır.
Halk onu tanrı bilir
Putları ve tapınaklarıyla.
Korkar, ölesiye korkar

Urfa yazlarının birinde Nemrut
Düşünde bir oğlan çocuğu görür
Ol saltanat ol tanrılık ol tapınma
Yer ile yeksan
Uyanır kan ter, buyurur
O yıl ülkede doğan
Bütün oğullar öldürülecektir
Urfa asmasının cümle sürgünleri
Kılıçtan geçirilir
Sürsün diye Nemrut daha bir görkemli
Sürer Nemrut
Kökleri halkın yoksulluğunda
Kökleri halkın karanlığında

Kaçar Azer'in karısı dağlara gider
İbrahim'i doğurur bir mağarada
Geyikler emzirir İbrahim'i
Büyür orda
Başlar tanrısını aramaya
Güneş değildir tanrı, ay da yıldız da
Güneş doğar batar
Ay doğar batar
Yanıp yanıp söner yıldızlar
Tanrıysa, süreğen olmalıdır
Elmanın çekirdeğinde, ayda, yıldızda
Kuşun kanadında, ağacın sesinde
Bir kavganın ortalık yerinde

Barışın kutsal ipeğinde
Hayatın kendisi, insanın kendisi
Durmayan değişen
Nesneleşen özneleşen
Akıl olan, yol olan
Kır menekşesindeki çiğ
En büyük egemen

İbrahim Urfa'ya iner
Görür ki insanı, korkularla
Yozlaşmış, kabuk bağlamıştır
Tapınaklardan putlardan.

Kırar Nemrut'un putlarını

Buyurur Nemrut
Bir ulu ateş yakılsın
Bulunsun İbrahim
Halkının önünde ateşe atılsın
İbrahim'i uzun bir mancınıkla
Fırlatırlar ateşin ortasına
İbrahim havada bir olur
Özdeşleşir tanrısıyla

"Ey ateş soğu ve selamet ol"
Ateş soğur
Oğul, halkının gözleri önünde
Ateşe
Atlas döşeklere iner gibi iner.

O gün bu gündür Nemrutlar
Ateşe ve kana sığınırlar
Ve ilk ihaneti ordan
Ateşten ve kandan görürler
Çevrilir yalımlar ve namlular
Kendi akrep bedenlerine

Halk dirilir

ERTUĞRUL AĞIDI

Gökte bulut yan yan gider
Yaralarından kan gider
Töresi batası dünya
Kahpe kalır, şahan gider

Osman seni Osman seni
Yoz yetirmiş ustan seni
Vururlar mı arkasından
Sizde "arkadaş" diyeni

Halkın bağrından biçtiler
Birer birer hepimizi
Başarmadan ölmek yoktu
Böyle m'ettik kavlimizi

Hasına canın hasına
Haber salın babasına
Okulda bir yiğit ölmüş
Kuşlar dönüyor yasına

Yavan yerdi yavan değil
Sabırlıydı, söven değil
Hayata tümüyle tutkun
Bir şey seçip seven değil

Kapılara faşist gelmiş
Var mı demiş, sor mu demiş
Ankara'nın kanlıları
Ertuğrul'u vur mu demiş

Salihli'den çağrılıyor
Kazma kürek deriliyor
Düğününe varacakken
Ölüsüne varılıyor

Yumasalar yumasalar
Yol üstüne komasalar
Bilen olur bilmez olur
Garip öldü demeseler

Doğruya yiğit doğruya
Canavar girdi sürüye
Ölür mü yiğit olanlar
Ertuğrul benzer diriye

GÜLER İLE ALİCİK

Güleç sevdaları anlatsam dedim
Dikenler içinden bir sarı gülü
Onlara vardım
Verdiler elime, solmuştu
Aldım getirdim

Cennet ağlıyordu Resul suskun
Eğip kalmış başını önüne
Oturmuşlar da karakolun taşına
Cennet ağlıyordu, Resul suskun
Davacı olundu, tanık dinlendi
Tutanak tutuldu, Resul yılmış
Ağzını bıçaklar açmıyor
Cennet usul usul ağlıyor

Resul çöpçü, Sorgun'un köylüklerinden
Erduran Haskaya mahlesi derler
Dağların başında gecekondular
Gören gelip konar, gören gelip konar
Yakın köylü, yakın illi, hemşeri
Çocuk kadın kedi köpek ev ocak
Sokmuş başlarını otururlar
Resul çöpçü, Cennet hatun, Güler kız
Buğday benizli de, bal ela gözlü
On altı yaşında, bitecik
Delişmen taylara eş
Güler dedikçe güler

Şahan dayının Alicik
Vurulmuş çenesinin çukuruna
Döneler ha döneler ha döneler

Bahar biter, yazlar geçer, güz gelir
Şahan dayı varıp gitse Resul çöpçüye
İstese Allahın emriyle
Uyuşacaklar
Velakin olmaz
Bunun nedeni çünküsü
Gecekondunun temelinde
Yapıldı ha, yıkıldı ha, polis geldi ha
Jandarma geldi ha, memur geldi ha
Yeniden yapıldı, yıkıldı ha.
Direnmekten topluca
Devlet kolluğuna
Şahan girmiştir içeri.
Ali varamaz Resul çöpçüye
Güler'i ver bana diyemez
Güler güler çenesinin çukuru
Güldükçe yüz bin çiçek açar
Hadi der, hadi der, hadi der
Alicik sevdalı Alicik vurgun
Tutar kaçırır

Uzatma, diyor, komiser
Uzatma, uzatma diyor mahalleli
Birikmiş de karakolun önüne
Ağlama diyorlar Cennet'e, ağlama, kader
Göğnümüş, ezilmiş, susuyor
Çöpçü Resul kaldırıyor başını
Ali'nin ağası Sefer'le
Uzlaşıyorlar elli binine

Ne yapar Sefer, ne eder Sefer
Bir yanı mapusta bir yanı yokluk
Köydeki üç – beş tokluyu
Satar, döner gelir on beş bin kâat
Resul'a mı, borca mı vermeli
Mapus baba, işsiz Ali, çalışamadı Sefer
Ne yemeli?
Ağadır, Ali'nin büyüğüdür, ar eder
Utanır ölesiye
Yılgın yemiş gibi eli ayağı
Döner vurur kendini

TAVANINA

Gecekondunun tavanında
Alen Dölon, Cüneyt Arkın'la
Yılmaz Güney yalnız başına
Liseli Abidin, İşçi Abidin
Tutup çıkarmış mapustan
Oturtmuş kondunun tavanına

Yılmaz Güney'i ilk kez Maraş'ta
Uzunoluk'ta bir sinemada
Eski bir filmde gördümdü
Esmer ve afili jön prömiye
Önümde altmışlık bir kadın
Kocaman kocaman sesiyle
Aslanım yiğidim diyordu
Vur koma
Sövüyordu ötekilerin
Babasına dedesine

Şimdi susmuş Yılmaz oturmuş
Afişler içinde bir afiş
Gecekondunun tavanına

Abla, diyor Abidin'in babası
Bir iyiliği daha var
Kalın oluyor bu kâğıtlar
Yıpranmıyor tezvaraya

Kelek turşusu yiyoruz birlikte
Karanfilli çay içiyoruz aklımız tavanda
Baba öğünüyor oğullarıyla
Bunlar, diyor abla
Ayakları yere bastığında
Başladılar çalışmaya
Kışları okurlar şimdi
Yazları sinemada lokantada
Boya boyarlar, duvar örerler

ANKARA ANKARA GÜZEL ANKARA

Derlenip anaparanın şeyleri
Meşveret kurdulâr
Hay hay hay
Hani bizim dağlarımız dağlarımız
Mor çubuklu da gök yapraklı bağlarımız
Derelerimiz beyliğimiz derebeyliğimiz
Eski beyler nicoldu
Bakır idi demir idi tuncoldu
Yardı çıktı Ankara'yı
Mustafa Kemal'in ardından
Beton yığınları biçiminde
O tepe senin bu tepe benim
Diktiler uzun kondularını

Arko, Körko, Kârko
Dikildi konduların yumuşak karnına
Yıkıldı bir gecede yirmi kondu
Beyler vardılar belde başkanına
Gördüler belde başkanını
Topuyla copuyla tüfeğiyle
Vurdular, kırdılar, öldürdüler
Yaraladılar ki, onulmaz
Birer çarpı imi kondu
Daha yüz yirmi kondunun kapısma

Cepleri şekerli teyzeler
Artık uzak değil çocuklara
Ve amcalar
Fötrlerini yıkıp arkaya
Kırpıyorlar çıkası gözlerini

Ve analar
Sıcacık apartmanların yakınlığına
Çoktan alıştılar
Lüksle yudular fincanları
Ovdular adı tuvalet olan helaları
Tuzruhuyla
Tozunu aldılar aynaların
Dayandılar sevecenlikle
Cici beylerin çimdiklerine tekmelerine
Törenle kestiler tırnaklarını
Arko, Körko, Kârko
Yıkılsa yıkılsa yıkılsa
Daha beş yüz yirmi kondu
Beşbin ellibin kondu
Yarım milyon insan yıkılacağına

Dikildiler Ankara'nın mor dağlarına
İşleri güçleri para para para
Satıldı birkaç komşu birkaç kuruşa
Bozuldu birliği mahallelerin
Azdı düzeni dirliği

Ama öte yanda
Kavgalardan öfkelerden sonra
Bölük bölük bölünen akıl
Başladı derlenip toparlanmaya
Koydu kasketini önüne
Düşündü:
Oğlum sen
Ömründe bir kez ata bindin mi
Bindiğin ata güvendin mi
Heç de binmedin.

HÜNKÂR ANA SORUYOR

Kimler
Kanayan bir ülkenin damarlarından
Yad değirmenlere su taşıyanlar
Kimler
Aşımızın içinde gözleri
Ekmeğimizi bölen eller
Kimler
Kuşatmış dört bir yanımızdan
Sözümüze engel, adımımıza kolcu
Kara gecelerde
Düşümüzü söküp çıkarmaya
Ve silah tepeden tırnağa
Korkuyu kuşkuyu aramıza
Aptal çaşıt gibi, sanırsın gizliden
Sokup savuşacak, hele şuna
Hele şuna.

HÜNKÂR ANA
MEVSİM SONU SATIŞLARINDA

Yoğun rüzigârdır, yol iz silindi gitti
Abdalan-ı Rum, Ahıyan-ı Rum, Bacıyan-ı Rum
Defteri dürüldü Ahiliğin
Bizans Ankara'ya taşındı

Bey midir kalpazan mı yoksa
Her, adına para bastıran
Alınır satılır mal arasında
Namusu saymışlar mı

Ev ufak, insan yoğsul
Anca iyiliğin sağlığın peşine düşüldü
Küsüştüler kadifeyle kılaptan
İpekler işlenmiyor
Bedestene hor bakıldı

SAYILMIYOR KAÇ YOLUN ÇATINDAYIZ

Van denizinde Gevaş'ta
Adı Sebo, kara bir oğlanla
Yine görüşelim deyip ayrılıyoruz
Gördüğü her basılı kâğıdı yutmaktan
Biraz dalgın
Halkını sevmekten önyazgılı
Alıp başını gittiğini duyuyorum
Tokada
Kızıl gelincikler açan derede
Toplu ölümlerle öldürülüyor
Şimdi her parçası bir dağda
Her parçası bir dağda

Yine görüşelim deyip ayrılıyoruz
Geçiyorum Haymana'ya
Bir incedalan yiğidi
Yine özenle büyütüyorum
Bülbülderesi'nde kahvede
Kalleşçe kurşunluyorlar

Nasıl öğretmenlik yaparım artık
Öfkeye boğulmuş, kinlerle dağlı
Nasıl ulaşırım çocuklarıma
Öyle bir çağa düştük ki dostlar
Durmadan göğekin biçiyorlar
Ölümden geçilmiyor
Dirim ateşler bahasına

İLAHİLER

1. Baskı 1983, Alan Yayıncılık
2. Baskı 1984, Alan Yayıncılık
3. Baskı 1992, Seyran-Toplu Şiirler, Adam Yayınları
4. Baskı 1996, Toplu Şiirler 1956-1991, YKY

BUNALAN OZAN İLAHİSİ

Darıdan ufağım da
Dünya sığar içime
Dünyalara sığamam
Sığamam oğul

Bulut olsam olurum
Göğe ağsam ağarım
Güzleleri gezerim
Yağamam oğul

Atmacam bukağılı
Ağzında karanfili
Bu yaman çelişkiyi
Çözemem oğul

Ozanım düşe geldim
Dönüp uğraşa geldim
Astım işlek kalemim
Yazamam oğul

SARDUNYA

Yasadır ansıtalım:
Tohum ekenlerin, fide dikenlerin
Kimse durduramaz yağmurunu
Güneşini kimse kesemez

Fesleğen ekiyorum, sardunya dikiyorum
Arsızmış, öyle diyor komşum
Artık siz istemeseniz de
Açar tohumunu, yayılır toprağınızda

Ne güzel ne güzel ne güzel tanrım
Fesleğen ekiyor, sardunya dikiyorum
Bitiyorum arsızlığına çimenin çiçeğin
Arsızlık bugünden geri
Umut ve direnç demektir
Sokulmak demektir yaşamın koynuna
Özdeşlik demektir yaşamla
İnan olsun dostlar, inan olsun
Dalından kopan sardunya
Bozulmadı bi kez, eğmedi başını
Açmayı sürdürdü diktiğim toprakta

ALAZ TORUNA NİNNİ

Esip savuruyor, seslerini dinle
Fırtınayı dinle, dağ seslerini
Dolanmaya gitti çekimli bulut
Denizleri, gölleri sağıyor
Balık yağar birazdan salıncağına

Balık yağar birazdan salıncağına
Bulut yağar birazdan salıncağına
Belki limon çiçeği, belki kaplumbağa
Uykulu ökseler çıkar cebinden
Sen onları topla

Ninenin ördüğü başlığı
Deden öpüşle büyüledi
Kışı çıkar
Kışı çıkar odandan evinden
Bahara başla

Al gel, ya da resminin arkasına
Çizdiğin çiçeği yolla
Üşüyoruz, yastığımız kar, yorganımız dondu
Oğul arı yaban arılara tutuklu, gelemez
Sen gel bizi kurtar

SABIR İÇİN İLAHİ

Çağrılı geldimdi, uzunca eğlendim
Sonsuz duracakmış gibi güldükçe insanlar
Gidecekmiş gibi gülümsüyorum

Yüreğimde kıldan testere
Bir yanartaşı yürüyorum döne döne
Hayatın dilvermez karıncasıyım

Günle yarışan bedenime dokunsam
Acıyor mu vurdukları yer eskisi kadar
Belki ben alıştım

Ses vermiyor özlediğim, susturmuşlar
Yok, sevgiden yandım
Savatlı gümüşüm, eskimezim
Sabrı deniyorum

İNANAN İÇİN İLAHİ

Ömrümüzün kilimine
Anamızın diliyle işlenen sözcükler
Çoğu kez şunlara benzer:
Acıları uzağında beklet
Elinde ipekten yelpaze
Usul usul, hoşgörüyle
Yaklaş kendine
İşte kendin, işte durgun suların aynası
Seyret, gülümse

Oysa
Kim harlandırıp yüreğinde ateşi
Kıyametini büyütmezse
Ve hesaplaşmazsa kendiyle
Ateşten kurtulmayacaktır

Kim doğruysa aramalı
Yusuf'u, Kenan kuyusunda
Değilken Mısır'a sultan
Ey inanan
Sen ey inanan
Aracısız konuş kendinle

GÜL İÇİN İLAHİ

İnsanlar bir gülü bir senetle
Değiştirmeye alıştılar
İnsanlar başka insanların hayatını
Bir hezaren sandalye midir hayat
Dizip kaldırmaya alıştılar
İnsanlar yüreği ve onuru, alıştılar
Yelin üflediği yaprak mıdır onur
Yürek arsız otlar gibi ayak altında
Tanımıyor kimse kimseyi
Ve kendini tanımak istemiyor
İnsan tanımazsa kendini insan
Nasıl varolabilir

Bu yüzden dünya hey koca dünya
Dönüyor bir ölüler ülkesine
Susanlar şimdilik
Oyunun dışına düşenler
Yalnız onlar doğrulup kalkacaklar
Gün kıyamete erdiğinde

EFLATUN İLAHİ

Eflatun çiçekler döküyor durmadan
Sayrısın, etinde yıllanmış zehir
Nece sağaltayım seni, nece dindireyim
Ülkem misin, oğlum musun seçemiyorum
Sevdanın özü birdir

Yazıları tersinden okuyorlar
Biz de biliyoruz, okuyan da bilir
Onca genişletmiş evini yerini
Yaramaz otlar gibi
Sanılır çılgınlık usa naziredir

Duldasız gölgesiz rüzgâr içinde
Başağını gece büyütene sor
Zulümün durağı yitik oldukça
Kavga gündemden düşmüyor

Gülten Akın acep gidişlerdesin
Acın dinlencede değil
Özlemin kanıyor
Mülkün örselenmiş
Ürünün dağılmış
Hangi yaz seni nennileyebilir?

ELLER İLAHİSİ

Ellerini görsem oğlumun
Uzun esmer parmaklı ellerini
Onları özlüyorum
Üç yaşına yağan karda
Kızarmış, ısıttım öpe hohlaya
Ozanda el-ücra çağrışımı yapan
Alucra kışları
Bir elim elinde sabaha dek
Öteki yorganının üstünde
Üşümezdi artık örttüm sardım ya

Görsem ellerini oğlumun
Ardında bağlı durmasa
Kalmasa Alucra sisler içinde
Gevaş'a kurtlar inmese
Cano kızak yap oğluma
Uçar gider göle doğru
Çığ düşer, Artos'a salma

Ellerini görsem oğlumun
Dizgini tutarken atının üstünde
Sağrısı yelesi al ürpermede
Ferhan usul usul titrese

Ellerini görsem oğlumun
Yeşil söğüt dalını incelikle
Kuş sesleriyle değiştiğinde
Beş yaşında çalışkan ellerini
Uçtu gitti kitapların ardında
Uçtu gitti kalemlerin ardında

DEMİRLE PAS ARASINDA İLAHİ

Nergisle güz gülü arasında
Beş yıldır beş uzun yıldır
Yağmurla kar arasında
Beş yıldır beş uzun yıldır
Ayazla çiy arasında
Demirle pas arasında
Seyran'la Mamak
Beş yıldır beş uzun yıldır

Tanıyorum sesini demirin
Açılan sürgünün itilen kapının
Eldeki omuzdakinin
Aman dinlemez sesini
Beş yıldır beş uzun yıldır

Birisi bir söğüt dikse
Gölgesi basardı evlerin içini
Bir salkım söğüttü baktım büyüttüm
Yüreğimin toprağında hasreti

Beş yıldır beş uzun yıldır
Sesin örselenmiş duruşun tetikte
Bizim için seçilip ayrılmış
İpte kurutulmuş sözcüklerle
Yalnız öyle sözcüklerle
Konuşuruz, konuşmak denirse

Ne bir kıvrım, ne renk, ne sıcak bir hece
— Nasılsın
— İyiyim
Beş yıldır beş uzun yıldır
Desemdi
Koçağım bir tanem evimin direği
Sakladım, duyarlar, istemem.
Baktım ki sesim buruşmuş

Gelir bir gün gelir bir gün
Bir gün siler parlatırım
"Bilirim
Susmayacak kalb-i viranımdaki kuş"

ACILAR İÇİN İLAHİ

Islak yüreğinin üstünde
Yürümüş acemi penguen
Geçmiş küçük korkular
İz kalır

Ama kocamansa o
Şarabi benekli elektrik
Eflatun boğulma
Şok aralarını dolanınca
Ölüm gündelik adımlarıyla
Artık ırgalamaz seni depremi ömrün
Korkunun duvarı aşılmıştır

Bir arkadaşının yokluğunu
Öteki arkadaşına
Yalın sözcüklerle bildirirsin
"Seni özlediğini söylüyordu
Artık hiç görüşemeyeceksin"

Acının duvarı aşılmıştır

ATRİYO İLAHİ

Yürekte atriyo septal defekt
Taşıyan biri
Diyor ki
Kendin savun kendini
Kimseye bırakma

Yüreğinde atriyo septal defekt taşıyan
Aralık kapakçıklarından
Kendi yüreğini yiyerek
Savunuyor kendini
Çünkü bir bıraksa
Eriyecek biçilmedik cezalarla
İşlemediği suçlardan

Hey tanrım, bu çocuklar çocuklarımız bizim
Bunca yıl hangi taşı oraya kapatsan
Unufak olur
Bunca yıl hangi kuşu
Bize hüzünlü görüşler, tel örgüler
Beton gölgeler bağışlayan
Bunca yıl hangi bir kuşu,
Ölür ölür ölür

Anlamıyor musun
Yok mu senin oğlun kızın

Tatvan'da denize uzak bir eski bahçede, yaz çiçeklerine vurgun oturuyordum. Belki bin yıllık yüksek duvarların dibinde. Cevizin gizemli gölgesinde. Yapraklarının çıkardığı koku başımı döndürüyor. Kolumu kanadımı kıpırdatmadan orda öylecene. Sessizlik.

Sessizlik dağınık bir ötüş salvosuyla parçalanıyor. Kargalar. Kocaman bir kavganın ortasında. Kıyasıya. Uzun sürmüyor. Uçup gidiyor bir bölük, dönmemek üzere. Yendiler mi onlar. Yenildiler mi? Ben bilmiyorum. Cevizin bin yıllık kokusuyla esrimiş dalgın. Kalanlar, gidiyor geliyor bir süre. Gidiş gelişler, seslenişler bir noktada yoğunlaşıyor. Yanda, duvarın üstünde bir yaralıları var. Önce, ne yapacaklarını bilmiyor gibiler. Bu kargaşa ondan. Belki ilkyardım acelesi. Giderek azalıyorlar. Sesleri sönüyor. Ama, yaralının başındalar. Bir süre geçince daha bir düzen sağlıyorlar. Nöbetleşiyorlar. Biri ikisi gidiyor, geliyor. Sonra başkaları. İlgimi yoğunlaştırıyorum, cevizin uyuşturan gölgesinden çıkarak. Sessiz. Tanımaya başlıyorum onları.

Kargalar. Gün boyu yaralılarına baktılar. Bırakmadılar onu. Bırakmadılar içlerinden bir tekini bile, telef olmaya. Bırakmadılar.

Vardır, hastadır, yaralıdır. Bir nedenle kısıtlıdır, ölüme yargılıdır, bizimdir. Parçamızdır. Onu güçsüzken bırakırsak, kendi parçamızı, kolumuzu kanadımızı bırakmışızdır.

Kendimizi bir tek bu nedenle bile yenilmiş sayabilir miyiz? Sayarız.

BEHÇET İÇİN İLAHİ

Ölü bir yapraktı onu kaldırdım
Bırakıp gittiler, soğuk taşlara
Onu kaldırdım

Kandı, akıyordu yaralı yüzünden
Saçları alnına düşmüştü solarak
İnce bedeninde çakal dişleri
Umutsuz bereler
Onu incitmeden, örselemeden
Onu kaldırdım

Anamız, karımız öteki insanlar
Güleriz su gibi sekerek çakıllarda
Öfkeliysek hızla dokunur bir sırça bir sırçaya
Ve hüzünlüysek
Yüzümüzün yokuşunu
Enine giderek tırmanabilir çocuklar ancak

Anamız, karımız öteki insanlar
Bizi orda, öylecene tanırlar
Şimdi yıkılmıştır, yaralıdır
Yok, sevdiklerine göstermesinler
İncinir demirler, üzülür dağlar

Hayatın pürüzsüz akışında
Sanılmaz insanın insana
Sunduğu çiçekler içinde
Bir ağulu çiçek
Zulum da var

Onmazdı işkence, yeşermezdi zulum
Soyup adamları adamlığından
O dönme dolaba bağlamasalar,
Bağlamasalar.

Tutup kaldırdım

Gurbetteyiz kendi bahçemizde
Kendi dağlarımızla çevirmişler bizi
Ferhatlık vaktıdır
Çoğuz, masalları aştık, söylenceler kurmalıyız

Dostum, arkadaşım
Elleri elimde ikimiz
Onu kaldırdım

ŞİFAHİ

Gövdem çürüyordu
Leylaklar zakkumlar içinde
Kafesim göğsümü bırakıp gitmiş
Dar boynum lale
Çürük bir köpeği kokluyordum
Kendi işemiği içirilmiş
Baldıran yerine
İlk kez çocukluktan çıktığındı
Uygulamalı tarih dersinde
Çarmıhtan başlattılar
İsa'nın kolları kan içinde
Sonra bu kollarla çağımızda
Bir kuşu bile kaldıramadı İsa
Elleri kendinde değildi

Kimse
O kimse kimse
Kimse soruyordu
Yanıtı önceden verilmiş sorularla
Buna saldırmak denirdi
Başka zaman olsa

Derken gerilmiş bacağımızda
İçerden tınlayan haşarı diyapozon
Kopuyordu sinirlerimiz
Davuldu tabanımız vura vura
Patlatıyorlardı,
Çıksın diye tın tın tınlayan
Al diyapozon
O inatçı şeytan
Direnç havlıyordu

Nasıl üremiştik gösteriyorlardı
Burgaçlar burgaçlar burgaçlar içinde
Bu yanlıştı bence
Ya da uyutmuşlar bizi anatomi dersinde

Kan dereler gibi, o gerçek o
Nerde taşır bunca kanı şaşıp kalır insan
Karsa dağlar, çıplaksınız kar içinde
Ya da bir kış gölüdür,
Ateş sanıp sizi, söndürüyorlar

İncelmiş azalmış gibiyiz çoğumuz
Büsbütün kurtulur kimimiz ağırlığından
Çarpa çarpa başımızı duvarlara
Çarpa çarpa gövdemizi duvarlara
(Onlar öyle derler sonradan)
Kurtulmuştur kimimiz ağırlığından.

Ölüm erkencidir, bekleyemez orda
Demir odalarda
Bir de yüreğimiz durmamışsa
Durmamışsa
Canımız örsüne vuruyorsa hâlâ
Dağılanı toplar sararız zamanla
Zamanla
İnsan
Bazan
İçinden içinden büyür insan bazan
Kök salar kendi derinlerine
Bedenini bağışlar egemenliğinden
Kırılmış bir parmak, bükülmeyen bir diz
Ertelenir eklem, ertelenir kas
Susturulur kan
Derin toplar güllerini
İner yarın bahçesine

BİR İNCEKARA KÜÇÜCÜK OĞLANA İLAHİ

İtip düşürdüler annesini
Kim kim diye sorma
İtip düşürdüler annesini
Gözleri önünde

— Amca senin oğlun olmasın
Olursa, kıyamam, ölmesin

İnce turnasıdır annesinin
O erkek erkeğe görüşlerde
Selam iletir babasına
İtip düşürdüler annesini
Gözleri önünde

— Amca senin oğlun olmasın
Olursa görüşüne gelmesin

Özlüyor ve dokuz yaşında
Tütüyor yaslı kara gözleri
Babası. Son görüşüydü
Köroğlusu darda Ayvaz
İmge doru ata bindi
Al at yedeğinde

İtip düşürdüler annesini
Gözleri önünde

— Amca senin oğlun olmasın
Olursa al ata binmesin

Karacık ufacık incecik öyle
Tutuşturdu annesi, tutuşturdu da
Kayıp gitti elinden torba
Giysiler ölü kuşlar gibi yerde
Büyüyor yaslı kara gözleri
Göğsü dar geliyor soluğuna

— Kadın sen çık kadın durma
Eğilmiş topluyor çorabı, gömleği
Yazık, çamur, ne yapmalı, oysa
Şaşkın. Umut çok uzaklarda
Bıraksalar, toplayıp yeniden verecek oğluna
— Kadın sen çık, kadın durma

İtip düşürdüler annesini
Gözleri önünde

— Amca senin oğlun olmasın
Olursa seni sevmesin
Kıyamam ölmesin
Al ata binmesin
Görüşüne gelmesin

SARI GELİN TÜRKÜSÜ

Cümle hal insan halidir
Yiğit başına iş gelir
Bendi mapusane olur
Oy sarı gelin
Dolar gürleyi gürleyi

Cümle hal insan halidir
Yiğit kelepçede ise
Yüreği dar gelen gelin
Oy sarı gelin
Usanır, saçının nergisine
Yeni bir bahçevan bulur
Diri tutamaz sevdayı

Cümle hal insan halidir
Özüne değen okları
Kartal, kanadından bilir
Oy sarı gelin
Derine saklar yarayı

VARI SEVDASI OLANA İLAHİ

Ben seni tanımışsam
Tümce kalabalıkta
Şaşırtmışsam ırmağım
Yönünü sana doğru
Ben korkar, sen korkar

Sen ayrısız gayrısız
Cümle canı sevmişsen
Tek tek çıkar soranı
Tümü de senden korkar

Ne varın var, ne yoğun
Dört duvarla bir sevda
Anca ondan vermişsen
Kim korkar, neden korkar

ASILANLAR KENTİNE AĞIT

Balık değildiler, belleklerinde
Yeşil, bordo ağlar yoktu
Turaç değildiler
Geleneklerine apansız avlanmanın
Acısı bağlanmamıştı.
Diri ve çocuksu yüzlerinde
Sevincin gümrah rengini
Alıp vermeye alışkındılar
Şakıdılar dalları üstünde
Sayısız hücreler taşıyarak

— Ana asacaklar bizi.
Yatarım diyordu yoluna yoluna
.....

Önce beni çiğner, diyordu
Olamadı sözünün sahabı
Ana dedikleri.
Ses kırıldı, porselen sırça
Söz dondu ağızda
Sessizlik o gün bu gündür
Çın çın ötüyor evlerde yollarda
Ölüm. Belki. Nece nece sessiz
Belki ülkeleri
Oysa diri, su diriliğinde onların sesleri

Dinsizdiler ya da dindar
Onlar öyle inandılar öyle inandılar
Ateşe suya havaya kesti bedenleri
Akıp gittiler, esip gittiler
Asıldıkları kentin
Kül örttü toprağını
Sular akmadı
Kirli ve soluğan kaldı havasızlıktan insanlar

SUSANLAR İÇİN İLAHİ

Ağudan halk'olmuş bunların hepsi
Alınlarında yatay üç çift elif
Dudakları kanadını koyvermiş kırlangıç gibi
Hangi dar'da kalmışlar açılmamış
Yabancım değiller, ansıyorum
Ohri'de bir eski manastırda
Miroslav ustayı dinlerken görüyordum
Duvardaydılar
İsa kanlı çarmıhıyla ortalarında
Bir de devrimlerin, savaşların
Suçlayan fotoğraflarında
Korkan, kendi korkusundan korkan
Korkudan isyana geçecek insanın hali

Ağudan halk'olmuş bunların hepsi
Gül insana nece nece yakışırken
Ve ılık ebrusunu bağışlarken nisan
O tarihsel yükü yıkıp bazı çocuklarının omzuna
Kamu susuyorken
Hepsi hepsi birkaç ağaç birkaç çingene
Dar o dar
Gibi gelir amma
Öyle mi acaba

Onlar, ağuyla kardaş olanlar
Hep öyle
Hep alınlarında üç çifte elif
Ağızlarında o kötürüm kırlangıç
la mı kalacaklar
la mı kalacaklar
la mı kalacaklar

IRMAĞA KARŞI İLAHİ

Irmak sesinde gül büyür
Kesilme, türkünü sürdür
Kamu susarak öldürür
Ölümüne kast olanı

Eğer asa, eğer basa
Demir kafeslere kosa
Yoldan eyleyemez kimse
Deniziyle dost olanı

Ozan der ırmak değilim
Ama bendimi seçmişim
Irmak bulduğunu akar
Gider dolanı dolanı

ANSIZIN GELEN İÇİN İLAHİ

Adımımı attım içeri
Ansızın geldi

Uzandım su içiyordum
Ansızın geldi

Hu dedim samaha durdum
Ansızın geldi

Öptüm kızımın saçını
Ansızın geldi

Ey ansızın gelen
Ozanım, ömrün özü benim elimde
Diriyim ben senden

DEREYE İLAHİ

Gün senin
Çünkü sen
Onu kentin haramilerinden
Dövüşerek aldın
Çalışarak aldın
Gün senin
Şimdi sen
Irmağa dökülen derecik
Girdin yoğun geceye
Güneşte kurumuş yatağın
Yorgun taşlarınla
Kendine kendine bakıyorsun
Geceyi dinliyorsun
Şimdi sen
Gün senin
Dünle gitti yitirdiğin
Ve yarın kesenkes
Bulutla yağmurla
Dirileceksin

DİZELER

1
Kırlangıç nasıl çırparsa kanadını
Gerekçesiyle
Toprak nasıl kabarırsa günü gelince
Bir Türkmen gelini, üzeri yüklü
Nasıl inerse bir yokuşu
Öyle indik bütün yokuşları

2
Neye yarar zorba bir cücük gibi
Yetmeden delmek yumurtayı
Evecen sözcükler gibi ağzı zorlamak
Ve salmak öfkeyi, aklı bağlayarak

3
Biz de yandık
Çünkü yandı halkımız
Boğulduk halkın boğulduğu sularda
Ve çocuklarımız
Onlar birer birer vurulduğunda
Can evinden yozudu binlerce

TİMSAH

Sizin bayan, perdeniz
Dar gidiyor hâlâ gidecek mi
Eviniz ışık sızdırıyor
Gösterin ellerinizi

Babanız sakala bıyığa sığınmış
Tekdüze, solgun
Maçasız sineksiz oynuyor iskambilleri
İçinde bir çocuk çın çın ötüyor
Bizi kandırabilir mi

Örtün ne varsa örtülecek
Temizleyin bellekleri
İşte üstünüze kayıtlı acınız
İşte mülkünüz
İsli bir kent batık bir gemi

Kız diyor ki, şiirin sonunda
Tatlı düş kurslarına yazılayım bari
Yürüye yürüye karabasanı
Ne ırmak var ne eski masalların büyüsü
Bu timsah nerden çıktı?

İĞNELİ DOST

İster ki herkes ölsün
Neler besleyip büyütmüş
Gömmüştür neleri gizli gizli
Belleği sıra
İster ki herkes ölsün

Şarap olacakken sirkeye dönmüş
Üzüm suyu şaşkınlığında
Gidişi kelebek, gelişi beygir
Kişnemesi çöplük sanrılarıyla

Yollarda ipekler halılar, çağırır evine
Eli dili soylu kırmanç güzelliğinde
Tarih düşersiniz artık İsa doğmuştur
Dostluktan önce, dostluktan sonra
Arınmıştır kirlerinden insan ve dünya
Belli belirsiz bir sızıyla
Dönüşte eliniz varırsa sırtınıza
Kocaman paslı bir iğne

Onların
Çimen bitmez bastıkları yerde
Sevgi buruşur

BEDRETTİN KOÇAKLAMASI

Bir Türkmen kocası söyledi son kez
Hayattan değerli yoktur, bilesin
Ama körpenin, palazın kanıyla
Kanayan bir yol olduğunda hayat
Asma kendi ışgınını kuruttuğunda
Her Bedrettin ölümle uzlaşır
Uzlaşılacaksa

Erdem midir susma, öyle denildi
Ört kepenklerini sıkıca
Sana değmeyene karışma
Yüz alışılmışın sığ sularında

Bilim yumuşak bir döşekse
Bedrettin ayakta

Halk birikir cellat ölür
Zulum bir başına kalır
İp çürür, kurşun çözülür
Bedrettin yaşamakta

Onlar benlerinin kölesi oldular
Değiller
Bir kendi sözlerinin bile sahabı
Gülten çok dostu gördün
Kalsınlar sağlıcakla

KORKU İÇİN İLAHİ

Gelecekler
Korku beni bağlamasa
Korku
Yazılıdır gündelik defterimizde
Temize çekerken çoğumuz
Harflerini düşürmüşüz
Ya da silmişizdir bir güzel
Yerine gerekçesiz yiğitlenme
Oysa
İnsan yaşarken de ölürken de
Vardır korku ipek kozamız içinde
Bekler kendi yöntemince
Gün gelir, sarılır

Gelecekler
Korksam, korkudan korkmayarak
Söylesem kendime ki
Korku
Hayatımız içindedir
Tıpkı ötekiler gibi
Korku beni bağlamasa

Gelecekler
Korku miktarınca yaşandıkta
Ufak ufak parçalayarak
Dönüştürsem
Dönüştürsem, uğrasa kozasından
Yeri kalmasa sarılacak

Gelecekler
Korkudan korkmuyorum
Her şeyi kendi içinde
Çözmeye ve yeniden kurmaya
Hazırım
Bekliyorum

KARŞIKORKU İÇİN İLAHİ

Durup dururken değil öyle
Eytişimin altın kavliyle
Gün karanısında gökyüzüne
Bir benek mavi düştü

Korkuyla bağırdı karanlık
Dursun öylecene
Bağırdılar
Dursun kımıldamadan öylecene

Sanılır ki şu koskocaman
Geçişken yuvarlak karanlık
Usulca ezerek karartır maviyi
Bütün rivayetler ve düş biçimleri
Kutsal kitaplar
Bunu böyle yazar
Yaygın parabilim yöntemleri

Nesnenin kunt olanağı
Dilin ve düşünün yumuşak göğünde
Kımradı kendini kanırtarak
Bağırdı karanlık
Koşturup tarihin çarmıhını
Gerdiler maviyi dursun öylecene
Kımıldamadan
Durdu mavi benek

Soludu karanlık
Eskisinden daha tedirgin
Korku. Dallar budaklar salarak.

YARALI

Ölümcül yaralı o hayvan
Giriyor kentlerin dar kapısından
Sokakları, alanları, çocuksuz parkları
Sürükleniyor
Kandan göller bırakıyor ardında
Bağırıyor
Sesi havamıza siniyor tek boşluk bırakmadan
Sessizlik
Diyor adına onlar
Öyle alışmışlar
Sızlanıyor, acısı damlıyor radyolarımızdan

Ölümcül yaralı o hayvan
Nasıl bir dağsa taşıdığı
Adı her dilde aynı
Ne bir ırmak çağıldıyor üstünde
Ne yaz günlerinde serin bir kaynak
Susuz ve çıplak
Hayvan ölümcül yaralı, susuz ve çıplak
Pörsüyor gün günden, soluyor
Batıyor mekanik tırnakları
Kendi derisinden içeri
Sönecek
Diyorlar usta büyücüler
İzler bulunur mu, hangi bir kazıda
Tükürmeyi beller mi çocuklar

YÖNETENE TÜRKÜ

Kurduğun zemberek
Baktın sensiz işlemeyecek
Bırak kırılsın
Yönettiğin ocak
Körelecek senin yokluğunda
Körelsin bırak
Çocuk büyük erkek kadın
Dökülüp kalacaksa umarsız, şaşkın
Her şeye baştan başlamalısın

Erip yetişmeli her kişi
Senmişin gibi
Öyle ki
Her sözün her işin
Bir sahabı olsun
Öyle ki
Kalmasın gözün arkanda
Çünkü işlettiğin kurduğun
Değil senin için
Sen bile değilsin senin
Halkın özünden süren asmaysan
Sararma, çürüme
Dirimin sonsuza ışgın versin

SEVİ DİZELERİ

Özlemi beş geçe de
Ölüme yarım kala
Uslu dost dalgın yörük
Bir yolda bize uğra

Okşadın düzledin dağları
Biçtin dağıttın yelleri
Güzel dost çılgın yörük
Bir yol da bize uğra

Yanağın zemheri ayı
Yarpuz ve fesleğen
Yüzünü yüzüme daya
Beni sana bağlayan ipeği
Soluğunla dirilt
Derdimi kimseye vermek istemem
Erincimi paylaş

Artık sormuyorum, biliyorum
— O geçti mi burdan?
Aramızdaki ipek hışırtısından
Bereketli buğday kokusundan
Süt kabartısından
Masaya düşen güneşten

Sesin sesime katışıyor

GENCO İÇİN İLAHİ

Sudur Genco
Donduğu kayayı çatlatmadı
Yüzü estamplardan alınma
Minyatürdekinin kardeşi

Gizil gizil açan bir çiçeği
Hiç usanmadan izleyebilir
Ve bu konuda kimseye
Söylemez tek sözcük bile

Ufaltılmış çıralar halinde
Dünyayı tutuşturur ve siz
Sanırsınız
Dünya çok eskiden yanmaktadır.

Ilık sislerle tütsüler
Sesindeki incecik kıyılmış
Ayınga tütünü
Dostum dediklerini

Dağ gibi dağ gibi durmadığından
Dağ gibi görünmez Genco
Gösterişsizdir
Işgın gibidir asmanın ucunda
Özsuyu o taşıdığından
İçten içe asmadır da

Ömründe tüfeği olmayacaktır
Eğer olmuşsa
Çiçekler sürmüştür namlusuna

Camekânda gördüm onu
Ne günaydın ne saat kaç ne merhaba
Gerçekten bu mudur Genco?

BİR ESKİ İSTANBULLU AĞZINDAN İLAHİ

Dağlar buzul ve çığdan geçit vermez oldular
Eşkıya asfalta vurdu birer ikişer
Eski sular değil onlar, biraz tortu biraz kan
Durultmaya gücümüz yetmiyor
Nedir yaşlanıyor muyuz?

Konsollarda çifte karpuzlu lambalar hani
Ceviz dolaplarda sırça ve porselen
Esip savurarak, yel mi şeytan mı
Çilehaneleri cezaevlerine dönüştüren
Nedir? Yaşlandıkça düşleniyor muyuz?

Geçer, bir demdir, hüzünler de ezinçler de
Kayalar çözülür, sızar duru sular
Bir kuş konar yorgunluktan bitmiş omuzlarımıza
İnler kendi tuzağına düşmüş avcılar
Nedir? Umutlardan hoşlanıyor muyuz?

TAŞ İLAHİ

"Şaka makamında"

Musikimiz ten nenni ten nen
Şiirimizse deveye binmeli yeniden
Ten nenni ten nen
Ten nenni ten nen
Derse de
Kendisi
Yenile yenile Osmanlı
Roman yazar yeni Osman
Aman aman
Bu sessiz soluksuz hıyabanda
Gezer iken tozar iken
Dinmiş şükür ruhundaki fırtına
Geçmiş sınıfını
Beyim paşam efendim sultanım
O ne gürültüydü o ne kargaşa
Çekilin çocuklar silinin ahali
Timar olsun çayır çimen
Gül yaprağı değmesin ayağına
İncinir çün yeni Osman
Şimden geru
Makam yakıştırır destine
Düm teka düm tek
Tek tek de tek tek
Tek tek de tek tek

42 Günün Şiirleri

1. Baskı 1986, Alan Yayıncılık
2. Baskı 1987, Alan Yayıncılık
3. Baskı 1992, Seyran-Toplu Şiirler, Adam Yayınları
4. Baskı 1996, Toplu Şiirler 1956-1991, YKY

Zalimin gecesi mazlumun gecesiyle birdir
Ve daha uzundur zulme karar verenin gecesi
Çünkü acıların, çığlıkların, kargışların sesi
İğne deliğinden geçeğen olur
Dokuna dokuna kıyıcıya cellada
Varır, sebebin kapısında durur

SONRASINDA

O alanın ortasındaki küçük parkta uzun boylu, eflatun çiçekler açmış. Bir öbek dolusu eflatun çiçek. Rastlantı mı bu? Olamaz. O çiçekleri tohumken saklayan bahçıvana sorsanız size söyler. "Kırmızının, sarının, beyazındı tohumlar. Nasıl oldu bilemiyorum tümü eflatun açtı."

Eğer bizi kış günlerinde oralarda görmüşse, izlemişse, bilmesi gerekir. İyi bir bahçıvandır ki, onu o görkemli çevreye atamışlar. İyi bir bahçıvansa, çiçeğine sızan yabancı rengin nedenini bilir.

Eflatundur. Acılardan sızar gelir. İnsan acılarından. Bedenimizin elektriğiyle toprağa süzülür. Sonra ordan beklensin dursun eflatundan gayrı çiçek.

Analardık. Oğullarımızın kızlarımızın yattığı cezaevinden, görüşlerden çıkardık. Dağılırdık eskiden olsaydı. O açlık günlerinde dağılıp gitmeyi düşünmedik. Birlikte kaldık. Yürüdük yollar boyu. Otobüslere doluşup gittik. Görkemli yapılardaki yetkililere ulaşmaya. Dilekçelerde, dilekçelerde, sayısız pullarda umar aradık.

Soğuktu. Çoğumuzun sırtında ince giysiler. Çoğumuzun ayağında, eski, ıslağını içe geçiren pabuçlar. Her gün buralardaydık, yuvarlak, küçük parkta otururduk.

Kovalıyorlardı bizi kapı önlerinden. Azarlıyor itiyorlardı. Dövüşürdük kimileyin. Öfkeyle bağırırdık. Ama dayanamazdık, tutunamazdık fazlaca. Gelir, küçük yuvarlak parkta otururduk. Kamunundu parklar. Orda öyle sessizce oturdukça kim kızabilir? Orda öyle sessizce mi oturduk? Evet. Çok çok fısıldaşırdık. Ne yapabiliriz, ne yapmalıyız? Ama bedenimiz fırtınalar içindeydi. Dünyayı siren sesleriyle çığlıklarla dolduruyordu sessizliğimiz. Nedir ki bağıran beş on kişi, asıl sen susana sor. Susana sor, bedeni ne biçim bir sarsıntı, deprem içindedir. Ve ne kıyametler boşaltıyordur havaya, toprağa. İnsanların davranışlarını izlerdik. Saygıyla susarlardı yolda, otobüste. Görevliyseler üstlerine bir şaşkınlık bir bezginlik çökerdi, her an işi bırakıp gitmeye hazır.

Ve toprak, bastığımız toprak, bize çamurlar, sular, soğuk ıslaklıklar bağışlayan toprak acımızı, öfkemizi alır kabul ederdi.

O parkta günler boyu oturduk. Ayakta bekledik. Eflatun çiçeklerin açtığı toprakta. Eğer bahçıvan bizi görmüşse, açıklayabilir neden çiçeklerin sarı, kırmızı, beyaz değil de eflatun açtığını ve boylarının neden öyle dimdik, upuzun olduğunu.

AVLU

Avlu bir çığlıkla tamamlandı
Sanki eksikli kalırdı o çığlık olmasa
Uzun buzdan sarkıtlar biçiminde
Dondu çığlık

Dondu çığlık
Lacivert resimler çizerek üstümüze
— Ana o çığlığı nereden buldun?
Düşündü nöbetçi, sirenlerden mi
Martılardan belki
Ama nerde deniz? Deniz olmalı ki
Üstümüzde mavisi kesilmiş soğuk gökyüzü
Altımızda
Altımızda yanımızda ve her yerimizde
Avlu.

Avlu, o yedi günün birinde
Toplaşıp toplaşıp dağıldığımız
Yaşayan parçamız oldu.

Avlu
Kulübeler ve dikenli teller
Pembe ve çatık nöbetçi
Kalan altı günde birikir mi
Kurşuni damdaki deprem öncesi sessizliği

O çığlık olmasa yarım kalacaktı sanki
Üstümüze doğrultmaya tüfekler
Mekanizma sesleri
Geldi bütünledi
Çelenkti o, kara gövdesiyle devindi avluda
Dokusunda ilenç çiçekleri
Önünde durdukça her bir ananın
Büyüdü
Öyle ki
Onu kim görse dağ derdi
Şimdi biz
Yani biz analar
Artık o avluya nasıl sığarız

AVLU

Çığlık uzadı uzadı. Mapusane avlusunu dolandı. Damları ve bacaları sardı. Taş ve demir yüzeylerden içerlere sızmayı başardı. Göğe ağdı. Turnaları ürküttü. Maviyi soldurdu. Zorla büyütülmüş cılız ağaçları, albenisiz çiçekleri yokladı, uzaktaki havuza inip çıktı. Nöbetçi kulübelerine vurdu. Çatılmış tüfekleri salladı. Çavuş, iplerinden çekilmiş gibi sıçrayıp, erlerine komutunu çekti. Tüfeğini kapan yürüdü. İç avludaydı kadın. Çığlık sürüyordu.

Kollarından tuttular. Yarı yürür, yarı sürüklenir, götürdüler. Çığlık ilence dönüştü. Yüksekliğini bozmadan. ".....leeer. Öldürdünüz oğlumu. .....laaar, beni de öldürün.."

Hızını almıştı çığlık. Kadın sustuğunda da sürdü o.

Kadını, sonradan ekleme, alçak damlı yapıya soktular. Yere yığıldı. Kollarından tutanlar birbirlerine baktılar. Kaldırsalar mı? Bıraksalar mı? Ayakta mı tutsalar, sandalye mi verseler altına? İnanılmaz şeydi. İlk kez geliyordu böyle bir şey resmiyetin başına. Yıllardır bu suskun kalabalığa, yalnızca ağlayan, gözyaşını yüreğine akıtan bu kalabalığa resmiyet komut veriyordu. Resmiyet öğüt veriyordu. Resmiyet bağırıyor, azarlıyordu. Arada bir tartaklama da görevleri içinde bir görevdi.

İnanılmaz bir şey oldu. Çığlık, bu sessiz, bu umarsız, bu incecik kadından fırlayıp çıktı. Kadın boştu şimdi, bomboş. Kendini ayakta tutan, diri tutan çığlığını nasıl koyverdiğine kendi de şaşıyordu. Yattığı yerde mi kalsın, kalksın mı, otursun mu?

— Ne bağırıyorsun kadın? diyecekti. Görevli eğer yakında olsaydı. Eğer vaktinde yetişseydi. Koşup geldi. Yere yumulmuş bir yığındı kadın.

Öfke söndü. Bir an, tutup kaldırmak, oturtmak geçti içinden. "Anadır bu," diye yükseliyordu ki boğazından sesi, resmiyet ezdi onu.

— Tutanak tutulsun. Bize hakaret etti bu kadın, çabuk.

— Emredersin (.....)

Dağlar aşmış, beller aşmış, sular geçmiş bu kadın, kimbilir nerelerden, oğlunu görmeye. Beş dakika için. Yalnız beş dakika.

"Nasılsın, iyi misin?" "İyiyim anam, sen nasılsın?" "İyiyim" "Babam, bacım nasıllar?" "İyiler hepsi" "Bir isteğin var mı?"

Ancak aptal bir yazar uzatır sözü burda. Herkes bilir ki dakikalar çoktan dolmuştur. Son bir kez bakışılmadan, bir gülümseyiş yakalanmadan, bir bedensel devinim izlenemeden, bitmiştir.

Olsun. Ana gelir. Üç günlük yoldan. Dağları dağları aşar, ırmakları geçer. Soluyan makinalardan garlara, otogarlara dökülür. Üst üste yığılmış yükler gibi dolar binitlere. Varır kapısına oğlunun.

Görüşler yasaklanmış da, nedense üç beş çocuğun görüşü kaldırılmamıştı. İçerde olanlar kentlerde köylerde birçok evi yakıp kül etmişti. Söylentiler sürüyordu. Zincire vurulmuşlar, dövülmüşler, üstlerine köpekler salınmış. Tekmelenmişler. Hayaları çiğnenip ezilmiş. Ana oracıkta, adının okunmasını beklerken, bölük pörçük duydu bunları. Bekledi. Oğlunun adı yasaklılar içinde çıkmamıştı. Gizlice sevindi. Sonra utandı sevincinden. Ötekilerin yüzüne baktı. Yüzleri yüz olmaktan çıkmış acılı kadınlardı. Bi kez daha utandı. Sevinci yitip gitti. Orda kalanların arasından seçilip içeriye gönderilirken tedirgindi. Kızdı oğluna. "Niye herkesten ayrıldı ki? Bana kötü bakmaz mı şimdi bu analar? "Hele bir," dedi kendi kendine. "Hele bir varıp göreyim."

Varıp gördü ki, oğlu ayakta duramıyordu. Sesi çıkmıyordu ağzından, başı sargılıydı.

— Ana, gördün işte, böyleyim, şimdi artık git, ayakta duramıyorum.

O saat anladı. Anladı ki bu ayrımın yükü oğlunun omzunda değil. Onlar onlar onlar ayırıp gösteriyorlardı bazılarını. Belki gözdağı, belki bir başka nedenle.

Şaşkın bakındı bir süre. Dışarı çıktı. Merdivenleri inmeye başladı. Dışarda öteki anaları gördü. Çatılmış silahları gördü. Köpekleri gördü. İşte o anda, çığlık yüreğini, ciğerini, boğazını zorlaya zorlaya açtı. Çıkıp gitti ağzından. Bir daha, bir daha durmamacasına. Bağıran o değildi sanki. Çığlığıydı.

Avludaki analar. Çığlığı alıp yerine koymaya onlar da hazır değildiler daha. Çığlık serserileşti orda. Aralarda gezindi. Ça-

maşır torbalarına girip çıktı. Başörtüleri, kınalı saçları, akları elledi, yoksul ayaklara süründü.

— Eyvah, nasıl gördü oğlunu kim bilir? Ya kızlar, onlar da... diye düşündü analar.

Görüş yasağı olanlar bitmiştiler. Ağızlarını bıçaklar açamazdı. Kendilerininki neceydi? İki ana oracıkta bayıldı. Tutup kaldırdılar. Kaldırdılar da banklara yatırdılar. Ağlıyordu çoğunluk, sessiz.

Çığlık gözyaşlarına girdi, kuruttu onları. Bayılanları ayılttı. Yakalarından tutup insanları, sarstı sarstı.

Görevlilerin üstüne vardı. Havlayan köpekleri sindirdi.

Sessizlik.

Tutanak yazıldı iş olsun. İş olsun imzalandı.

— İmzan var mı? dediler anaya.

— Var.

— At şuraya.

Attı. Kendine gelmişti. "Oğlum gitmiş, sönmüş oğlum. Beni de öldürün. Hiçbir şey umurumda değil."

— Götürün bunu oğlum, yukarıya.

Yukarıya götürüldü. Kendine geldi ya, ne söyleyeceğini tasarladı merdivenleri çıkarken. Yukarda birilerinin top gibi gürleyeceğini bekliyordu. Azarlanacak, aşağılanacak.

Kapıyı açıp girdiğinde, tüfekliler çevresini sarıp, durduğunda orda, biri seslendi adıyla. Elindeki tutanağı sallıyordu.

— Niye öyle çığlık attın, niye ilendin, niye o sözleri söyledin?

— Oğlumu orda öyle görünce... Yavrumu sıkmış ezmiş un etmişsiniz ben ne edeyim. Neyim kaldı ki korkum olsun. Aha bir canım, onu da alın kurtulayım.

Yönetici tutanağı koydu masaya. Düşünceliydi. Sıkkındı. Resmiyeti yanma yanaştırmayacak gibi görünüyordu.

— Getirin oğlunu, yüz yüze görüşsünler. Görsün ki oğlu ölmemiş, görsün ki bunlar yedi canlı. Bişiycikler olmaz.

— Yel alsın ağzından.

Oğlunu getirdiler. İkisine de birer sandalye verdiler. Tuttu ellerini, öptü sevdi yüzünü.

Demek, diye düşündü ana, "Demek o çığlığı salıverme, tutmadan yeğmiş." Gülümsedi.

İşi bitmişti çığlığın. Şimdilik. Usulca uçup saçağın en ucunda köşede bir yere tutundu. Asılıp kaldı orda.

Her bakan onu orda görebilir.

SOFRA

Ben değil sofraya ölüm oturdu
Peynir yedi beni, zeytin yedi beni
Ekmeğe uzandım, ellerim düştü
Elmadan gözlerim yandı, kör kaldım
Su değil su değil sel aldı beni
Ben değil sofraya ölüm oturdu

SOFRA

Ne çok ne çok ne çok yiyecek. İnsanlar yiyorlar yiyorlar.

"Ne ayrımımız var?" diye düşündü. "Domuzlardan, ineklerden ne ayrımımız var? Geviş getiriyoruz durmadan. Tıpkı onlar gibi."

Eskiden, onun çocukluğunda gençliğinde alınıp satılanlar, pişirilip taşırılanlar, saysan sayılabilirdi. Şimdi her birinden bin türlü.

Yemeği ocaktan aldı. Tenceresiyle getirip sofraya koydu. İçi mi daraldı, miğdesi mi bulandı, ayrımına varmadan bağırdı:

— Sığırlar gibi, sığırlar gibi durmadan yiyorsunuz. Öğünün biri bitmeden öteki. Neden bu kadar yiyorsunuz, neden?

Sofradaki altı baş doğruldu. Yüzler ananın yüzüne çevrildi. Hepsi aynı anda ansızdı. Hepsi yeniden eğildi. Eğile eğile sofradan yittiler. Salyangozdular, tosbağaydılar top top oldular. Sofranın altına kaydılar usulca.

Her günkü tören, o zehir zıkkım tören sürdü. Şimdi bazı evlerde sofra duası niyetine kullanılıyor.

Ana, alıcı kuş gibi. Babaya yöneltti öfkesini:

— Benim oğlum, yiğidim orda, öyle açken, öyle solup solup giderken, iskelete dönüşürken sen burda domuz domuz domuz gibi, tıkın ha bire tıkın. Şu yüzüne, şu bedenine bak. Yiyip içiyorsun, yiyip içiyorsun. Hiçbir şeyden geri kalmıyorsun. Bedeninin her isteğini...

Utanıyordu baba. Çok çok utanıyordu. Usulca kalktı sofradan. Ananın bu öfkeyle nerelere dek inip döneceğini kestiremiyordu. Aceleyle bağırdı:

— Sus kadın, sus kadın. Her öğün her öğün, ne istiyorsun benden? Ne gelir elimden benim? Şunlar, şu çocuklar da bizim. Bunlara yazık değil mi? Kör müsün, görmüyor musun, yiyoruz ama lokmalar boğazımızdan nasıl iniyor. Sonra pişman oluyorsun, yalvarıyorsun: "Gelin, oturun, yiyin." Hayat bu. Sürüyor. Elden ne gelir.

Tören hızını almıştı. Sönmeye doğru gidecekti. Bu kaçınılmaz.

İyi aşçıydı ana. Sesinin yalımını indirdi. İçine acılarını kattı. Onu yenilebilir, yutulabilir etti.

— Dayanamıyorum. Bana darılmayın, kırılmayın. Dayanamıyorum. Onlar orda öylece. Bile bile.

Ses söndü. Acıkmış altı ağız sabırsız, ivecen tabağa eğildi. Altı burun gizlice kokladı yemeği. Eller kendini tutamayıp kaşıklara gitti. Ana haklılığını dürüp dürüp koydu. Görünürde bir yere. Gevşekçe. Yeniden açacak gibi. Pişmanlığının dürüsünü açtı.

— Hadin, dedi. Hadin soğutmayın.

GÜLERKEN YÜZÜN

Gülerken yüzün
Dem çeken bir güvercinin sesini
İçin için büyüyen çimenleri
Baharda lunaparkı bayram yerini
Ve alışkanlıklar dışında her şeyi

Gülerken yüzün
Aşıyor geçmişin acılarını
Kendini yarına değiştiriyor

Gülerken yüzün
Sanki çarmıhını kırmışsın
Senin ve ardından geleceklerin
Aylası alnına düşmüş gecenin
Oturmuş ağlıyor kendisi

Bunu öyle candan öyle yürekten
Öyle bir tutkuyla istiyorum ki
Aklımda hep öyle kalmalısın

GÜLERKEN

Yılların uzun acılarına, tutsaklık acılarına yaman bir sevdanın umutsuz yarası da eklenince ne olur?

Çocuk ince, çocuk öylesine duyarlı, çocuk bir dokunsan bin dokunmanın sesini veren türden.

Çocuk bir yıla yakındır içine dönmüş, orda yaşıyor. Handiyse gitti gidecek. Handiyse kendini öldürecek ya da kendi içine doğru yürüyüşü dönüşsüz olacak. Karasevdalı gibi.

Ana, haftanın bir günü, günün yalnızca beş dakikasında yarına varan ve "Nasılsın?"dan öteye geçmeyen ana ona nasıl ulaşacak, nasıl döndürecek dönüşsüz yollardan?

Parçalanıyor. İçine içine bağırıyor durmadan. "Bir şeyler yapmalıyım. Bir şeyler yapılmalı." Çaresizlik bürüyor onu da. Demeye başlıyor: "Çocuğu bu yana döndürecek bir tansık gerekli." İnliyor, sabahlara dek uyumuyor.

Derken bir gün açlık başladı. Ana duyunca bunu dedi ki, artık sonudur her şeyin, bitmiştir. Ellerimiz yarımıza düşmüştür.

Görüş günü oraya vardığında, tel örgünün iki yanında karşılıklı durduğunda yüzünü aradı çocuğun. Yüzü orda. Gözlerini aradı çocuğun. Gözleri orda. Anlatımını aradı. Donmuş. Bulamadı.

Gülmesini, o dişlerinin güzelliği arasından, burnunun, dudağının, gözlerinin, yanaklarının güzelliği arasından tutulamamış, fırlayıp kaçmış gibi duran gülmesini bir daha ne zaman görecek? Hiç mi göremeyecek yoksa.

Açlık süresinin ikinci görüşünde çocuk şaşırttı anayı. Kendi içine doğru sürdürdüğü yolculuğu orda kesmiş. "Dönmemek olmaz," demiş. Kararlı. Dışına dönmüş. Yine gülümsemiyor, yine gülmüyor ama kararlı, bilinçli, top gibi bütün kendiyle ve amacıyla.

Ana umutlandı o saat. Göğsünün ortasında, mevsimsiz bir asma sürgünü oluştu. Gizledi onu şimdilik, ne olur ne olmaz. Kimseye göstermedi.

Açlığın üçüncü haftasında çocuk konuşmakta güçlük çekiyordu ama aklı saat gibi. Yüreği sıcak.

Ana o güne dek dememişti, içi kan ağlasa da dememesi gerektiğini düşünüyordu: "Öleceksin çocuk, ölmemelisin. Ne olur vazgeç açlıktan."

Diyemeden ayrıldı.

Dördüncü hafta, endişeyle yaşadığı o altı günün sonunda salt derisi kemiği kalmış bedeni görünce dayanamadı. Yalvardı. Gözleriyle "Vazgeç oğlum." Ağzından söz çıkmadı.

Yanıtsız kalacağını bekliyordu. Öyle kaldı.

Ve bu, yeni keşfedilmiş bir işkence biçimi gibi, sürdü gitti. Nice görüş. Kırk üç gün. O gün oruca son verilmişti ama çocuk ayakta duramıyor. Dal gibi sallanıyor. Dili dolanarak bir iki sözcük ancak söyleyebildi.

Ana. Göğsünün bütün soluğunu bağırarak boşalttı.

"Ölme oğlum, ölme emi oğlum."

Çocuk, feri kaçmış gözleriyle, derisi kemiğine yapışmış yanağıyla, zor aralanan dudağıyla ama o bembeyaz, o canlı, o güzelim dişleriyle bir gülüş güldü. Bir gülüş güldü.

Ana onu aldı. Kanadındaki en geniş teleğin altına soktu. Bir top ışık gibi. Uçtu gitti.

Dahi uçmada.

SOLUM YETMİYOR

Benim de kollarım bağlı senin kelepçenle
Sağ elim tutmuyor tutmuyor
Yitirdim büyümü, şiirlerim uçtu
Solum yetmiyor

SALIVERİLMİŞ

Üç uzun üç kahırlı üç sevgili yıldan sonra, salıverilmişti. Erimiş, bedeni kendini yiyip tüketmiş. Salt iskeleti ortada. Açlığının yirmi beşinci günüydü. Torbasını topladı sağlamca olanlar. Onu dışarıya bıraktılar. Sürünmeyle eğilme arasında deviniyordu. Bir kolu uyuşmuş. İşe yaramaz. Gözleri ışığını yitirmiş. Orda kollarından tutup, yardımla. "Sebep olanlar. Bırakın, istemem," diyemezdi. Boğazı acıdı, dili zorlandı. Ne tek söz, ne ses. Orda bıraktıkları yerde bekledi sonsuza dek. Sonra babası, abisi gelip aldılar. Kucaklarında taşıyıp arabaya koydular.

Usul usul yemeye içmeye geçti. Birkaç gün içinde, ayakları üstünde durur oldu. Yürüdü. Her şeyi, herkesi yabancılıyordu. Üç yılda, kendi evinde yerinde bunca değişmenin olabileceğini usundan geçirmezdi. Sıkıntılı tedirgin. Arkadaşlarını orda, içerde bırakıp çıkmanın ezikliğini, içten içe suçluluğunu taşıyarak.

Evde gözünün içine bakıyorlardı. Ne dese elinde, ne istese ağzında. Ama, dehşetle görüyordu ki burda da oluşuvermişti mapusane. "Aman dur. Aman gitme. Aman acele etme. Hele kendine gel, öyle çık sokağa. Ya izleniyorsan?" Anası ağlıyordu:

"Seni bir kez daha alırlarsa elimden, dayanamam."

Nişanlısı, babası, ağbisi.

İliklerine işleyen bir yalnızlığı saklı gizli yaşama zorundaydı.

Dokunsan ağlayacak. Mutluluğunu söyleyemiyor, özlemini gideremiyor.

Çok sürmedi, çıktı sokağa. Söylenen sözleri, verilen yeminleri, ana, nişanlı gözlerinden taşan endişeyi, babanın yeniden filizlenme eğilimi gösteren öfkesini de omzuna vurarak.

Duyuyordu, anaların biriktiği parkları, vardığı kapı önlerini. Oralara vardı. Uzaklarında durdu, yaklaşmadı. "Onlar ne yapmaları gerek, bilirler."

Analar, bir duruşmadan, bir görüşten kanatları düşmüş, yaralı kuşlar gibi çıkıyorlar. Biribirlerine sesleniyorlar.

"Ne duruyoruz, ne duruyoruz, daha ne duruyoruz? Ölmelerini mi bekleyeceğiz? Haydin."

Uçuyorlardı, kentin bir ucundan öteki ucuna, umarsız. Günün çilelerini, yorgunluğunu da biriktire biriktire.

Konuyorlardı bir alana bölük bölük. Kapı önlerine varıyorlardı.

Ordaydılar. O, ülkenin en yüce yapısının önünde. Taşların görkeminden ürkmüş. Sine sine kapıya doğru yaklaştılar. Görevlinin biri koştu. Eliyle, koluyla, sesiyle. İtelendiler. Çözüldüler usul usul. Kapıdan uzaklaştılar. Biri, ikisi direniyor, ötekilere sesleniyordu. Güçleri yetmeyince, onlar da başları eğik, ayrılmaya niyetlendiler.

SALIVERİLMİŞ duraktaydı. Herhangi bir otobüse binip herhangi bir yere gitmeyi kuruyordu.

Analar. Dağılacaklar. Aklı başından gitti. İki kolunu, o iki güçsüz, o oklava kalınlığındaki iki kolunu kaldırdı. Sallamaya başladı. Çevrelerine sıkıntıyla bakan analar gördüler onu. Tanımadılar. Herhangi bir otobüse binip herhangi bir yere gidecek herhangi biri. Ama durun, onlara sesleniyor, bu kesin. Hem de canhıraş işaretlerle. Gerçekten bindi, gerçekten. İlk gelen otobüse. Akşamın ışıkları içinde, camın ardında, ayakta durdu, öylecene. Tüm göz kesilmiş analara baktı. Eliyle, koluyla, dudağıyla işaret etti:

"Orda oturun, oturun. Sakın ayrılmayın, sakın dağılmayın, sakın gitmeyin."

Bağırdı bir ana:

"Sakın ayrılmayalım, sakın dağılmayalım, sakın gitmeyelim."

Durdular. Durma ne söz, yol kıyılarına oturdular. Kentin en görkemli yapısından, kentin en görkemli arabaları, kentin en görkemli kişilerini alıp alıp götürene dek.

Gördükleri her arabanın önüne atıldılar, bağırdılar.

"Oğullarımız kızlarımız ölüyor, ne duruyorsunuz, ölüme engel olun."

Demir ellerle tutuldular, kavrandılar, paltolarından, kollarından çekildiler, itildiler. Ama artık gerilemediler. Dağılmayı uslarına getirmediler.

O zaman, işte o zaman görkemli yapının görkemli kapısından görkemli bir resmiyet koşup geldi. Onları sıcaklaştırılmış

diliyle çağırıp avlunun içine soktu. Kamu görmesin. İçlerinden üçü beşi, özenilmiş bir incelikle alındı. Önlerine düşüldü. Yapının içine buyur edildi. Üst yetkiliye çıkarıldı. Bi kez daha "sakince" anlatmalarına izin verildi.

Salıverilmiş, bunları duydu. Duyunca sevindi. Öyle sevindi ki, eziklikmiş, suçluluk duygusuymuş, topunu kovacak gücü buldu kendinde. Açtı evinin odasının kapısını. Attı onları dışarı. Anasını öptü, nişanlısını öptü. Bacısına seslendi:

"Ben görmeyeli nece de büyümüşsün kız..."

YARIN

Kardeş benim ölüp ölüp dirildiğimi
Şimdi dıştala sen umursama
Bugün benim başımdaki ağrı
Yarın senin de başında

ÖTEKİLERİN ANASI

İlk duraktan biner. Çünkü hep yorgundur. Tutukevine varabilmek içinse altı uzun yol, bir o kadar çarşı, alan geçmek gerekir. Koşup yetiştiğinde otobüs kalkmak üzereydi. Bulduğu tek boş yere oturdu. Soluğu içine sığmıyordu. Kendini geç de olsa toparladığında, çevresine bakmayı akıl edebildi. İkinci alanı, heykeli geçiyorlardı. Yollar çarşılar arı kovanı gibi. İnsanlar, ılık bahar havasının evlerden sürüp çıkardığı insanlar. Ama gök bulut biriktiriyor. Yağmur yaklaşıyor ne yazık.

Otobüs ikinci durağa vardığında her zamanki gibi karşılandı. Kalabalık ve sabırsız. İtiş kakış binmelerle tam yükünü aldı. Eskiydi, zorlanıyordu. O gittiği yerlere, o dağlara tepelere, iki aracın güçlükle geçtiği yollara hangi "yeni" gider.

Ayakta duranlar bunalıyordu. Elleriyle nereye tutunsunlar, gövdelerini artan zorlamadan nasıl saklasınlar bilemiyorlardı.

Onu gördü. Az ötesindeydi. Herkesten daha çok sıkıntıda. Çünkü yaşlı. Bir eliyle önündeki koltuğun arka demirine tutunmuş ötekinde bir naylon torba. Torbanın üstündeki yazıdan belli. (....) Koğuşta yatan (....)'in anası. "O da benim gibi." diye düşündü. Oğul anası. Otobüsün yarısından çoğu onlar gibiydi. Görüşe gidenler.

Ayaktaki ana sıkıntıyla çevresine bakınıyordu. Oturan genç insanlar vardı. Biri, bir teki kalkıp dese "Gel anam, otur." Demiyorlardı. Ayakta durmak onun için giderek daha dayanılmaz oluyor.

Oturan ana da sıkıntılandı. Gözünü ayaktaki, o kendinden daha yaşlı olandan ayıramıyordu.

İşareti çaktı beklemeden.

— Gel bacım. Gel sen otur. Ben biraz dinlendim.

Öteki nazlanmadı.

— Allah senden razı olsun, nerdeyse olduğum yere çökecektim. Genç olacaklar şunlar. Biri kalkıp da demedi ki, sen yaşlısın, gel otur. Yine bize bizden yarar var.

Bir süre sonra ayaktaki sordu:

— Oğlun hangi davada yargılanıyor?

— Bilmem. Ben bilir miyim hangi davada.

Belli belirsiz huysuzlandı.

Ayaktaki üsteledi yeniden, usuldan çıkıyordu sesi:

— Sağda mı, solda mı?

Oturan ses etmedi. Duymazdan geldi. Öteki yılacaklardan değildi:

— Peki, aç oturanlarla mı birlik, görüşe çıkıyor mu?

Bir arka sırada, kucağında çocukla oturan genç kadın yanıtladı bu soruyu:

— Ben teyzeyi tanıyorum. Bizimkiler orucu anca ramazanda tutarlar. Ya senin oğlun? O oruç tutanlardan mı?

Bir an şaşkınlık geçirdi ayaktaki. Bu açık saldırıyı ummamıştı. Demek yerini ötekilerden birinin anasına vermiş. Uzun süren açlığın, oğlunun açlığının acısı içinde parça parçaydı. "Yanlış mı yapmışım?" düşündüğünden utandı sonra: "Ne fark eder o da ana." Birden konuşma, anlatma isteği duydu. Kim olursa olsundu. Acısını söylemeliydi. Hastanedekiler, revirdekiler, duruşmadakiler geçti usundan. Öyle çoktular ki, onların ölüm kalım savaşı verdikleri yerde hiçbir şey olmamış gibi yaşayıp giden insanların bulunduğunu unutmuştu.

— Otuz gün oldu bacım bugün. Tam otuz gün. Eriyip gidiyorlar.

— Sebebi neymiş peki, niye bu oruç.

— İnsanca yaşamak istiyorlar yalnızca. Kötülüksüz, dayaksız. Ölmeyi, onurlarıyla ölmeyi seçtiler.

— Tövbe de... Allahın verdiği canı... Bu fikirler eğri fikirler.

Ayaktaki acısına eklediği pişmanlığı alıp sustu. Oturan anladı.

— Bakma sözlerime sen. İyi bir anasın. Senin oğlun da iyidir. Ben onun için de dua ederim, üzülme.

Pişmanlık eridi gitti aralarında.

— Sizin çocuklar bizimkilere şekerli su ney veriyorlarmış.

Onurlandı, sevindi öteki:

— Doğrudur. Helbet öyle olmalı. İnsan insanın bununa yetişmeli.

İçi ısındı ayaktakinin. Ölecek diye oğlu, eriyip bitiyordu. Yüreği ışıdı. "İnsan" diye düşündü.

— İnsandır. İnsanda umut vardır umut vardır.

Birlikte indiler otobüsten. Sürgülü kapının önünde art arda durdular.

SİS

Kurt koşarak gelir, koşarak gelsin
Tilki sinsice sürünerek
Sürünerek gelsin
Sürümüz ağılda bağlı bağlı da
Umarımız uzaksa
Yola inen sisi benimsedikse
İster kurt gelsin ister tilki gelsin

ONUR

Önceleri iki haftada bir gelirken, açlık başlaylı her haftaya bindirmişti. Akşam treniyle yolculuk yapıyor. Geceyi çoğu kez uyanık geçiriyor. Sabah, kızının bulunduğu kente iniyor, tutukevine gidiyor. Orda işi bitince geldiği gibi dönüyordu.

Dört haftadır kızını görmemişti. "Ne olur bu hafta açılıverse de görüş, görsem kızımı."

Gelişler, dönüşler, bekleyişler ne denli boşunalaşmıştı. Kendini aptal gibi duyuyordu. Uzun uzun gel. Elinde iki tek çamaşır. Bunca bekle. Bırakıp dön, geriye. Kızı için bu kadarcığın bile bir anlamı olduğunu sezmese, çıldırabilirdi. Baharın henüz kışa ağdığı serin günlerdi. Ürperdi. Kaşına kadar indirdiği gri başörtüsünü düzeltti. İnce mantosu içinde, sanki yeniden, daha sıkı sarınıyormuş gibi, devindi. Bütün duaları okuyordu. Durmadan okuyordu. Ağzının kıpırtısını görsünler istemiyordu ama, engel de olamıyordu. Otuz gün süren açlık aklına gelince onu kovuyordu. Korkuyordu çünkü. Kendine egemenliğini yitirebilirdi. Ağlayabilir, bayılabilir, bağırabilir, yaşına geçmişine aykırı şeyler yapabilirdi. Kovdu açlığı aklından. Hiç yokmuş, hiç olmamış gibi davrandı. "İyi ki görüşü yok. Çocuklarını gören bu analar perişan." Okudu. Durmadan okudu. Dua iyi geliyordu. Ferahlıyor, güçlendiğini duyuyordu. Adı okunduğunda, elinde torba, sıraya girdi. Arandı. Kısa, kesin komut sesleri arasında avluya iletildi. Önce gelenlerle birlikte iyice kalabalık oldular. Bir top gibi birbirlerine yapışık, olabildiğince öne yığılmış, beklediler. Bekledi. Dua okumayı sürdürdü. Tam önlerindeki zincir onları görevlilerden ayırıyordu.

Sonra O'nun merdivenlerden inişini gördü. Boylu poslu, yakışıklı. "Tıpkı oğlum gibi," diye düşündü oğul anaları. "Yakışıklı" zincire yaklaştı elinde bir kâğıtla. Ne oldu, nasıl oldu? Anaların biri usulca yakışıklının kolunu tuttu. "Yavrum," diye başlayarak bir şeyler söyledi. İtti onu yakışıklı. "Sizin ağzınıza..." dedi. İtti onu. Ana düştü. Ana düştü. Bağıra bağıra ağlamaya koyuldu. "Oğlum oğlum, oğlum, o orda ölüyor. Ben de burda öleceğim. Benim ölümü kaldırın burdan, dirimi kaldıramazsınız."

Sözler zinciri aşıp gidiyordu, dönüyordu. Bir o yana, bir bu yana.

"Siz onları ..... dan mı peydahladınız... Hepsi ..... tohumu." Yanıt hazırdı.

"Sen tohum bile olamamışsın. Senin hiç baban olmamış."

Başörtülü sıkıldı, kızardı. Ömründe duyduğu en bayağı sözler. İki yandakilere de gücendi, kırıldı. "Ölsem tanrım. Ölsem daha iyi." Uzamasın istedi bu pis tartışma. Yakışıklıya doğru yöneldi, yaklaştı. Ağzını açmaya kalmadan bağrıldı ona da.

"Çekil başımdan orospu."

"Aman evladım," dedi. "Aman evladım. Hafızana kurban olayım. Biz o işi gençliğimizde ananla yaptıydık. Ne iyi hatırladın."

Kendisinden nefret ediyordu. Utanıyordu. Yer yarılsa içine girseydi. İtti analarını iki yana. Dönüp uzaklaştı. En uzakta bir sıraya yığıldı kaldı. Ağzından çıkanları kişiliğiyle tarttı. Kendine yakıştıramadı. Durdu donmuş gibi. Hiçbir şey düşünemeden. Sordu sonra, "Ya yanıt vermeseydim. O sözü alıp götürseydim. Taşısaydım ölünceye değin yüreğimde?.. Taşıyamazdın kadın. Götüremezdi yüreğin kadın. Bu onursuzluktur."

Sövmeye karşılık veren öteki analarını anladı. Onlar rahat sövülen yerlerden gelmiştiler üstelik. Geçmişlerine aykırı durmuyordu davranışları.

Bir de kendini tarttı. Kendi davranışını tarttı. "Kötü ettim, kötü ettim," deyip güldü. "Ama bu, kötülerin iyisi. Tanrı bilir ki onursuz davranmak daha da bağışlanmaz günahtır."

Sonra analar adlarını yitirdiler. Alberto'nun anası, Tiko'nun anası, Dolores'in anası diye çağrıldılar. Analaın sevinerek katlandığı tek yitik buydu, oğullarının kızlarının adıyla birlikte anılmak.

Gevşek bir ilişki vardı aralarında. Yıllar yılı, her görüş günü birlikte olanlar, küçük dostluklarını arkadaşlıklarını da orda bırakıyorlar, ertesi hafta yine orda sürdürüyorlardı. Öteki günler dışardaki öteki yaşamın içinde her biri.

Neydi oğullarla oğulların arasındaki? Bilinçler de, bilgiler de sisli. Yeterince bir kavrayış edinilmemiş. Analar, tümü denecek çoklukta analar, kendilerinin dışında oluşmuş, onlarsız oluşmuş bu yeni kentin gezginleri sanki. Görüş günlerinin, duruşma günlerinin belirlediği zoraki duraklarda toplaşıp toplaşıp dağılıyorlar. Her biri bir yana.

Siz buna yılgınlık bezginlik gibi kulplar takabilirsiniz. Gerçek şu: İnsanlar kendileri gerekseme duymadan, hayatları içinde belirmiş bir açıklığa yerleşemeyecek olan ilişkileri kolay benimsemiyorlar. Bir köklü neden gerekli, o zorunlu ilişkileri yüzeysellikten kurtarıp içe sindirebilmeye.

Açlık yüklendi bu görevi.

Kurulmuş alışkanlıkların otağını açlık gelip dağıttı.

Ne yapalım? Ne yapabiliriz? Ne yaparız? Sordular birbirlerine. İlk kez tam ortak bir paydada, söndürülmesi gereken bir yangının korkunç tehdidi altındaydılar. Çocuklar açlığa girmiş. Çocuklar açlığı sürdürüyor. Çocuklar bunda çok kararlı. Çocuklar için ölüm bir tutkuya dönüşmüş görünüyor. Ölecekler. Ölecekler.

"Hadiyin," diye bağırdı en sessiz olanı. Kentin en uzağından geleni. "Hadiyin, durmayın. Varıp kapılarına gidelim."

Toplaştılar. İlk kez o gün, büyük yolların kıyısını göçe girmiş turna sürüsü gibi, teli teleği solgun, yorgun ana kafileleri aldı. Yürüdüler, yürüdüler. Ürkekerek toplaştılar koca kapılarda. Birbirlerinin yakınına sığınarak. Ortaya ortaya girerek, sinerek. İçlerinden birkaçına, sözcüklerini iyi dizebilen bir iki kentli anaya güvendiler. "Onlar konuşsun."

İlk birkaç gün onlar konuştular. Adları alındı, gizli bir tehdit gibi. Açıkça bağrıldı kendilerine. Gözdağları verildi. Umutların, iyilik işaretlerinin alındığı da oldu.

Yürümelerinin üçüncüsüydü. Pat diye patladı konuşucu analardan biri. "Artık ben," dedi, "Artık ben kimse adına konuşmayacağım. Hepiniz benim dediklerimi diyebilirsiniz. Neyi yaşıyorsak, neyi olsun istiyorsak, bunu nasıl anlatıyorsak birbirimize, onlara da söylenecek odur."

Çekinenleri ardından itti. Önüne geçti. "Hadi sıra sende, hadi sıra sizde."

Öfkelendi sonunda onlardan biri. Hem kendine, hem kendi gibi çekinenlere. "Hadiyin uşak, bizim ağzımızda dilimiz yok mu, tanrı niye vermiş onu bize?"

Başörtülerini düzelttiler. Yürüyüp gittiler yeni sözcüler. En uzun konuşanlar onlar oldu. İnip geldiklerinde kalabalık gülüştü. "İyi ki çekingensiniz. İyi ki söz bilmiyorsunuz."

RED

Yırttı yüzlerce dizesini
Çekti duyulan şiirlerinden adını
Sildi şiire dönüşen sözleri
Yüreğinden

Kendi bedenine tutkunlar ey
Kendi aydınlığını sevenler ey
Yorgan gibi bürünüp geceyi
Kendi sıcağında uyuyanlar
Bu nedir bu nedir, bir gencecik ozan
Yazdı ama size değsin istemedi
Sizi değmez gördüğündendir
Reddetti güzelim şiirlerini
Sizi reddetti

BANA YENİDEN GÜLÜMSE

Bir evde oturmuştuk eskiden. Apartman denilen kül rengi yığınlarla örülü bir sokakta. Yer katındaydık. Küçük bir balkona açılırdı odan. Çalışan ana baba, okuyan çocuklardan kuruluydu evimiz. Biz de apartmanlar gibi, gereksinmeler sonucu, kuru bir yaşamın avuçlarında bozarıp kararıp duruyorduk. Çiçeğe yer yoktu acelelerde telaşlarda geçen ömrümüzde.

Sen sarmaşıklar üretmiştin. Azman fasulyeler yeşertmiştin. Pencerenin demirlerine sardırmıştın. Bütün bir yaz yemyeşil durmuşlardı orda.

Anımsıyor musun? Küçüktün. Köpek yavruları toplar sokaktan, büyütürdün. Öyle çabuk, öyle güzel büyürlerdi ki, kimse anasız diyemezdi onlara. Kardeşlerinle, ana baba olurdunuz.

İçeri düştüğünde tohumlar istemiştin. Hücrende çiçekler büyütmeye. Çaresizlik, olanaksızlık tanımadın. Büyüttün onları.

Yılanını anlatmıştın. İki yıl mı kaldı seninle. Daha mı fazla? Sütünü paylaştın onunla. Arkadaşlık ettin. Yalnız bırakmadın. Sonra, sözünü artık etmez olduğunda, sezmiştim bir şeyler gelmiş yılanın başına. Salıverilen bir arkadaşına sormuştum. Anlattı. Kurallar. Yasaklamışlar yılanını. Söz almışsın, öldürmeyeceklerine dair. Ne oldu sonrası? Ne sen bilebilirsin, ne salıverilen, ne ben.

Sonra, çiçeksiz ve yılansız bırakıldığın, ellerin dizine yapışık, gözlerin karşı duvara dikili, kıpırtısız yaşamak zorunda olduğun, kimseyle tek sözcük konuşamadığın o uzun günlerde ne yaptın? Hatırla. Kendi beyninin içinde yolculuğa çıkıyordun. Her istediğin yere gidiyor, her istediğinle görüşüyordun. İstediğin hayatı oracıkta kuruveriyordun. İlişkiler varediyor, onları kesiyordun. Canının istediğini yapıyordun.

Özgürdün. Dışarda olduğundan daha özgür. Sonsuz, kısıntısız kesintisiz bir özgürlük.

Bana öyle söylemiştin. İnanmıştım. Senin gücüne, direncine inanmıştım. "Benim oğlum yıkılmaz."

Şimdi de öyle düşünüyorum. Yıkılmaz benim oğlum. Küçük sevgiler miydi önce yaşadıkların, yoksa içerde oluşundan

mı bu kadar tutkunu oldun, bu kez sevda seni nece yaraladı? "Dostun gülü yaralar gibi".

Yiğittir, dayanır her acıya, her yoksunluğa da, bir sevdadan sarsılır. Sıcağa gösterilmiş kar gibi, buz gibi erir gider.

Aylarca sustun. Aylarca yüzün açılmadı. Gülmedin, gülümsemedin. Yemedin, içmedin. "Ben artık yaşamıyorum," diye yazdın mektubunu. Ben de eridim seninle. Ben de öldüm. Ama inancımı hiç mi hiç yitirmedim. Eser bir yel, yağar bir yağmur, alır götürür seni inciteni, yüreğinden. Demedim. Diyemedim. Dedim ki, gün gelir o geniş yüreğinin içine siner sevdan da. Acıların gibi. Senin bir parçan olur. Ama susar tedirgin etmez seni artık. Toplarsın dağıttıklarını. Yüzünü yüzüne bedenini bedenine yakıştırırsın. Sen sen olur, bana yeniden gülümsersin.

Sana demedim mi?

Ben oğlumu tanırım demedim mi.

MAHKEMEDE

"Sanıklar getirildiler." Saçsız başları ve gri giyecekleriyle yerlerine oturdular. Ağır bir hastalığın, iyileşme dönemine yakın, insan bedenine verdiği görünüşü almıştılar. Hepsi. Yel hızlıca esse uçup gidecek hazan yaprakları. İnce, yorgun, solgun. Devinimlerini yoğa indirmiş gibiler. O kıpır kıpır yerinde duramayanlar, o kaşla göz arasında başlarını arkaya çevirip ailelerine bakıp gülenler bu duruşmada başları önlerinde. Olup bitenin izleyicisi bile değiller. Artık tek bağları kalmış, o da ölümle aralarında. Dirimsel bağları koptu kopacak.

Analar, eşler, öteki yakınlar izleyici sıralarını dolduruyorlar. Duruşma, tutanak, tanıklar, ara kararları kendi kendine yürüyüp gidiyor. Sanıklar ve aileler olmaksızın. Onları bu duruşma süresince mahkemede olup bitenler ilgilendirmiyor. Sanıkların ilgisi, yapacakları suç duyurusunda. Cezaevinde olan biteni, ayağa zorlukla, tutuna tutuna kalkarak, üç beş sözcükle anlatıyorlar. Ölüm orucuna girmelerine sebep olanlar hakkında suç duyurusunda bulunuyorlar. Duyuruları tutanağa geçsin istiyorlar. Mahkemeyle bütün ilgileri bu. "İstemlerinin reddine."

Ailelerin tek ilgisi, oğullarının kızlarının sağlığına. Açlıktan ölmemelerinin çaresi? Yanlarında küçük şeker paketleri getirenler var. Çocuklarına eşlerine şekerleri ulaştırmayı başaranlar oluyor. Seviniyorlar. Sanki oncacık şeker yıl azığı olacak.

Yıllardır her duruşmayı sessizce izleyip yine sessizce çıkıp giden bir ana da heveslendi. Ürkek mi ürkek, saygılı mı saygılı. O da karamela paketleri aldı. Önlere oturdu. Kolladı. İlgilerin bir noktada yoğunlaştığı anları, ama beceremedi bir türlü.

Çocukları getiren görevli. İyi yüzlü. Yüreğinde insanca özler taşıdığını davranışlarıyla belli ediyor. Çocuklara bakarken yüzü acıma duygusuyla doluyor. Gözüne kestirdi onu ana. Avuç içi büyüklüğündeki şeker paketlerini onunla ulaştıracak.

Duruşma bitti. Yaklaştı ana tutukluların çıktığı kapıya doğru. Uzattı elindekileri. Birkaç sözcükle isteğini belirtti. Doğrudan kendisine başvurulmuş olmasından dehşete düştü görevli. Herkesin gözü önünde. Yargıçlar, avukatlar, herkes ordayken.

"Hayır," dedi. "Olmaz," dedi. Yüzündeki yumuşak, insancıl anlatım ağzından çıkana öyle aykırı duruyordu ki, ana öfkelendi. Bunca yıl hiçbir şeye öfkelenmeyen, öfkeyi aklına getirmeyen, sabırlı, sessiz ana. Öfkesini yüreğinde gizleyemez oldu. Bağırdı, herkesler ordayken. Savcı, yargıçlar, avukatlar, çocuklar, aileler. Bağırdı. "Vermeyin. Yemesinler. Ölsünler. Ölsünler. Ölüm bir onlara değil ki. Herkes ama herkes ölecek. Niye bilmezsiniz bunu, niye bilmezden gelirsiniz?" Sesi çın çın. Her çınlayışta cesareti arttı. Dönüp söylediklerini, söylemediklerini bir daha söyledi.

O sinek uçsa kanadının sesi duyulan salonda o yargılar dünyasının egemenleri, o kaş çatanlar, o azarlayanlar, o cezalandıranlar, onlar bembeyaz kesilmiş yüzleriyle taş gibi oturdular, kaldılar. Tek söz demediler. Ana anladı ki, çocukların hayatı hiçe sayan davranışlarından yansımış ne varsa, salona, kürsüye, sanık tanık izleyici ilişkilerine egemen olmuştur. Hiç konuşmadığı, hiç karşılaşmadığı, duruşma salonunun dışında görmediği, göremeyeceği yargı güçleriyle arasında gizli bir uzlaşma, antant oluşmuş.

İsteseler esip yağıp gürleyip azarlarlar onu. İsteseler attırırlar kapının dışına. İsteseler tutuklarlar, saygısızlık yaptı diyerek. Hiçbiri olmadı bunların. Ana, yüreğinde birikenleri, bir solukta, kırık dökük boşaltıverince hafifledi. Çıkıp gitti. O, kapıları, başka kapıları aşıp giderken, kürsüdekiler sonsuza değin, bembeyaz yüzleriyle ve taş kesilmiş, öylecene kaldılar.

Çünkü ana o duruşu belleğine kazıdı hiç çıkmamacasına.

İlahi onmasın ondurmayanlar
İlahi gitsin gelmesin bir daha
Yelin yetmediği boğunuk günler

KARGIŞ

Sansamaya'da kaç kapılı bir doğu kentinin varoşlarından, uzak yakın köylerindendiler. O on üç anayı birleştiren olay, oğullarının, kızlarının, gelinlerinin mapusluğu değildi. Açlık grevi de değildi belki. Çünkü onlar, neler olup bittiğini anlayamamışlardı pek. Anlayamazlardı da. Dünya onlara uzanıncaya değin kat kat örtülerden, yasaklardan geçmek zorundaydı. Hep suskun hep zayıf hep boyun eğen olmuşlardı. Beyler, ağalar, babalar, kocalar, oğullar... Bunca katmandan geçip onlar dünyaya ulaşsınlar olası mı bu? Katların, katmanların ötesinde, görünür görünmez çitlerinin, tel örgülerinin içinde kurmaca dünyalarına açmışlar gözlerini. Onu bellemişlerdi. Yok başkası.

Erkekler... Onlar giderlerdi. Öteki dünyanın işaretlerini üstlerinde, başlarında, bakışlarında, davranışlarında, dillerinde, hele dillerinde taşıyıp getirirlerdi. Anlattıkları öyle masallardı ki, büyülerdi kadınları. Saçları, dudakları, giysileri, paraları, buyruklarıyla dişiler de vardı bu masallarda. Adları, sanları, onlara boyun eğen erkekleri vardı, tövbeler olsun.

Sonra bir gün alfabe, defter, kalem, okul, öğretmen ve yazı ulaştı. Katmanları aşarak. Kızlar, göstermece de olsa, oğullarla birlik durdu. Eşitçe durdu. Yarıştı. Daha neler neler oldu. Katlar, katmanlar bozulmaya, incelmeye durdular. Onarılması güç yaralar aldılar. Delinip eriyip yok olmaya yüz tuttular.

Analar tedirgindiler. Her delikten aralıktan amansız giriyordu dışarının yeli. Esirgeyen bağışlayan tanrıları vardı bir. Güvenilecek tek o vardı. Son yıllarda ona da bir hal olmuş gibiydi. Görmüyor muydu, duymuyor muydu? Niye onarmıyordu bozulanları. Analar alıştıkları gibi, kovuklarında kalamazlar mıydı?

Kalamadılar.

Oğullarını kızlarını mapusanelere sürüp götüren yel, duymazdan görmezden gelinemez bir sertlikle esiyordu. Önüne kattı onları da. Oğullarını, kızlarını, gelinlerini görmeye vardılar. Haftada, on beşte. Emiri, demiri, yasağı, zoru bilir oldular.

Dış dünya onlara ilkin, silahla, ölümle, kanla dokunmuştu. Kendini tanıtmıştı. Acıyla eğitildiler.

Kaç yıl, kaç kez kentin surlarından, sur kapılarından geçtiler. Kaç yıl taş duvarlar, beton duvarlar dibinde demir kapılar önünde çömelip oturdular. Kaç kez sıralara girdiler, ellerinde kimlikleri. Adları söylendi. Uzaktan gördüler oğullarını. Öteki kentlerdeki mapus analarından ayrımları kalmadı pek. Bir tek şey: Çok, ama pek çok yoksuldular. Çağımızı, önceki çağları, deriyi naylonu plastiği geçip, maden devrine, taş devrine gitmemiz gerekirdi bu yoksulluğa ulaşabilmek için.

Çoğunun ayakları çıplaktı. Çarık da, naylon da tanımamıştı bu ayaklar. Size yemin mi etmeliyim? Başka nasıl inandırabilirim, ayakları çıplaktı.

Başkentin garında doğu treninden indiklerinde de yoksullukları yla birliktiler. İkisinin ayakları yine çıplaktı. Kışın bahara döndüğü havalar. Bulup buluşturup eski kundura da olsa giyebilmişti ötekiler. Bu ikisi çırılçıplak.

Doğu kentinin mapusanesi ünlüydü. Kuş uçurtmaz. Söylentiler alıp yürümüştü. Kulaktan kulağa. Baskı, işkence, dayak zulüm başedilmez olunca, ölüm oruçları başlamıştı. Günler geçmiş, içerdekiler güçten düşmüşlerdi. Sayrılarevine taşınanlar vardı. Ölüm kimilerinin başucuna yerleşmişti. Ecelsiz ölüm.

O gün birleşti analar. Ellerinde dilekçeleri. Bulup buluşturup binmişlerdi. Bildiklerine haber etmişler. Karşılanacaklardı.

Analar indiler başkentin istasyonuna. Yürüdüler ve yürüdüler ve yürüdüler. Başlarını sırtlarını ayaklarını düşünemeden. "Uzaydan," diyemem, uzaydan gelenlerin iki dirhem bir çekirdek çakı gibi görünüşlerine koşullandık çünkü. Zaman gerisinden gelmiş yaratıklar gibi.

Yürürken yürürken dilsiz olanlar dillendi. Sessiz olanlar seslendi. Öfkeyi tanımayanlar bağırdılar, bağırdılar.

"Yetişin, kurtarın ölüyor oğullarımız kızlarımız."

Tanrı suskundu neden? Onaylamazdı hayır hayır onaylamazdı. İnsanların bilmediği bir vakti bir saati bekliyor olmalıydı. Ama anaların vakti yoktu, hiç yoktu. Tanrı susuyordu. Büyük kapılar kapalıydı. Yetkililer susuyordu. O kapıdan ötekine top gibi fırlatılarak dolaştılar.

Daha ikinci gün telgraflarla duyurdu kendini ölüm. Ölüm yaşın kara gelsin.

O ayakları çıplak anaların ikisinin de oğulları gelinleri ölmüş. Sonra başkaları, başka oğullar. Gök ekinler gibi. Yunus'tu, bir o, yüreği göğnüyenleri gördü.

Analar geriye bedenlerini değil, küllerini taşıyıp götürdüler. Katları, katmanları aşarak ulaştıkları masalların düşlerin dünyasından alacaklarını almışlardı. Dönüp gittiler. Giderken bir armağan bıraktılar.

Öfkeyi, kini, ölçüsüz acıyı karıp, dolaşıp gezdikleri yolların kıyıcığına, betonun toprakla birleştiği yerlere ektiler.

KARGIŞ.

Temeline kargış tohumları işleyen bu yapılar onar mı?

Kargış ondurmaz. Gelir bir gün.

YARGININ ÖTE YÜZÜNDE

Sözünü sana yakıştıramadım oğlum.

Evet. Onca yıldır orda. Güneşin doğuşunu, batışını izleyemeden, yıldızlı gökyüzünü göremeden. İki adımla tüketilen bir mekânda. Yargının kesmediği, aklın alamadığı bir cezayı yaşıyorsun. Ceza denilen kavramın, olgunun tüketilebilir bir olgu olduğu bilinir. Yasalar öyle yazar. Hukuk öğreniminde geçenler geçmeyenler onu öyle tanır. Ne kadar yanlış. Asıl ceza o yasalara yazılmayan. Öğretimi yapılmayan. O tüketilmez, üretilir. Kimsenin üretmesine gerek olmadan, kendi kendini üretir.

Örnek mi? Çorapları ördürüp, ayağınıza verenler elbette iyi niyetliydiler. Resmiyetin iyi niyetinden kimse kuşkulanamaz. Ve de kuşkulanmamalı. Siz onları kullanmak istemediniz. Neymiş giyilemezmiş. Korkunç terletirmiş. Üstelik kurallarda da yokmuş bu çorapların yaz kış giyilmesi.

Sen sen ol şunu iyice öğren. Uymaları için kuralları yapılmış kişiler, kuralların sözünü ettikleri, hele hele ona sığınmak istedikleri an, kural dışına düşmüş sayılırlar. Çünkü, kurallardan söz etme hakkı olanlar, onu yapma hakkı olanlardır. Susup, denileni yapmış olsaydınız önceden, başınız ağrımazdı. Bugünlere "susarak" geldiğiniz üstüne söylentiler var. Bu da doğal. Çünkü, susan biri de tedirginlik kaynağıdır. Öfke verir. Susarak ne demek istediniz yani? Sabrınızın derecesini mi göstermek istediniz? Avuçlarınıza (söylentiye bakılırsa) copla vurulmuş, günde birkaç öğün. Değişmemiş bir şey. İtilip kakılmışsınız. Değişmemiş. Daha çok dövülmüşsünüz. Değişmemiş. Ama onlar da insan. Sinir diye bir şey var. Usanç diye bir şey var. Doğrusu, onların yerinde kim olsa, aynı tepkiyi gösterir. Tepkisizliğe karşı, tepki.

Yani ne yandan baksak haksızsınız. Haksızlığınızın kanıtı mı? Ne kadar açık. Orda, o mekânda olmanız elbette.

Yaşlanmışım oğlum, sözü onca dağıttığıma bakılırsa. Ha, ne diyordum? Siz o çorapları kullanmadığınız an, kural dışına düştünüz. Kural içindeyken neydi önlemler? Cop, itekleme, sopa filan.. (Onur kırıcı pek çok başka davranışın da dökümü ya-

pılıyor. Geçelim.) E, kural dışına düşmüş olanlara da aynı yöntemler uygulanmaz ya. Elbette daha etkili olanlar bulunmalıdır. Yine de dışardan ithal edilmedi bu yöntemler. Üstünüze köpek salınması mı? Bakma o köpeklerin soyunun bilmem nerden geldiğine sen. Kendileri öpöz yerli öteberiyle beslendiler. İyi bakılıp büyütüldüler neme lazım. Gün gün gördük gözlerimizle. Duruşmalarda uyduruyorsunuz düpedüz. Tutanaklara da yazdırıyorsunuz. Sizin o bi damlacık avuç etiniz, yanak etiniz onları beslemeye yeter mi?

Kanlı çamaşırlarınızıysa, sayın yetkili açıkladı bir güzel. "Hadi canım, siz analar da oğullarınız gibisiniz. Bi kere kan oğullarınızın olsa, içerden çıkmaz."

Neyse, "İkna edilmeniz," gerekiyordu. "İkna edildiniz." Edildiğiniz gibi dursanız. Ne demeye boyuna kurallardan söz edersiniz? Siz söz ettikçe cezanız ürer. Hem enine, hem boyuna.

Sonra da ben garip, ya gelip göremem seni, görüşün yasaklanmıştır. Ya da yine göremem seni; çünkü, incelip azalıp tortop olup, görüş yerinin dibine düşmüşsündür.

Cezadır, kendini üretir dediydim. Öyle üretir ki seni aşar. Bu, kitapların yazmadığı cezanın bir yanında da aile. Bizler. Görüşlere gelmeye hakkı olanlar. O nişanlıları, sevgilileri, başkalarını saymıyorum. Onlar cezaların bir ucundan bile tutmaya ehil değildirler. Onlar hiç görüşemezler. Biz, ceza kapsamına girebildiğimiz için mutlu sayılmalıyız.

Bunca yıl orda yatan, bunları bunları bilmeli. Bilmeli de öyle durmalı.

GÖRÜLDÜ

"Görüldü" kimi özlediğimiz
Neyi sevdiğimiz, istediğimiz "görüldü"
Öfkeliysek hangi dağlara vurup
Kederliysek hangi suları izlediğimiz
"Görüldü"
Selamımız ve dikenlerimiz

İçimizde, derinde
Derin denizlerin yaslı göllerin dibinde
Bir umumuz vardır sileriz
Parlatırız gece gece
Damgasız işaretsiz

SEVDA İÇİNDE

Onu ayırmışlar. Çevresini kuşatmışlar. Duvarlar, duvarlar, tel örgüler, demirler, kilitler içine almışlar. En uzak duvarla arasında üç adım var mı? O penceresiz duvarları o beton avluları o dar koridorları, demirleri bir gün aşacak. Bundan kuşkusu yok. Yıllar mı geçmiş, dayanır.

Bir şeye hiç dayanamıyor. Sevdasız yaşamaya. Aç, susuz, uykusuz nelersiz olabiliyor. Bunu kanıtladı. Sevdasız olamıyor. Kendi kişiliği içinde çözemediği bir o var. Sevdanın öte ucu canlı değilse, biliyor, bu uç da çürür dağılır. O ucu da diri tutabilmeli.

Sevda ona verildi. Dışardan. Günün birinde. Bu kendisine verilen en değerli, daha doğrusu en yaşamsal armağan. Şimdi geri alınmak mı isteniyor. Gerilere çekilmek, soğutulmak mı isteniyor? O hiçbirine razı değil. Sürmeli sevda. Can pahasına da olsa.

Sezgileriyle, yaklaşan yıkımı görüyor. Dokunamadığının, doğrudan ulaşamadığının sönmekte olduğunu görüyor. Kimseler yardım edemez. Bir kendi. Nasıl engellemeli bastıran sel sularını. Nasıl engellemeli ki silip süpürmesin o en değerli olanı. Sevdaysa solmak için bahaneler arıyor. Biriktirilmiş sevgileri istiyor ondan bir bir. Bir yakına, bir dosta, bir kardeşe, bir arkadaşa duyulanı. O katlanır çaresiz. Sevgilerinden geçiyor. Onları yok sayıyor. Önce azar azar sonra hepsini. Özenle siliyor anayı babayı. Özenle siliyor dostları. Yoksadıklarıyla besliyor sevdayı. Sevdaysa giderek, dev gibi aynı, daha çok baş istiyor. Bir kendi kalmalıymış.

O hepsine razı. Tek bir ilgi bırakmadan hepsini kurban ediyor. Oyun gizli oynanmıyor. Oynanamaz. Yakınların, dostların acılarından kopan sesleri de alıp iletiyor sevdaya. Sevda utku çığlıkları atıyor.

Kimseleri görmek istemiyor. Kimseleri görmüyor. Kimselere yazmıyor. Ve onların kendisine yazmalarını yasaklıyor. Yalnızdır işte. Korunmasız, savunmasız. Sevdayla karşı karşıya, iç içe. Sevda, o çekildiği yerde, arada bir yalnızca yakınmak ve is-

temek için uzanarak, umutsuzluk sinyalleri salıvererek duruyor. Dursun. Yeter ki yitmesin.

Bir gün, sunacak başka bir ilgi, başka bir can kalmayınca, kendi canını sunuyor. Can, yemiyor, içmiyor, uyumuyor. Tütünle dağlanarak. İnce, ipince.

Sevdanın umutsuzluk sinyalleri salıvermediği günler de oldu. Bir selamdan bir haberden yüzünü gösterdiği günler. O bağı yakaladığında bırakmıyor, ardından koşuyor uzun süre. Çiçekler serpiyor geçeceğini umduğu yollara. Oyunun bu yüzü, umuda dönük yüzü işte, yeniden diriltiyor onu. Öle dirile geldi şimdilere. Daha gider.

GÜZ FOTOĞRAFLARI

Bir yerlerde sürgit yapılan bir şeyler
Kımıldamaktadır
Bitenleri vardır, durur orda, olduğu yerde
Çekilmeyi bekler ya da resimlenmeyi
Öyle sanılır
Güzün bir yanında o çini soba
Kendini kaçıran mavileriyle
Öte yanı yağmur
Bitmiş ve fotoğrafı çekilmiş bir kuzineyse
Kış mutfağında
Hiç de sessizce durmuyordur
Çünkü açık pencereden girmiş
Girmeyle birlikte kendini
Duvardan duvara çarpan
Birçok dövme kuşu izliyordur
Kanatları gagaları kan revan

Bir de seni seviyorum fotoğrafı
Neden sen yoksun içinde unutmuşum bunu
Atmışsın kendini çerçeveden dışarı
Kurşun gibi ağıp göklerimize
Süssüz ve katkısız kendin olarak
Dönüyorsun
Yaşıyor böylece seni seviyorum fotoğrafı

Akşamlar serindi üşürdük, değil de
Öteki
Onun ardındaki
Kırığım ve yaşlıyım nasıl onarsam kendimi
Bir de saklanmak var kırılan yerlerden içeri
Yırtarım, görmesinler

Ne yapsam onmuyor ne yapsam
İyi çıkmıyor kendiminki

AV

Üç yaşındaydın. A..da Camiyle cezaevinin arasında bir görevli evinde oturmuştuk. Tek katlı. Salon mu, sofa mı, uçsuz bucaksız bir mekânın iki yanında karşılıklı odalar. En uzakta, dış kapının karşısına düşen yanda mutfak. Yaz sonuydu oraya vardığımızda. Akşamüstleri üşürdük. Ben, sen, kız kardeşin. Mutfağımız dünyanın en güzel yeriydi bizim için. Orda otururduk en çok. Gündüz usul usul yanan kuzineyi akşamüstleri harlandırırdık. Dördüncü kişi miydi kuzine? Değil. Birinci kişiydi. Çünkü onsuz edilemezdi.

Mutfaktan arka bahçeye açılan dar kapıyı, otlarla kaplı, bakımsız güz bahçesini, ortasındaki tek armut ağacını anımsıyor musun? Duvarları yıkılmıştı bahçenin. İnsanlar gelir geçerdi içinden tek tük. Armuda uzanırlardı. Koparırlardı. Bu meyve hırsızlığının tanığı olmuşsak birimiz, seslenirlerdi: "Göz hakkıdır, almamak olmaz." Sık sık dışarı kaçardınız ikiniz. Bahçeye. Oynayıp dönerdiniz. Üstüne yoğurt ya da yağ sürülmüş, şeker ekilmiş ekmeğinizi, bir parçacık meyvanızı yemeye.

Kasaba yüksekti. Yaylanın akşamı erken olur. Ürkerdik üçümüz de karanlıktan. Orda mutfakta kilimin minderlerin üstüne oturup beklerdik. Dünyada kimselerin duymadığı masalları anlatırdım size. "Çok komik," derdin. Bir buçuk yaşındaki bacın yinelerdi: "Çok komik". Gülüşürdük. Ürküntümüz geçerdi. Babayı beklerdik. Bekleyişlerin üç karanlık uzadığı olurdu. Günlerin ve gecelerin sonunda, çoğu kez beklemediğimiz bir anda babanın geldiğini görürdük. Öncesinde, arabasının ya da atının sesine karışan sesini duyardık. "Yaşasınnn." Köylere giderdi. Köylerden dönerdi. Biz orda öylecene beklerdik. Üçümüz. Köyde olmadığı günler, akşamüstüleri üçümüzde de yükselen bir şeyler olurdu. Gerilim değil. Heyecan değil. Tek başına sevinç ya da bir başkası değil. Tümü karışık. Olmamış, olmayacak, ilk kez bizim başımıza gelecek bir şeyi beklerdik. Üçümüz. Üçümüz öyle yalnızdık ki.

İnsanlar vardı. Komşularımız vardı. Aysel vardı.

R'leri söyleyemezdin. Hadi hadi karşı çıkma bakalım. Ka-

nıtı var elimde. Aysel, Zafer'i getirirdi yanında. Onunla oynardınız. "Zafey" derdiniz ona ikiniz de. Zafey'se, evlerde tutulması mümkünatsız bir ufaklık. O geldi mi yaza kışa bakmadan dışarlara uçardınız.

Aysel bana hayatını anlatırdı. Gencecik, güzel sağlam yapılı, sarışın. Anadolu'ya uyarlanmış trak göçmeni.

Kar yağdı mı günlerce yağardı. Yolları silerdi kar. Don bastırmadan kapılardan kapılara kanallar açardı erkekler. "Temel"lerini alıp ava giderlerdi. Tavşan avına. Sen de kaçıp giderdin, üç yaşında. Elinde sapanınla akşamüstü yarı donmuş çıkar gelirdin. Coşkulu av öyküleri anlatırdın. Kuzinenin başında.

"Hani vurdukların?" Sorardık şakacıktan. "Vurmadım ki, vurmadım ki!" bağırırdın. "Tuttum ellerimle, sevdim birazcık, bıraktım."

Sonra bir başka kasabada ortaokula başladığın günlerde öğretmenlerinden biri, seni en çok seveni, sözünü ederdi. "Bir yavru karaca gibi o duvardan bu duvara atlayıp geziyor." Sonsuz bir özgürlüğü yaşadığını, yasağı, kendine yakıştırdığın davranışlarla, sevimlilikle aştığını, sana kıyamadıklarını "dur" diyemediklerini anlatırdı.

Kocaman kahverengi gözlü bir karaca mıydın ki gerçekten, nedensiz temelsiz avladılar seni?

Aynı dille konuşuyor
Aynı dili konuşmuyoruz

ŞEYTAN

Kara, hafif dalgalı saçları, oval esmer yüzü, çarmıhtaki İsa anlatımının çeşitlendiği bakışları, düzgün bedeniyle, özenilmemiş izlenimi alabileceğimiz ölçüde özenilmiş giysiyle karşımızda. Şimdi, çağdaş bir ermiş görünümünde. Bu görünümünü öyle doğal taşıdığına bakılırsa, çok kullanmış, alışmış olmalı.

Onu yirmilerden bu yana tanıyorum. İsterse şeytanı da oynayabilir, öyle yetenekli. Sık sık bazı işlerde, bazı görevlerde, bazı konumlarda karşılaştık. Karşılaştık değil de karşı karşıya geldik desem daha doğru olacak.

Mesleği, daha doğuşuyla seçilmişti. Seveceği, beğeneceği şeyler de öyle. Bin yıldır evliymiş gibi duran bir kızla evlendi. Bin yıldır evliymiş gibi durdular. Hiç çocuk olmamış gibi çocukları oldu. Her şeyleri seçilmiş ve planlanmış. Kızının yüzü, karısının yüzüne benziyordu. Solgun, dirimsiz. İnsanı herhangi bir anlam yükleme eziyetinden kurtaran yüzler. Oğlu azıcık kendine benzer gibi dursa da, ıh, ne boy ne bos...

"İsterse şeytanı da oynayabilir," demiştim. Ezberden değil. Çünkü onu iki kez de şeytan rolünde gördüm. İkisinde de elinde yönetim yetkisi vardı. Meslek örgütünün başkanıydı birinde. Eşyası antika izlenimi veren, özenle döşenmiş bürosunda, kendinden yaşça pek genç olmayan, ama mesleğe girmekte gecikmiş, yoksul bir arkadaşını azarlıyordu. Yeni pabuçları halıya gömüle gömüle. Ağzını doldura doldura.

"Nasıl yaparsınız bunu? Hiçbir yerde çalışmadığınızı bildirip staja başlamışsınız. Araştırdığımızda, çalıştığınız anlaşıldı. Savunmanızda ne yazacaksınız, merakla bekliyorum."

Son cümlesindeki alay olmasaydı stajyer meslektaşı hemen oracıkta durumu açıklayacaktı. Bu yüzden gelmişti zaten görüşmeye. Diyecekti ki:

"Ben bildirimimi yaparken gerçekten hiçbir işte çalışmıyordum. İki ay öncesine kadar. İki aydır, geçim zorlamasıyla bir işe girmek zorunda kaldım. Stajım bugünlerde bitiyor."

Hiçbir şey söylemedi. Alnına şeytan eli değmişçesine ürperdi. Çıktı gitti ordan. Bitmesine birkaç gün kalan stajını yaktı.

Savunma filan yapmadı. Çünkü onu sorgulayacak kişiliği görmüştü. Bu kişilik onu yargılamayacak, yaralayacaktı. Bir şeytanın, hakkında karar vermesi katlanılmaz geldi. Unuttu stajı, unuttu mesleği ve geleceği.

"Beklesin," dedi. "Daha çok bekler kendimi savunmamı."

Ne yazık ki, kesişecek karşılaşacak yolların insanıydık. Kaçınılmaz karşılaşmalarımız oluyordu. Her karşılaşmada daha bir incelmiş buluyordum şeytan yüzünü. Çok saygıdeğer bir kurumun yöneticisi olduğunda da gördüm onu. Siyasaya girişlerini, yükselişlerini uzaktan izledim. Karşılaşmam gerekmedi. Çünkü ben siyasanın dışında duruyordum.

Şimdi yazıları, bildirileri çıkar basında. Ülkede hakkın da hukukun da sahibi oymuş gibi konuşur. Tartışılmaz otorite. Bayağı da iyi şeylerdir söyledikleri. Yazılarının ardında, çarmıhtaki İsa yüzü.

Merdivenin alttan üçüncü basamağında duruyor. İçeriye almamış kimseyi, ayaktan savacak. Anaları dinliyor. Kalabalık içindeyim, bir kıyıda. Orda olduğumu bilmesini istemeyerek, ağzımı açmadan izliyorum. Oynuyor. Acılı anlatımlarda, gözlerindeki çarmıhı daha bir belirginleştiriyor. Bütün insani davranış biçimlerini, yumuşaklığı kullanarak anlatmaya çalışıyor ki, elinde yetki yoktur. Bir şey yapamayacak, yardımcı olamayacaktır.

Dona Maria öğretmen, ağzı laf yapar. Diyor ki:

"Bunları böylece nasıl söyleyebiliyorsunuz? Bu kadar çaresiz olacağınıza inanmıyorum. Çağdaş yaşamda muhalefetin yapacağı çok şey vardır. Bunların en azı, eleştiri getirmek, soru sormaktır. Şöyle önemli bir olayı yaşayan, açlıktan ölme noktasına dayanmış bunca genç insanı yok mu sayacaksınız? Baskıyı, işkenceyi yok mu sayacaksınız? Ölümlere seyirci mi kalacaksınız? Bu çocuklardan biri, birkaçı sizin yakınlarınız, çocuklarınız olabilirdi. Kendinizi bizim yerimize koyun."

Soğukkanlılığını yitiriyor birden. Kızara morara öfkeleniyor. Yok oluyor çarmıhtaki İsa anlamı gözlerinin ve sözlerinin. O bildiğim tanıdığım şeytan, yüzüne de bedenine de gelip oturuyor. bağırıyor:

"Benim çocuklarımın sözünü ağzına nasıl alabilirsin sen. Benim çocuklarımı onlarla, içerdekilerle nasıl karşılaştırabilir-

sin. Tanrı korusun. Hiçbir zaman onlar gibi olmaz, olamaz benim çocuklarım."

Nerdeyse tu tu deyip tükürecek. Nerdeyse tahtalara vuracak nazar değmesin diye. Unutmuş muhalefeti oynadığını. İçten içe bildiği yerini kibirle, azametle açık ediyor.

Şaşırıyor analar ilkin çok şaşırıyor Yüzüne bakıyorlar birbirlerinin. "Yanlış biriyle mi konuşuyoruz? Olamaz bu. Şunca yıldır adı namus defterinde yazılı. Güvenilen, övülen. Yanımızda sayılan."

"Tanrı karşısında," diyor Maria öğretmen, "ayrımı mı varmış insanların. Tanrıyı da mı tapuladınız? O da sizin gibilere çalışacak, acı görmeyecek sizin çocuklarınız bizimkiler gibi."

Yavaş yavaş ayrılıyoruz. Dağılıyoruz. Hiç olmadığımız, olamayacağımız kadar suskun, kederli, kırık.

RESİM YAPAN ÇOCUKLA OZAN

Eğip kumral başını öyle
Çizdiğin tayları usulca
Kaçırıyorum
Yüzlerce pegasus kentin üstünde

Limanında tavşan ayaklı sandalın
Serptiği gümüşten izleri
Sözüm uzanarak siliyor siliyor

Boz ve muhkem kış çobanlarını
Alıp iyon denizine götürüyorum
Bir elimde kekik bir elimde zeytin

Cenevizli görüntüye astığın uçankuşları
Nasıl sevdin öyle, dokunamıyorum

Sonra bir sis çekiyorsun resminin yüzüne
Namlular tel dikenler ölüm üniforma
Elim ulaşmıyor, yüreğim ağzımda
Dilim lâl, sözlerim kırık

BİTİMSİZ GECENİN DESTANI

Döndüm dolandım. Geceyarısı uzakta kaldı. Attım kendimi. Bitkinim şimdi. Sabah olmayacak. Başımı yasladım koluma. Sabah olmayacak. Vurulmuş hayvanlar gibiyim. Yarama aldırmıyorum. Ölsem aldırmam. Ama kapatıldığım tuzakta kıpırdanamıyorum bile. Sabah olmayacak.

Onu almışlar. Gündüzün. Çalıştığı yerden. "Eğer söylersen," demişler, "yerini söylersen, verirseniz onu bize, bırakırız. Değilse..." Sabah olmayacak.

Karım benim. Güzelim. Çalışkanım. Akıllım. Sıcağım. Sığındığım. Peteğim. Oğullarımın anası. Sabah olmayacak.

"O bir şey bilmiyor, bir şey bilmiyor. Çalışır yalnızca, durmadan çalışır. Üretir sevgiyle." Dalmışım. Kendi sesime uyanıyorum. Sabah olmayacak.

Oğullarım. Oğullarımız. Habersiz dünyadan, uyuyorlar. Üstlerini örttüm. Değdim dudağımla alınlarına. Şimdi ben, ben nasıl söylerim. Sorsalar, sorarlarsa gerçeği. "Nerde annemiz?" Sabah olmayacak.

"Aranan birinin yerine." Olamaz bu. Nerden biliriz, bilebiliriz. O kimdi, ne yaptı? "Siz düşünün onu. Eğer verirseniz..." Sabah olmayacak.

Yine dalmışım. Giyiniğim uzandığım yerde. Kapı üsteleyerek çalınıyor. Önsezim doğrulandı. Onu getirdiler. Onu getirdiler.

Kısa bir göz atıyor bana. Kopmuş bizden sanki. Kopmuş evimizden. Odalara giriyorlar, çıkıyorlar odalardan. Neyi arıyorlar, kimi arıyorlar? Niye arıyorlar? Bilmiyorum, bilmiyorum. Sabah olmayacak.

Karım, güzelim, yabancım. Sitem mi vardı o küçük bakışta. Neyin sitemi? Gelmiyor elimden bir şey. Seni o durduğun yandan, o gurbetten bu yana, kendi sılamıza bir geçirebilsem?

Yabancı gibi. Kendi serdiği örtüye. Bastığı kilime, düzelttiği kitaplığa. Bakıyor öyle. Dışına çıkmış eşyanın ve dünyanın. Gözlüyor karşıdan. Getirenlerin uzaklığını edinmiş gibi. Sormuyor oğullarını: "Nasıllar?"

Çocuklarımız. Onlar uyuyorlar. Sabah olmayacak.

Resimlerimiz duvarda. Gözlerimiz ve ellerimiz. İlginç fotoğraflar. "Kim bu, kim bunlar, kim kim kim?" soruyorlar. Sahi kimdi onlar. Öyle çok oldu asalı onları. Öyle bizimle. Evimiz, odamızla. Öyle parçamız. Şimdi karşıdan, bir başka gözle bakmamız isteniyor. Bakabilir miyiz? Başaramam bunu. Sabah olmayacak.

Karım dolaşıyor odalarda; orada burada. Uyurgezer gibi. Getirenlerle birlikte. İlk kez sanki kitaplara, resimlere, fotoğraflara.

Bana bir kez de çıkarken, giderken bakıyor.

Kopmuş bu menevşe. Örselenmiş moru. Sarısı küsmüş. Dudağında, yarı açık dağılmış sözcükler. Bir tekini bir tekini. Çok mu görüyor.

"Ben iyiyim", dese, "Küçük içti mi sütünü?" "Neşeli miydiler okuldan gelince?"

Sormuyor.

Günde bin kez yinelediği adım. Anlamsız. Alıp götürüyorlar yeniden.

Sabah olmayacak.

.....

Bitmez gece. Üst üste çalan kapı ziliyle uyandım. Açılıp kapanan kapılar? Giren, çıkan, bir şeyleri devirip düzelten acemi ayaklar, eller. Kimler olabilir? Sesini tanırım her bir kapının. Aralığın mutfağın salonun, kitap odasının, yatak odalarının. Dolaşıyorlar durmadan. Babamla annemin odasındalar şimdi. Dolap kapakları açılıyor. Gıcırtılar. Tok erkek sesleri. Arasında annem. Annemin sesi. Annem geziye gitmemiş miydi? Öyle dememiş miydi babam? Neler oluyor?

Bitmez gece. Kardeşim uyuyor. Sesli solumalarla. Ağzı aralık. Kalktım usluca. Açtım kapıyı. Karşı odada ışık. Adamlar. Annem aralarında. Paltosu üstünde. Soruyorlar. Söylüyor. Gösteriyorlar. Arıyorlar. Ne arıyorlar? Bunu anlamıyorum. Korkuyorum. Kardeşim iyi ki uyanık değil. Balkona çıkıyor biri. Birileri. Usulca örtüyorum oda kapımızı. Sesleri dinliyorum. Korkuyorum. Babam nerede? Neden izin verdi, neden. Gece yarısı? Açılan, kapanan dolaplar. Somyanın hışırtılı çığlığı. Annemin

öfkeli sesi. "Yok", diyor. "Bilmiyorum", diyor. "Ben nereden bileyim?" diyor. Bitmez gece.

Odamızın kapısındalar. "Yavaş," diyor biri. "Lütfen", diyor annem. Açıyorlar. Korkuyorum. Yorganı başıma çekiyorum. Kardeşim uyuyor. İyi ki uyuyor. Korkardı. Ben de korkuyorum.

Babam. Sessizce yaklaşıp dinliyor bizi. Soluğumuzu. Düzgün soluklarla oynuyorum derin uykuyu.

Çıkıyorlar. Annem. Seziyorum. Arkada kaldı. Küçük bir duruş. Kapanan kapı. Bize bakmış olmalı.

Bitmez gece. Boşalan odalar, salon. Evin geri dönmüş yorgun sessizliği. Babam öksürüyor kendini engelleyerek. Ayak sesi bu. Giriyor yine içeri. Yatağıma kadar. Yanımda şimdi.

"Hadi," diyor. "Hadi, aldatma bitsin, uyumuyorsun."

Kıpırdanıyorum. Eğilip öpüyor. Ona sarıldım. "Erkeksin," diyor. "On bir yaşında kocaman adam. Korkmamalısın. Gelen annendi ve onlar..." "Anladım," diyorum. "Ama neden baba?" "Ben de bilmiyorum. Umarım gecikmez, döner evimize. Kardeşin küçük. Kavrayamaz daha. Ona söyleme. Aramızda kalsın. Erkek erkeğe. O annesini yollarda bilsin. Bakarsın döner. Çok bekletmeden."

"Peki."

Kardeşim gülüyor. Düşünde. Onun düşünü boyasam renkli kalemlerimle. Boyuyorum. Gece üstüne üstüne vuruyor. Boyam tutmuyor. Tutmuyor ne kırmızı, ne mavi, ne turuncu.

Gece bitmiyor.

Ayrılık sularda nilüfer
görürsün tutamazsın

AHMET BEY

Son gece, bir dostunun adını sayıkladı. Durmadan.

"Muammer gelmiş hanım, içeri alsanıza. Oraya değil, şuraya... Bu daha rahat... Otur canım... Ayşe'm, gelinim kalk, bi kahve. Ben içemiyorum, Muammer'e..." Sesi sönüyor. "Sade mi?" mırıldanıyor yavaşça. Kendi kendine soruyor olmalı. Uzaktan da gelse, bir dostunun kahveyi nasıl içtiğini sormadan bilir. Niye unuttu?

Dağların ve ormanların yerlisi. Şunca yıl. Karısı ve çocuklarıyla, öteki birkaç görevliyle, ve yolu düşen, işi olan köylüyle.

Gençliğinin dostlarından biri gelse, çıldırır onun için. Nereye oturtacağını bilemez. Alır Istırancalara, Tekirdağ'ın Karadeniz'e açıldığı yere, Çamlıkoy'a götürür. Koya akan iki ırmağın denize ulaştığı yerde bir küçük göl vardır. Gölde de nilüferler. Çözer kayığını, alır dostunu nilüferlere varır.

"Arı mısın, arıkuşu musun, kelebek misin?" diye sorar nilüfer. Çünkü onları bir şeye benzetememiştir. Çünkü bir arıkuşundan bir kelebekten daha ağırlıksızdırlar. Alır yeşil ve çiçekli yatağına. Sallar sabaha dek.

Sabah olsun da... Sabah olunca Akçadağ'dan kar getirir. Ve sıcağı söndürememişse, alır dostunu, yerin göğün maviye kestiği Göktepe'ye götürür. Serindir orası. Çamların altına, çayıra uzanırlar. İsterse canları, kaydırarak bedenlerini usul usul, yattıkları yerden yarın kıyısına varırlar. Kıyıda ayakta durmak olmaz. Yar çeker alır çünkü. Gökyar'ı gözlerler. Masmavi bir uçurum. Taa Gökırmağa kadar. Kartal yuvalarına bir orda yukardan bakılır. Ve yarın yamacına düşecek gibi asılmış üç beş ahlat ağacına, bodur çama. Çıngıraklar, çoban sesleri. Keçiler sessizdir. Usulca yanaşırlar sevdikleri otlara, çiçeklere. Ayaklarının "Pıt pıt"ları yalnızca.

"Mantar topla Ayşe'm. Sen de kuzineyi yak. Niye geciktiniz bugün? Konuğumuz var, bilmez misiniz? Mantar közleyelim."

"Muammer Beyi..." diyor –bu kez nedense bey ekliyor ardına– "Bey Dağlarına..." diyor. "Yörükler orda... Yörük ekmeği, tereyağda yumurta, bal..."

Susuyor bir süre. Yorgun. Bilinci mi bastırıyor, soğuk bir kışa kent hastanelerinin birinde bir odada girdiğinin. Hastaneye yatmaların sıklaştığının. Bitkinliğinin arttığının ve yeni belirtilerin.

Gözünü eşyanın beyaz olduğu mekâna aralıyor. Yüreği beyazı itiyor, itiyor taa karlı dağlara dek. "Beyaz bir tek orda güzel. Sonsuz... Allahın sonsuz olduğu..."

"Ayşe."

"Efendim, baba."

"Baba," diyor Ayşe. Ahmet Bey anlıyor. Herkes gibi Ayşe gelin de, "Ahmet Bey," der oysa. Karısı, oğulları, kızı. Koca bir dünyanın Ahmet Bey'i.

"Nedir, ölecek miyim?"

"Hayır, ölmeyeceksin," diyen ses cılız. Ağlamaklı.

"Bir kez daha seninle oğluma gidelim. Aylar oldu görmedim. Ölmeden. Bi kez. O bana gelemez. Demirler, kapılar kilitler, kilitler ardında. Mapusane. Oğullar babalarının ölüsüne bile gelemez. Peki ben nice öleyim? Salımdan tutacak oğullarım hani? Oğullarımı istiyorum."

"Kızımız var, kızın var, Ahmet Bey."

"Evet," diyor gözlerini kapatırken. Alıyor kızını, çağırıyor oğullarını yanına. Daha yeni yeni büyüyorlar.

"Nereye gidelim bugün?"

"Denize gidelim baba" mı diyor küçüğü?..

"Alaçam'la Gerze'nin arasında, dağın denize kavuştuğu yerden... Ben uçuyorum, beyazları aşıyorum. Tutun elimden sıkı. Sen büyüksün, kızım. Kendin uçabiliyorsun. Oğullarım... onları Alaçam konuk evine ulaştırayım. Bir ulaştırabilsem. Çam kokusu, yosun balık kokusu, güneş. Güneşe çıkmalı. Soluğu mavi gökyüzüyle dolmalı. Denize girmeli. Yüzebilir mi? Dört yıldır yatıyor. İçerde. Yüzebilir mi? Ya batarsa... Tanrım. Ya boğulursa?"

"Bu kanama da nerden çıktı? Biz tıkanan damarlarla uğraşırken."

"Stres"

Doktorlar ne derse desin, Ahmet Bey uçuyor. Yanında oğulları. Elleri elinde. "Niye mutlu değilim?" Soluyor Ahmet

Bey çamların ve denizin üstünde, çam ve yosun kokusuna bir türlü ulaşamayarak

"Yanlış mı yaptım? Nerde?"

Bilinç dönüyor yeniden. Karısı ve kızı ve Ayşe. Ordalar. Yatağın yanında.

"Ayşe, seni çok seviyorum. Bunu bilmelisin. Oğlumun sevgisiyle. İyi ki varsın. İyi ki. İçim ışıyor. Eğer iyileşirsem, eğer... Bir gün.."

Dalıyor.

Ahmet Bey ölüyor. "Ayşe'yi de almalıyım. Özlem çeken. Yirmilerde yâr yolu gözleyi gözleyi. İnce... O benim kızım. Aslında bütün oğulları, kızları... Hepsini. Nilüferler ne güne duruyor. Kuşlar ne güne. Ben bunca güneşi, bunca ışığı, dağlardan derlediğim bunca... Aktaramamışsam..."

"Gençler..."

Ahmet Bey öldü. Sıradan gibi. Duyuruldu mu gazetelerde, bilmiyorum. Eski ormancılarımızdan.. Ölünüyor. Yaşlı genç ünlü ünsüz.

Kimileri için ölüm, yaşamın sonsuza dek toprakla örtülmesi olabilir de, Ahmet Bey sürer gider. Dikilip bakılmış bir çam fidanında, Gölde nilüferlerde, ıskalanmış bir alaca tavşanda, Gökyar'dan dünyaya dağılan mavilikte, Ayşe'nin yüreğinde, duyarlı oğul resimlerinde.

Sen küçük oğul, sende, senin oğlunda da sürecek.

SARI KIZ

Kapının önünde bekliyordu, herkesle birlikte. Önceleri orda burda oturan, ikişer üçer öbekler yapıp konuşmalara dalan kadınlar, kızlar saat yaklaştıkça usulca önlere önlere kayıyorlardı. Sohbetler soğuyor, ilişkiler kesiklik noktasına varıyordu. Saat yaklaşıyordu çünkü. Saat tekti. Kapı da tekti. Ve bu kapıdan geçecek olanların tekliği asıldı.

Karşıda, öteki kapıda erkekler.

Birden aklına geldi, sahi, niye ayrılıyordu ki insanlar? Şunlar kadın, şunlar erkek. Düşündü sonra, başka ayırmaları da...

Yaşam, bir kocaman birleşmeyi gerçekleştirecekken tam, bir ayrışmadan, ayrılmadan yana dönmüştü. Bu kesin. Elle tutulurcasına kesin.

Kapı açıldı. Tam saatinde. Bağırdı görevli: "Birer birer gireceksiniz." Birer birer girdiler altı kişi. Yedinciye gelince kapatıldı kapı yeniden. İlk altı hemen her zaman aynı kadınlardan oluşurdu. Onların becerileri, dikkatleri yıllar içinde tartışılmaz yerlere varmıştı. Öyle ki, hemen hemen bir yıldır, onlardan biri ilk altının içinde değilse kimse yanaşıp yerini doldurmayı düşünmüyordu. Belli ki ortada olağanüstü bir durum var. Yerin dibine girmiştir belki. Görünmezlik libasını giymiştir belki. Vakti erişince çıkar gelir. Görünür olur.

Bir hazır durumu kabullenmek pek zor olmadıysa da ötekiler için, bu durumu değerlendirirken ikilem içine girdiler. İçten içe saygılıydılar, beceriye, dikkate. Ama biribirleriyle konuşurken de aşağılıyorlardı o ilk altı kişiyi.

"Benciller. Topluluk töresi bilmiyorlar. Saygıları yok."

Geride kalanlar sanki o ilk altıya göre biribirlerini ve kendilerini değerlendiriyorlardı.

"Evet onlar yani geridekiler yeteri ölçüde uyanık, dikkatli değildiler ama özgeciydiler. Saygılıydılar. Topluluk töresini iyi biliyorlardı."

Her bekleyişte, her kapı önüne birikişte, sıralanışta bu değerlendirmeyi yaparak kendilerini sağlama alanlar düşüncele-

rinin bir noktada boşluğa düştüğünü sezseler de üstünde durmuyorlardı. Daha doğrusu, duramıyorlardı, cayıyorlardı.

Beceri, gözüpeklik, dikkatlilik bir yanda, özgecilik, saygılılık öte yanda. Niye ayrı düşmüştü niye yabancılaşmıştı bu erdemler birbirine. Niye erdem değil de kusur sayılacak düzlemlerde dolaşır olmuşlardı?

Ta, o incecik o sarışın kız aralarına girinceye değin, hazır, dar kalıplarla konuştu, düşündü insanlar. İçerdeki birisinin uzaktan gelmiş bacısı mıydı, engeli olan bir eş miydi, salıverilmişlerden biri miydi?

Hiç acelesi yokmuş gibi davrandı hep. Kimseyle tartışmadı. Sıra için yarışmadı. Önceleri acemiliğine verdi öteki kadınlar. "Hele bir alışsındı. Çok geçmez, sırasına yerleşirdi."

O ne alıştı, ne de sırasını kapmaya dişlendi. Aptal gibi de durmuyordu. Gevşek duruşlarda söyleşilere katılıyor, düşüncesini söylüyordu.

İlk altı kadın üstüne yorumlar kendisine iletildiğinde, dedi ki: "Siz tüm ilginizi onlara verdiğinizden, öteki olanları kaçırıyorsunuz. Çünkü, en uzun süre, kapının ilk açılışına kadar geçen süre. Elbette tüm ilgiyi kapının hemen önündekiler topluyor. Sonra bizlerin, biz kalabalığın, bir düşünceyi sürdürmekte tembelliğimiz, cayıcılığımız var. İkinci altıya bakarınız olsa, göreceksiniz, onlar da öncekilerden değişik davranmıyorlar. Onların da ayrılması, kendi aralarında tekleşmesi, sıralanması var. Azıcık yoğunluk ayrımını da unutmamalı. Aynı bilinçle geçiyorlar açılan kapıdan. Bir kez bile dönüp arkalarına bakmadan. Burda, onlardan hiç ama hiçbir ayrımımız olmadığı halde geriye kalan bizleri ansımaları, duraksamaları, dönüp bakmaları yok."

"Ya biz?"

"Biz var mıyız ki?" dedi, sarışın, ince kız. "Biz var mıyız ki?" Bölünenden, ayrışandan, tek tekleşenden "BİZ" çıkabilir mi?" Biz artık "BİZ" değiliz. Bir iki üç dört beş altıyız. Onuncu on beşinciyiz. Saat ikide iki kapının birinden gireriz tek tek. Üç no.lu, sekiz no.lu yerde beşer dakika durur, önceden saptanıp aklanmış sözcüklerle konuşur döneriz. "Oğullarımız", "Kızlarımız" dediğinizde uyarılırsınız: "Oğlum, kızım diyeceksin." Bizden istenen de, beklenen de, bize sunulan da budur işte.

— Essahtan da öyle, essahtan da öyle.

Kız bu onaylamayı bekliyordu zaten. Aldı onu. Dileği onaylamaları değil, onun ötesine geçmeleri, düşünmeyi uzatmaları, genişletmeleriydi. Derinleştirme umudu yok henüz.

Tek olduklarını ama insan olduklarını, insan olmanın onurunu bilinçlerinde, bu dar kapıdan tüm topluluklarıyla geçerlerse, geçebilirlerse, birbirlerini hep yüreklerinde, akıllarında tutabilirlerse, hiç unutmazlar, savsaklamazlar, geriye itmezlerse, ancak taşıyabileceklerini anlamalarını istiyordu. İstiyordu ki dönüp arkalarına bakmayı hiç savsaklamasınlar. Gözleri gerilere, çok gerilere ulaşsın. İnsanın, insanlık onurunun ilk savaşımlarına. Tarihten geçip gelerek çağımızı, günümüzü tanısınlar. Ve günde olanların anlamını kavrasınlar. Neden içerdekiler içerde. Neden dışardakiler dışarda ve neden bizler bu kapıda, erkekler öteki kapıda. Bunu kavrasınlar. İşte o zaman kimse, arkada kaldığının tasasına düşmez. Çünkü "ne kapı kalsın ne kapıcı" diyedir çabalar.

İnce, sarı, sakin. Bir derviş, bir ermiş değildi. Dalıp gitti düşünürken. Baktı ki bir kendi kalmış kapının dışında.

Dönüp kendini payladı:

"Ya sen, ya sen. Böyle tek başına dalıp dalıp gidersen, düşüncen yalnız kendini üretir de gününü üretmezse ne denir sana? Ozanın dediği gibi. 'Ey kendini kimya sanan o geçersiz kimya.' "

DAR GELİR

Küllü közler gibi için için yandığımız
Usulca yandığımız
Kime sitemdir
Bağrımızda yıkılası dünyaya
Yetecek ateşi beslediğimizi
Kim bilir kim bilebilir

Varsak koca alanlara
Otursak
Otursak dar gelir
Analar
Gün gelir
Kim-bilir

SON GÖRÜŞ

Durum artık umutsuz. Ne düşünür ne hesaplar bu çocuklar? Sonumuz geldi.

— Ölecekler. Bunca açlıktan sonra yemeye başlasalar yarar mı ki! Uyuşma başlamış. Kollarında önce. Bazı hücreleri ölürmüş. Geri dönmezmiş bir daha, sakat kalırlarmış.

— Ya ayağa kalkınca duramayıp düşerlerse. Başlarını çarparlarsa.

— Olmuş dediğin. Çarpmışlar. Beyin kanaması geçirenler varmış.

Doktordu biri. Ana mı, abla mı?

— Asit baz dengesi yiterse bitkisel yaşama girerler. Geri dönüş olanaksız.

Analar babalar bacılar kardaşlar. Onlar da ölüyorlardı. Canlarının çekildiğini duyuyorlardı, içerdekilerle birlikte. Son duruşmada düşenler olmuştu. Kucaklara alınıp götürülmüştüler. Bir kuş kadar hafif. Derileri kemiklerine yapışmış. Saydamlaşmış. Artık sarı bile değil. Elleri soğumuş.

Görüş çoğuna açılmıştı. Ceza süresi bitmiş de.

Şu ikisi, şu iki ana orucun başından bu yana sakin duruyorlar. Üstelik herkesi soğukkanlı davranmaya çağırıyorlar. "Sebep olanları sevindirmeyelim. Onurlu davranalım. Çocuklarımız bizden bunu bekler. Onları bir de biz üzmeyelim, incitmeyelim."

İçeri bir grup alındı. Geri kalanlar soluksuz bekledi. Nasıl çıkacak analar?

Analar çıktılar. Hepsi ama hepsi ağlıyordu. Dövünenler, çırpınanlar vardı. Biri kendini yerden yere atıyordu. "Ölüyor, ölüyor." Başka söz yok. Genç bir görevli usulca kollarından tutmuş, sıraya oturtmaya, avutmaya çalışıyordu. Ötede, kapının yanında duran birkaçı gülüşüyorlardı: "Bırak yahu, işin mi yok. Ağlasın bırak."

Bir ana, bileğindeki kocaman erkek saatini gösterip çırpınıyordu.

— "Tak şunu, artık hiç çıkarma," dedi oğlum. "Bir daha da

gelme," dedi oğlum. "Beni artık göremeyeceksin," dedi oğlum. Boğuluyordu. Hıçkırıklara karılmış.

"Yaşasın ölüm! Kahrolsun işkence!" diye bağırdı. Kestiler görüşü. Sürünerek gitti. Oğlum oğlum oğlum. Ölecek. Öldüler.

Sıra ikinci gruba geldi. O iki sakin ana iki mum gibi. Ağızlarını açacak güçleri kalmamış. Yere ya da birbirlerine bakıyorlar.

İçeri girdiler. Bir numara... iki numara... üç numara... Yan yana düştüler. Oğulları da öte yanda. Birininki ayaktaydı. Artık elleri ardında bağlı değil. Bir yerlere tutunmuş. Başı yan duvara yaslı. Ağır bir sarhoşluktan yeni ayılıyormuş gibi. Ağzını zor açıyor. Dili ağzında dönmüyor. Sözcükler yalan yanlış, ezile büzüle çıkıyor.

— Sakın üzülme, anacığım. Sakın ağlama. Böyle kal. Sen benim anamsın. Bunu düşün. Nişanlıma bir demet menekşe götür. Benim adıma. Kimse ağlamasın. Ölüm bu. Nasıl olsa gelecek. Ne fark eder, birkaç gün önce birkaç yıl sonra.

Ana ağzını açacak oldu. Açtı. Sesini bulamadı. Kapadı çaresiz. Gözlerini dikti. Sessizce yalvardı oğluna.

Öteki, yandaki ana bir süre bakındı. İlkin göremedi oğlunu. Neden sonra, aşağıda bir baş seçti. Oturuyor mu, eğik mi duruyor? Oğlunun başı bu. Nasıl gelmiş oraya. Kalkıp doğrulamıyor. Tek sözcük yok. Ellerini kaldırdı bir ara. Tırnakları mosmor.

Önündeki demiri kavradı ana can havliyle. Düşecek yoksa. O sımsıkı o duvara resmiyetle bağlanmış demir çıktı. Elinde kaldı. Ana kendini dengeleyemeyip gitti arka arka. Dar koridorun öte yanında ardındaki duvara çarptı bedenini.

Görüş ne zaman bitti nasıl çıktılar dışarı. İkisi de anımsamıyor. Onlarla giren anaların hiçbiri ağlayamadı utanç belasına. O ikisi ayıplar diye. Ama bu kez onlar, o ikisi, avluya zor indiler. Attılar kendilerini çiçekliğin kıyısına bir ağladılar, bir ağladılar.

Çatılmış darağaçları
Gelip durmuş kapımıza ölüm
Ses ver sesimize bir ufacık ses
Susarsan
Ya ölüsün ya ölümle birsin

HEY KOCA BASIN

Bekleme salonu niye bu denli soğuk? Tam da dış kapının karşısında olmasından mı? Elimi radyatöre değdiriyorum. Buz gibi. Titreyerek atkılarımıza, örtülerimize sarınıyoruz. Bir saati aştı, burda kapı dibine atılmış arkalıksız sıralara tüneyeli. Analardan ikisi, ayaklarındakini çıkarıp, bacaklarını da yukarıya çekince, dallar üstünde soğuktan korunmaya çalışan kış kuşlarına iyice benzediler. Sırtlarının tüylerini kabartmış, dertop olmuş. Bizimle birlikte gelen Don Pedro'yla Ernesto Baba bunu yaptıklarına pişman gibiler. Erkekliklerine küçültme damgası vurulmuş gibi.

Ne olacak? Ne yapılacak? Ne yapılabilir?

Elimizde yüz seksen imzalı da, her imzanın karşısı pullu dilekçemizle, devletin bu yetkili kapısına bugün gelmemiz rastlantı değildi. Duymuştuk ki "Elma"nın basın toplantısı var. Hükümet Sorumlusu Romero Oblitas'a yanaklarının tombulluğundan ve renginden dolayı halk "Elma" diyordu. Daha altı ayı dolmamıştı çoğumuzun oylarını almasının. Onun ötekilerden ayrımı yoktu. Biliyorduk. Öyleyse?

Öyleysesi var mı? Arılar gibiydik. Umudu ayaklarında birer sarı toz parçacığı gibi toplayıp getiren arılar gibiydik. O bir damlacık umut nerdeyse, biz orda. Oğullarımız, kızlarımız acımasız ellerde tutsakken başka ne yapabiliriz? Umut. Gelecek ölümleri, hastalıkları, süreğen tutsaklığı aşmanın yolları vardı. Derdini anlatmaktan, umar aramaktan çekinen, korkan dağınık insanlar nasıl kullanırdı bu yolları. Yüzlerce ana babadan salt şu yüz seksen kişi imzalamıştı dilekçeyi. Onu götürmeyi biz beş kişi üstlenmiştik.

Yoksanmış genç insanların yakınlarına da bu yoksama benimsetilmeye çalışılıyordu. Konuşmamız, görüşmemiz izleniyor, adımlarımız geri püskürtülüyor, çevremiz sarılıyordu. Durmadan gözdağı veriliyordu hepimize. Çocuklarımıza sahip çıkmayarak bu yoksamayı kabul etmeliymişiz.

Analardık. Oğullarımızın, kızlarımızın acılarına tanık oluyorduk. Onlara diye kalkan el, bize de inmiş oluyordu. Çoğu-

muz artık, yaşamımızı tüm öteki alanlardan çekmiş bu acının üstüne kurmuştuk. Eşler, öteki çocuklar, ilişkiler umurumuzda değildi sanki. Saplantılı ve inatçıydık. Bir de yeteri kadar cesur davranabilsek. Bunu henüz başaramıyoruz.

Dilekçemiz elimizde, beş kişi, kocaman yapının merdivenlerini çıktığımızda, gazeteciler yeni yeni gelmeye başlamışlardı. Kapıyı geçtik vardık görevli masalarının orda durduk. Bize incelikle kimliğimiz, ne istediğimiz soruldu. Saygıdeğer Elma'yı yani Romero Oblitas'ı görmek istediğimizi, tutuklu anababaları olduğumuzu söyledik. Başka gün olsaydı dış kapıdan bile giremezdik. Gazetecilerin gelip geçtiği girişte elimizde birbirine eklenmiş kâğıtlardan metrelerce dilekçemiz, öyle duruyorduk.

"Olmaz," dedi görevli. Elma'yı yani Oblitas'ı asla göremezmişiz. Görevliye dedik ki, Sayın Elma, yani Oblitas'ı televizyonda görüyouz. Boy boy resimleri asılı her yanda. Gazetelerde sayın bayanının, oğlunun kızının resimleri. Mayolu ve giyinik. Evde ve baloda. Denizde, karada. Bizim bir parçamız gibi...

"Onunla yetinmelisiniz," dedi görevli. "Saygıdeğer Oblitas bir halk adamıdır. Halk adamıysa, bütün halka birden görünen adamdır. Size ayrıcalık tanırsak demokrasimizin hali ne olur?"

"Tamam," dedim. "Bizim asıl istediğimiz onu görmek değil, kendisiyle görüşmek. Ertelenemez yakınmamızı bildirmek."

"Ama herkesin derdi var," dedi görevli. "Daha bu sabah karım oturmuş ağlıyordu, kumar parası bitmiş. Ödeneğini artırmalıymışım. Terzisi ölmüş. Şimdi kime diktirsinmiş. Kızının çıktığı oğlan yüzüstü bırakmış. Evlenme umutları suya düşmüş: bir ana olarak ne yapsınmış? Yani ben bunları sayın sorumluya yansıtsam, olur mu? Onun da kendi dertleri var. Herkesin derdi var bayan."

Gazeteciler biriktikçe birikiyor, konuşmayı izliyorlardı. Görevli terliyordu. Bizse inatla duruyorduk. Yüzümüz kale duvarı. Birden, içteki mermer merdivenlerden ineni gördük. Hızla geldi yanımıza. Pek bir şey sormadığına bakılırsa, durum kendisine iletilmişti. Bir üst görevliydi. Sevimli, incelikli, sinekkaydı. Aldı elimizden dilekçeyi. Azıcık direndikse de, yatıştırdı.

"Size söz veriyorum. Bunu hemen ileteceğim kendisine. Basın toplantısı var. Sizi kabul edemez. Ama okur dilekçenizi.

Gereğini yapar. İnanın bana." İnandık. Ne yapabilirdik başka? Dilekçemiz onun ellerindeydi şimdi. Yüz seksen imzasıyla. Aldı götürdü. Örnekleriniyse gazetecilerin ikisi aldı.

Bir süre oyalandık orda. Ayakta. Herkesler içeri girdi. Eksik bıraktığımız, beceremediğimiz bir şey vardı, seziyorduk. Yaptığımız, her zamanki gibi, hemen sonuç vermeyecek bir girişim olarak mı kalacaktı? "Gidelim artık," dedi biri. Don Pedro, Ernesto Baba, öteki analar baktım yolu tutacak. "Bir eksiklik var, tamamlanmamış bir şey var," diye bağırdım. "Evet. Bana da öyle geliyor. Bir eksiğimiz var, ama ne?" diye yanıtladı beni Marselina kadın. Dona Maria da ona katıldı. "Başka bir şey yapamaz mıyız?" dedim onlara. Yürüdüm soldan. Bekleme odasıymış, o anlamsız, soğuk boşluğa girdim. Ardımdan girdi hepsi de. Sonra kapının iki yanına gelişigüzel atılmış arkalıksız sıralara oturduk. Bir saat orda öylece bekledik. Ne yapacağını bilmez. Kararsız. Sıkılmış. Yorgun. Üşümüş.

Düşündüm. Gazeteciler tek tek geldiler. Ama çıkarken topluca çıkacaklar. Acaba? Olur mu? Kalksak çıksak önlerine. "Durun," desek. "Evet," dedi Dona Maria. Gözleri ışıdı. Ötekiler kararsız. Biz ikimiz, içine aydınlık vurmuş sarnıç suları gibi gönendik. Aktık dışarı. Masmavi kış göğünün altında durduk. Merdivenlerin dibinde kıyıda bekledi ötekiler. Birden boşalınca içerisi, inmeye başlayınca merdivenlerden basın. "Durun," dedik onlara. "Bizi dinleyin bizi dinleyin. Size söyleyeceklerimiz var. Sizi başka nerde bulabiliriz."

Durdular. Gelen durdu. Tek biri bile inip gitmedi. Onları biz analar orda öylecene tuttuk. Anlattık olanları. Ne bir sözcük fazla, ne bir sözcük eksik. Onlara küskün olduğumuzu da ekledik. Bugün yarın ölümlerin başlayacağı bunca önemli bir olaya gözlerini kapattıkları için. Görevlerini yapmadıkları için. İçerde olanı, eziyeti, işkenceyi anlattı Dona Maria.

Onca insandan çıt çıkmadı. Bizim sözümüz bittiğinde, yürüyüp gittiğimizde çevremizi saranlar, soru soranlar oldu. Dehşetle gördük ki bugüne dek kanıksanmış öteki olayların arasına asmışlar bizimkini de. Şimdi ayılmışlar. Aydınlanmışlar. Yürekten söz verdiler, artık ilgilenecekler. Şimdi, hemen gereken yerlere ulaşacaklar.

İşte, ben de son kez yüzlerine bakınca buna yürekten inandım. Öteki analar babalar da inandı. Şu koca ülkenin gözü kulağı, sesi basın. Hey koca basın.

Mavi kış göğü altında bu kez korkusuz yürüdük. Bahçelerin kıyısını izleyerek. Gözümüzün önünde ağaçlar yaprakladı. Bir kayısı çiçeğe durdu. Nergisler, zambaklar açtı. Yediveren hanımelinin kokusu tuttu yanımızı yöremizi.

Birbirimize ışıldayarak baktık. "Tamam," dedik. "Eksiğimiz kalmadı."

JUAN VE PEDRO ALMONTE'NİN ANASI

Uzun sürmüş, güz aylarının tümünü kaplamış bir yazı yaşıyoruz. Bundan beşimiz de sevinçliyiz. Julio, Carlos, ben ve iki bayan polis, Amanda ile Rosa. İnsan bir cezaevinin kapısını beklemek zorundaysa derme çatma bir yapının sıvasız duvarlarına, eski sandalyesine, masasına, iyi örtülmeyen penceresine bağlıysa, geçen kış gibi bir deneyi de varsa, sevinmez de ne yapar. Yakardık sobayı, tüterdi. Açardık pencereleri kapıyı, tam duman çıkıp gittiğinde, soba da sönmüş olurdu.

Bayan Amanda'yla bayan Rosa bir masada yan yana oturuyorlar. Bir örnek üniformaları ve kesik saçlarıyla. İkizmişler gibi benzeşiyorlar. İkisi de siyasal polis. Görüşe gelen kadınlarla ilgileniyorlar. Arıyorlar tepeden tırnağa onları. Çantalarını didikliyorlar.

Dün bayan avukatın biri geldi. Aradıktan sonra sordu Amanda: "Aynanız yok muydu, ben mi göremedim?" Şaşırdı avukat, ilk mi geliyor, nedir! "Niçin?" dedi. "Yasak," dedi Amanda. "Ayna, cımbız, anahtar filan. Haaa, gazete de götüremezsiniz yanınızda." Avukatın acemiliği şurdan belli ki soruyordu hâlâ. Ötekiler alıştılar. Hepsi. Ne dense şipşak yapıyorlar. "Anlayamadım ne kötülük gelir bir çanta aynasından bir dolap anahtarından?" "Ukalalık etme, ne deniyorsa onu yapacaksın," dedi Amanda. Ağzının payını verdi. İbiğine kadar kızardı bayan avukat. Bir de güzel, bir de alımlı. "Yok mu bir iki sorunuz daha bayan, sorsanıza," diyeceğim, utanmasam. Julio ile Carlos da benim gibi düşünüyorlar. Bunu yüzlerinden anlıyorum. Dalıp gitmişler. Aman Tanrım. O biçimli beden, o gözler, o sapsarı saçlar. Hışımla çıkıp gidecek olduydu. Carlos durdurdu. "Kimliğiniz bayan?" "Bu kadar hız size yakışmıyor bayan," dedim içimden. Şimşek gibi verdi kimliğini. Kartını alıp taktı güzelim yakasına da çıktı gitti. Carlos bakar da bakar kimlikteki fotoğrafa. Dönüşünü nasıl da beklediydik.

Uçsuz bucaksız bir ağaçlığın kıyıcığındayız. Üç yanımız yeşil. Önümüz bomboz asfalt. Güneş yaprakları zorluyor ışığı-

nı toprağa salsınlar diye. İnce yelde, sürekli bir pırpırlanma içinde dünya.

Dünyayı seviyorum. Odayı seviyorum. Julio'yu, Carlos'u seviyorum. Bayan Amanda'yı, Bayan Rosa'yı bile sevebilirim. Yani sevebilirdim. O kapıdan giren yaşlı kadın olmasaydı. Anama benziyordu. İçime ılık ılık bir şeylerin aktığını duydum. Ölmüş anama benziyordu. Gelip Carlos'un masasının önünde durdu. Yorgun, bitik, perişan.

"Evet?" dedi Carlos. Herkese yaptığı gibi. Kaşlarını çatarak. Anamdı. İçim ılık ılık aktı Carlos'un davranışını yerle bir eden yumuşaklığımla sordum. "Ne istedin ana?" "Oğullarımı," dedi ana. "Bir hafta önce, evden alıp götürüldüler. İkindiyin saat beşte. Bir daha haber alamadım. Bir haftadır. Bakmadığım yer, sormadığım kapı kalmadı."

Rosa sordu: "Nedir oğullarının adı?"

"Juan Almonte, Pedro. Pedro Almonte."

"Sen, peki, nerdensin?"

"Gökçam'danım," gibi bir yanıt verdi anam.

"Hımm," dedi Amanda. "Bana bu soyadı hiç de yabancı gelmiyor. Senin bir de başka oğlun, gelinin vardı, değil mi? Adı da Carmen'di gelininin. Hastanede çalışıyordu."

Tanınmak, bu kadar yakından tanınmak allak bullak etti anayı bir an. Ama hemen toparlandı, ilenmeye koyuldu oğullarına, gelinine... "Ölseler de kurtulsam." İlenç zor çıkıyordu ağzından. Belliydi yalancıktan olduğu. Ekledi aceleyle, "Ben o oğlumun gelinimin nerde olduğunu bilmiyorum. Oğlum gelinimden ayrı. Ben onlardan ayrıyım. Uzun zaman oldu görmedim... Ne olur, bulun oğullarımı bana. Polis dairesini kat kat dolaştım. Yok, yok. Ancak siz, siz isteseniz bulursunuz."

"Bunun gelini," dedi Rosa, "beni geçen yıl ne çok uğraştırdı. Görev verildi. Ardına düştüm. Hastaneye giderim, daha sormadan ben, haber alır, kaçıp gider. Koruyorlardı. Adım gibi biliyorum. Günlerce gidip geldim. İzini sürdüm. O gün bu gündür kayıp."

Ananın yüzünden bastıramadığı bir gülümseme geldi geçti.

Rosa eğlendi: "Ölsünler de kurtulayım dediğine göre, neden arıyorsun onları, bırak ölsünler, kalsınlar."

"Ürünüm ortada kaldı. Tek başımayım. Nasıl gelirim onca işin üstesinden. Onlara muhtacım. Ne olur, ne olur?" Yalvarır gibi baktım Amanda'ya. "Peki," dedi Amanda. Kalkıp gitti, komutanın odasına telefona. Birkaç dakika sonra geldi. "Oğulların poliste," dedi anaya. "Ama neresinde olduğunu sorma. Sen kırk, kırk beş gün sonra gel, oğlunu burdan ara. Nasılsa buraya getirirler."

Korkuyordum. Anam ağlar, bağırır, yere yığılır, bir şeyler olur. Hiçbiri olmadı bunların. "Yaşıyorlar çok şükür, çok şükür." Oğullarının izini bulduğu, yaşadıklarını öğrendiği için rahatladı. Öfkeye geçti birden. Sesinde deminki ezik, yalvaran anlatım gitmişti. Hesap soruyordu.

"Kentte çalışıyorlardı. İşten attılar önce. Sonra içeriye aldılar. Kırk gün tuttular. Kırk gün. İşkencede. Nasıl sağalttığımı bir ben bilirim, bir de tanrı. Bütün bunların üstünden altı ay geçti geçmedi. Tam da ürün kaldırma zamanı." İkindiyin saat beşte. "Neden, neden? Yeter be. Yeter çektiğimiz."

Çıkıp gitti anam. "Aman ne aile," dedi Rosa. "Oğullar öyle, gelin öyle."

"Ya ana?" dedi Amanda. "İki gözüm önüme aksın ki oğullarından geri kalmaz. Böyledir bunlar."

Ana için söylenenleri sevmedim. Haklıydı. Benim anam olsa başka türlü mü davranırdı. Ama bir şeycikler diyemedim Amanda'ya. İçimde kaldı. Askerliğimin bitmesine şurda ne var ? Gel teskere gel.

BÜYÜ

Büyü de baban sana
Büyü de
Acılar alacak
Büyü de baban sana
Büyü de
Yokluklar alacak
Büyü de baban sana büyü de
Bitmez işsizlikler açlıklar alacak
Büyü de
büyü de baban sana
Baskılar işkenceler alacak
Kelepçeler gözaltılar zındanlar alacak
Büyü de
Büyüyüp on yedine geldiğinde
Büyü de baban sana
İdamlar alacak

BÜYÜMEYE HAYIR

Başak sarısı saçları annesinin göğsüne yaslı, uyuyordu. Uzun yolların yolcusuydular. Anne, yan koltuktaki yolcuyu rahatsız etmemeye çalışarak, bedeninin ağırlığını küçük kıpırdanışlarla bir yanından ötekine vererek, gözünü bile kırpmadan oturuyordu. Kucağındaki ağırlık "sevgili ağırlık" değildi onu yoran, inciten. Yüreğinde ve kafasında demir parmaklıkları, kafesleri olmaksızın ışıyıp duran sevgili yüz de değildi. Batıda bir kentten başkente yaptıkları sayısız yolculuğun o anlamsız, amaçsız tüketiciliğiydi. Yollarda büyüyüp dört yaşına gelmiş bir oğlanla dört yıldır aynı yolu ve ondan sonrasını kısa aralıklarla gidip geliyordu. Koca ailesinin evinden, kendi ailesinin yanına. Babıla (çocuk babaannesine öyle derdi). Eskidede (çocuk babasının babasına öyle derdi) onları sonsuz bir sevgiyle sarıp sarmalıyordu. Gittikleri gün, Babıla Eskidede için yaşamlarının tek şenliği oluyordu. Dönüşleri matem, karabasan, kıya.

Kucağındakine eğildi, kokladı. Ağustos gecesi, ayışığı, deniz, yeni biçilmiş çayır kokuyor. Gözleri doldu. "İyi etmedim. Bunu onlardan ayırmamalıydım."

Yoksuldular Babıla, Eskidede. Batıdaki kentin uzak bir köyünde otururlardı. Ekenek az, geçim kıt. Oğulları parasız yatılı liseden Üniversiteye geçtiğinde bir sevindiler, bir sevindiler. Hele Üniversiteyi bitirdiğinde, hele evlendiğinde.

Uyku zorluyor. Otobüsün mola vermesi, kapıların açılması, içeriye keyifle dolan yaz gecesi havası iyi geldi. Herkesler indi. "Çaylar şirketten." Bir o, kucağına yaslı başak demetini ırgalamadan duruyor. Derin soluklarla uyuyor çocuk. Köyden yürüyerek çıktılar. Ne bir araba, ne bir kamyon. Çocuk çabuk yoruldu. Kimi zaman kucakta kimi zaman elde. "Şimdi varıyoruz, bak işte yaklaştık, az kaldı."

Kalamazlardı. O dünya iyisi Babıla'nın Eskidede'nin yanında. Yük oluyorlardı. Yoksulluğu artırıyorlardı. Bir de oğulun yattığı kente uzaklık. "Çok ama çok uzak". Başkentte bir süre dinlenip oradan gidiyorlardı. Kendi ailesinin yanında. Bunu düşününce öfkelendi. "Kocamın anası babası gibi olsalardı

ne olurdu. Sürekli kalırdık yanlarında. Geçim kaygımız olmazdı. Görüşlere yakıncacık ordan giderdik, daha sık giderdik." Ta başından karşıydılar. Onların kızları, o incelmiş evin kızı, bir köylüyle. Sonra çalkantılı günler, basılmalar, tutuklanmalar. "Benim bunca yakınım, anam babam. Biz fırtınalar içindeyken ne kadar ne kadar uzağımızdaydılar. Salt sıkıntı duydular". İçi daraldı. Çocuğuyla uğruyorlardı zorunlu. Olabildiğince kalıyorlardı da. "Çalışsam, iş verseler, yeterince gelirim olsa. Küçücük bir ev, ikimiz için. Oğulcuğumu ana okuluna gönderirim. Ayda bir yine babaya gideriz, görüşe. Açlık grevine başlamışlar. Uzar mı?. Tanrım... Hastalanır mı, ölür mü? Oğlumuz babasını orda, görüş yerinde tanıdı. Bir salıverilse. Sarılsam, sarılsam. Ötekiler, hepsi, tüm arkadaşlar.

"Neden?"

Uykusunda inledi çocuk.

"Beni de almışlardı onu götürdükleri gün. Söylemezsen, konuşmazsan onu senin önünde... Hayır yapmayın yapmayın. Dokunursan kendimi öldürürüm. Erken doğum. Aşırı korkudan, üzüntüden. Caydılar işkenceden. Çay içmek ister misin? Ben ister miyim size böyle davranmayı. Görevim aldığım emirle."

Anne ağırlığını öteki kalçasına, bacağına aktardı yeniden. Çocuk uyandı. Doğrulup oturdu kucakta. Anne onu okşadı öptü. "Ne güzel büyüyorsun, daha da büyüyeceksin. O zaman..."

Çocuk bir otobüs dolusu çın çın bağırdı. "Ben büyümek istemiyorum, tamam mı? Abi olmak istemiyorum, tamam mı? Baba olmak istemiyorum, tamam mı? Tutuklu olmak istemiyorum, tamam mı?

Sevda Kalıcıdır

(1991, *Halil Kocagöz Ödülü*)

1. Baskı 1991, Adam Yayınları.
2. Baskı 1996, Toplu Şiirler 1956-1991, YKY

Balkon

Günlerce aylarca şiirden kaçtım
Gümüş tilkim mavi sincabımdı kovaladı beni
Işığı önüme düştü yansıdı balkıdı
Dokundu okşadı, ayağımı çeldi yolumu gözledi

KIŞ YOLCULUĞU

Karlı bir bahçede apansız karşıma çıkan
Adını bilmediğim o fırtına mavisi çiçek
Eğilsem baksam yeniden görünecek

Bozkıra uzanmış sereserpe
Gökyüzü maviliğinde
Dünya, onunla ben, ikimiz
Çok genciz daha çok genciz
Okul kaçağı tadında
Gülümsememiz

Dönüş mü hayal mi yaşlandık mı
Aramızda o fırtına mavisi çiçek
Onunla ben dünya ikimiz
Gider döneriz

YORGUN SEVİ

Susarak, iki komşu gibi güne değerek
Asıl söyleneceklerin üstünden aşarak
Sevdiğim
Ayrı ayrı uzakta, yanyana

Birbirimizi derinden gözlediğimiz yazlarda
Ve üstünkörü baktığımız kentlerde
Güllerin güllerimiz
Hüzünlerimse hüzünlerimiz değil

Bir deli kuzgun gibiyim yaşlı teleğimle
Göğü siliyorum duraksamadan
Yorgunluktan değil, öyle sanıyorum
Yalnızlıktandır
Hızla dökülüyor tüyüm teleğim

Orda öyle aramızda soluyor işte
Ayrı ayrı uzakta, yanyana
Hangi yangın hangi deprem becerebilir?

SEVDA KALICIDIR

Kayboldum
Bir köpeğin bir çocuğu beklediği gibi
Hasretle kamaşık yüreği

Kayboldum
Bağırırlar, seslerinin yankısı
Dönemez bir türlü

Kayboldum
Çevrilir sayılar sonuncuya değin
Ansımaz sonuncu kaçtı, biter telefon

Kayboldum
Herkesin adı okunur, düşmüştür onunki

Kayboldum
Yıllarca beraber uyumak uyanmak
Suya ve ekmeğe uzanmak birlikte
Tartışmak, küsüşmek, sevişmek
Ama sevda nerde sevda nerde

Kayboldum
Kimlere hüzündü kimlere nostalji
Kimler tutkun idi kimler unuttu

Siz hepiniz ölüleri ve mezarları seversiniz
Çoğa sürmez bir gün ben de beklerim

RÖLANS

Aşk onu aramaz, aşk onu aramaz
Yitiktir. Elinde solmuş iskambillerle
İçinde yazları barındıran bu mevsim
Güz bahçelerinde

Nar değişebilir, güzelim kırmızı fenerleri
Küçük bir sarı bir aldanış
Çifte joker. Herşey hazır. Rölans
Ama eli. Pörsümüş, kararmış, benekli
Ama eli. Ama yaşam katlanır mı çoğalır mı?
Rölans
Yitiktir yine de
Aşk onu aramaz. Aşk onu bulamaz.

TELEFON

Erken kalkar – yaşlıdırlar – günü uzatırlar
Günler uzar ayvalar sararır nar çatlar
Zaman kısalır

Çok geç sürgünler ve tomurcuklar için
Bir sözle dondurur bahçıvan
"Güllere su verme, güze alışsınlar."

Çocuklar
İçten bir sesleniş
Yetinmeli
Telefon yalandan bağlar
İnsan yalnız daha yalnız yaşlandıkça
Kendine konuşur kendi

MISE EN SCÈNE

Sahne balkon. Bir yaşlı adam bir yaşlı kadın
Masa sarı kedi. Güz gelir
Çocuk seslerini ilkbaharı şen satıcıları
Geveze komşuları kaldırın
Güz kalsın esneyen kediler kalsın
Balkon çünkü ikisi içindir.

Sahne balkon. Kadın adam
Hasret ikisi arasında
Esmer, görünmeyen bir fotoğraf
Duvarda havada sarmaşıklarda

Oğuldur. Kendisi yitik, sahne balkon
En üstte son görüşmeden ince çizgiler
Sonra gülüşü, dokunuşu, saçılmış sözcükler
"Herkes bıçağını, dedi
bende biledi" der kadın
"Herkes bıçağını" der adam
Masa bıçaklarla dolar, tedirgin
Yaz biter güz biter kış gelir
Soluksuz kalmıştır ağırlaşır balkon
Kendine gömülür

BEN SENİ

Tanrım sen beni sınarken nelerce
Ben seni sınadım

TERS ÇİNGENE

Upuzun bir avın gümüş tilksiyim
Irmaklar boyunca koştum karda koştum
Bıraktım kıymadım canlar azizdi
Dönüp kendimi avladım

Hazırdı çizgiler, isteyene verdi yaşam
Hazırdı, ben onu salt masalladım

Ters çingenesiyim güneşin, bir onu izledim
Yollar özlemden kanadı, adımı yansıdı dağlar
Ağacoldum yemişlerim silkelendi, hoşnudum
İçime yürüdü ayaklarım

Hallac kendim, Nesimiyim, öyle inandım ki
Tenimin dışına çıktım

Ölümü ben ölümü ben
Tuttum uzağımda yadsıdım
Bir vida gibi sessiz kendiliğinden
O bana alıştı

İKİLEM

Sunduğu en değerli, yaşamın bana
Çoban köpeğinin dikenli tasması bir kolye
Kimi kumsaldayım ölü bir deniz kabuğu
Kimi kıyı tutmayan deniz oluyorum
Onardım kendimi geri çekilmelerle
Yaşamı da seni de seviyorum

BARINAK

Fırtına
Barınak
Gemiler, değil mi?
Ne güzel alışmıştım
Harflerle ve sayılarla yazılmayanlar vardır
Her denize kuyı olabilir misin?

Satranç
Sevgilim
Taşlar
Unut
Kaleleri ve filleri köpekli adamlar tutmuşlar
Söyle ona sıraya dizmekten vazgeçsin

KIYAMET

Elyazını yaktım, dürüsttü ve aşınmamış
Sevgi sözlerini yaktım, hoyrattır onlar
Sıcaklığı saklı akarsuyu anlamazlar
Sorular, kurutur incitir sorarlar
Elyazını yaktım

Adresini yaktım
Yakmak gibiydi biraz da dünyayı herşeyi
Bastığımız düşümüzde gördüğümüz
Özlediğimiz yaklaştığımız
Hayatım özlemdi ansımaydı düştü
Yaktım adresini şimdi özlem oldu hayatım

Resimleri yaktım, birini saklasam dedim
En çok onu yaktım onu yaktım
Kış göğünü yaktım, bir kavak büyüttüm balkonumdan
Akşam desem değil, yangın desem değil
Dışarda apansız bir kıyameti yaktım

Sevgidir kendimi bildiğim, onunla başladım
Elyazın mı, adresin mi, resimlerin mi
Sen mi ömrüm mü
Çıkardım onları şimdi sakladığım yerden
Kıyameti göğü kışı akşam sözlerini
Sevgiyi yaktım

BABASI UZAKTA ÖLDÜ

Uzaktım uzattım ertelendi görüşlerim
Kendi kendine ölüm kendi kendine tören
Silinen bir kızmışım aslında
Sılamın ve babamın defterinden

ARKA BAHÇE

Veranda
Merdiven iki basamak
Esmer sahanlık üstünde hanımeli sürgünleri
Solda çeşme
Sağda güller sarmaşık kırmızı
Bir sütunun yarım arkasında
Bahçe, toprak, sonra güller yine güller
Yine sağda taçyaprağı üçlü mavi çiçek
(O tek)
Toprak, ince duvar, asma çit üç ağaç
Erik ayva elma otlar
Papatyalar yaramaz otlarla
Sarılmış çilek
Acem laleleri, serçeler öteki kuşlar
Uçta, denizden yorulmuş turuncu
Tersine çevrilmiş sandal
Paslanmaya unutulmuş gül makası çit üstünde
Tırmık çapa orda burda
Ve yağmur kuşatıyor biteviye
Arka bahçe
Kış düşü mü
Esrik bir kadından dünyaya uzanan sanrının gölgesi mi?

Dün daha
O kalabalığın ortasında
Abisi vurulmuş bir kızla yanyana
(Elbet abisiyle birlikte vurulmuş babası annesi de)
Yıllardır ne annesinin yürek yangısını
Ne kırık bir onuru babasında..
Şimdi burda.. Dünya
Arka bahçeyle abisi vurulmuş kızın arasında
Çılgın bir topaç, dön unut düşlere bırak kendini
Dön hatırla

IRMAK

Irmak
– Şarabı soğutma öyle kalsın –
Kadife yumuşak gündüzün ovada
Aksın mırıldanarak

Terli, üstünkörü, soluk soluğa
Yürürken bakma hayata
Çocuk, istemiyor musun
Özlesinler için seni
Senden bir eldiven, çakı, kalem
Bir im, usta bir çentik bırakmak

Kent

Gün bu yediveren umuda karşılık gelmiyor
Bir yerlerde bir ağustos kalmış olmalı

AKVARYUM

Yok saymalıyım artık geçip gittiğini
Ve giderken önüme uzattığın
Hayatın kıyısında
Gizlice görüvereceğim
O birkaç dirhem eskimez gümüşü

Yok saymalıyım, karşılıksız ve cömert
Ismarlamadığım, biriktirilmiş
Çiçek izlerini
Çünkü yansız ve renksiz durayım isteniyor

Törenler ardarda törenler düzenlense
Ülkenin tüm çılgınları geçse önümden
Durmalıymışım
Belki ben durduğumda
Müzmin bir acemisi olarak hayatın
Öyle kendiliğinden
Yağmur kabartır kirleri
Kar temizler
Mi acaba

İyi ki şimdilerde
Yeni keşfedilmiş ülserimle
Bu tuzsuz ve edilgen akvaryumda
Başarılar dileyerek
Vizit defterine geçti adımı doktor

Böylece tarihten kovulmak
Ustaca gerçekleşti denebilir
Ne sille ne tokat ne devrim ne kargaşa
Bir dizi bitirim incelik eşliğinde
Örtün öleyim şimdi

GEL DİRİLT DEĞİŞTİR

Uzatırken uçlarını havaya
Sisin ve yağmurun içinden
Kurumuş damarlarıyla seslenerek
Dalın istediği nedir

Suyun istediği nedir
Kışın amansız sesiyle bastırılmış
Akışı düş, yatağı karabasan
Kumu ayartılmış, çakılı sürgünde
Donmuş bedeninde günün özlemi
Suyun istediği nedir

Kentin istediği nedir
Ciğerleri kurum bronşları dağlı
Parkları çalınmış alanları yağmada
Her yanından beton kistler çıkarırken
Kentin istediği nedir

Senin istediğin nedir
Bile bile
Avcunda sıkıca sakladığın
Renkli kırık camlar
İki elin kızıl kanda
Aç avuçlarını sesini yükselt
Gel dirilt değiştir

İSTANBUL – SU İLAHİ

Orda mı gerçek mi ben mi düşlüyorum
Sisle soldurulmuş ebruli
Çınarı otları çakılı sunağı
Uçan bir kuşun karalaması
Halsiz atlayan kedi sureti
Ve sonsuz kıpırtısı uyuyan denizin

Kaşığın bardakta utangaç tınlaması
Söndürülmüş insan sesi
Hışırtısı, sözden düşmüş gazetenin
Yararsız şaşkınlık, sinsi sıkıntı
Okuyunca çoğaldığını sayan
Bir buçuk acıklı kişi
Ömrüm ömrüm diye sızlanan
Gençliği dağlarda örselenmiş gibi
Çiğsi martı, öfkeli karabasan

Nasıl çıkar bu suskun dağınıklıktan
Atılınca menzilini bulmaya
Bir uslu taş, bir pahalı söz
Ölümün gölgesi düşmüş şiirlerimizle
Ya gösteri nasıl başlar
— Perde
dendiğinde
Hey herkes, akıl yerine

SUSARAK

Yalan ülkesidir sarıp kuşatırlar kurumla kurulla
Tünerler üstüne, uzun da sürmüştür kimileyin
Çoraktır ne şiir ne masal ne türkü
Bizimle göçmüştür oysa söylencemiz
Masalımız uyumuştur biz dönesiye
Sözlerin yurdunu bilenler için
Bir başka dil saklarız dilimiz içinde

Silme kıyadır durur alnacımızda çöker eğnimize
Susarız gözlerimizde binbir iğne
Resmiyle doludur tarih susarak öldürdüğümüzün
Örselenmiş susuz solgun zambakları
Sular diriltiriz söyleşe söyleşe

YANLIŞ ABDAL

"Kocamaz taş ile dağlar"
Yeşil Abdal yanlış söyler
Dağlarla taşlarla ufalanarak
Eğnimizde ölüm abdal yürürüz

Yaşamın özünden derlememişsek
Sözcükleri söze çeviren balı
Dala bakmak suyun izini sürmek değilse
Dünya düş, yalandır ömrümüz

DEDEM ÖLDÜĞÜNDE

Dedem öldüğünde
Yüz sürerek ayaklarına
Vedalaşmıştı ninem

Annem incecik bedenine
Deli vuruşlar indiğinde
Ağzından çıkan sözcükler şunlardı
"Bağırma, duymasın kimse"

Beni eğitmek içinse
Elini kullanmadı birileri, hayır
Buna teşekür mü etmeliyim
Bir var ki alttan almalıymışım onlara göre
Bana yöneltilene karşılık
Bir aşağda olmalıymış sözlerim

Öldü barbar da köle de, ölsün
Toprağa karıştı zalim mazlum
Sabrı örseledi öfke, aşındı kendisi de
Egemene karşı evde dışarda dünyada
Şimdi sözüm davranışım özgürce, eşit eşite
Bunu çocuklarımızdan öğrendim

ÇOCUKLARI EŞİT TUTUN

Has ipek yanında pamuk giyinenler
Eşit tutulmayan çocuklar o güller
– Çocukluk aman çocukluk –
Üstünlüğün büyüsüne yanar dönerler
Sonra dar gelir utkular övmeler
– Çocukluk aman çocukluk –
Ağızlarındaki balı
Yaşama çılgınca tükürürler
Verseniz verseniz sevgiler az gelir
Sevgisiz sitemsiz öfke göllerinde
Ölürler

SAVAŞI BEKLERKEN

Nergisten sorumlu değilmişim bunu öğrendim
Kar umarsız yağabilir, ayaz çıkabilir
Uzun sürebilir, kötü şeyler olabilir
Nergis uyanmayabilir

Ne ışığını ne dalı sor ne de tomurcuğu
Aklım kırık, şaşırdı eski beklentilerim
Kimyasal korkular, kanlı gecelikler, dalgalı sirenler
Çocukları koyver, nereye gitseler ne yapsalar
Nasılsa füzeler bombalar onları buluyor

Nergisten ben sorumluydum, ışığından ve çocuklardan
Yanlış mı belledim, insan sorumluluktur.

BAROK

Her mültecinin içinde bir gül ağacı boylanır
Sıcağa susuzluğa dayanıklı
Ülkesizlik tüm ülkeler sayısınca genişliktir
Sınırsızlığa sonsuzluğa dayanıklı

Özlem değil hayır üzünç değil
Özleme üzünce karşı koymaydı
Ansızın ve nedensiz fırlatılıp atılmış da
Yasasız tüzesiz suçsuzluğa dayanıklı

Barok bedenine düşleri ve kuşları
Aynı incelikle yerleştirebilir
Vivaldi bir uçta Borges öteki
Çılgın kalabalığa sinsi yalnızlığa dayanıklı

Her mültecinin içinde bir gül ağacı boylanır

MAVİ

Gurbetin ince ozanı
Nihat'ın Mavi kızını
Pasaport kaydından düşüren dünya
Öfkeliyim sana

KIN

Sanki buzdan duvarlarla çevriliyorsun
Sanki yangınsın da birden sönüyorsun
Sanki kocaman aynalar önünde
Bir çiy damlası gibi görünüyorsun
Gurbet baskındır

Kendine kendine batırırken
İçindeki keskin bıçağı
Yetişmiştir gurbet
Gurbet kındır

YILMAZ GÜNEY İÇİN

Utkular alkışlar içinde ölmeye
Mis kokular biriktirenler var
Suretini gölgeni yağmalayanlar mı
Sana adaletsiz ölümü bıraktılar?

Üstüne küller serpilmiş
Şu kalabalıktan birine
Sorulsa adın
Kaldırır mı ellerini yukarı
Ağlar mı
Öfkelenir bağırır haykırır mı
Yoksa
Yoksa dertop korkunun alnacında
Susar mı

Sen ki Paramunt Pikçır'la girmedin
Yıkıp Klarkını güzelliğine nazına
Sıcak esmer sevgiyle düşlerinde
Senin ulaşılabilirliğine sığındılar

Kaz adımlarıyla dolaşılan medyada
Yer yoktu sana
Yıldızın zındana gurbete düştü
Ölüm de o bildiğimiz ölüm değil şimdi
Lekeler bereler taşıyor adaletinde

Kara bir perde çekilip alkışlarının üstüne
Sevgi geçitlerin kapatılıyor
Bir var ki
Daha yıkılmadı sevginin adaleti
Seni seviyoruz

Sor bana sor bana sor
Geceyi bilene sor

GÜNÜN TANIĞI

Onu gördüm
Yabanıl bir hayvanın yüzüydü
Bankalardan otellerden uzun otomobillerden
Kente bakıyordu

Onu gördüm
Oynuyordu sihirbazdı
Paralar koyduğu çantasından
Silahlar çıkardı

Onu gördüm
Sahne çocuklarla doldu birden
Neydi, ölümcül bir dansın figürleri miydi
Kim nerdeydi?

Onu gördüm
Yüzü yabanıldı yine yırtıcıydı
Silahları gördüm sonra
Düşen çocukları gördüm
Gözlerinde yarım bırakılmış gülümseme

Onu gördüm
Mavi bir mersedes miydi?
Bankalar bel kıran müdürler arasında
Gerisinde kurtlar
Cebinde eskimeyen bir Frankenştaynla

SENİ SEVDİM

Seni sevdim, seni birdenbire değil usul usul sevdim
"Uyandım bir sabah" gibi değil, öyle değil
Nasıl yürür özsu dal uçlarına
Ve günışığı sislerden düşsel ovalara

Susuzdu, suya değdi dudaklarım seni sevdim
Mevsim kirazlardan eriklerden geçti yaza döndü
Yitik ceren arayı arayı anasını buldu
Adın ölmezlendi bir ağız da benden geçerek
Soludum, üfledim, yaprak pırpırlandı Ağustos dindi
Seni sevdim, sevgilerim senden geçerek bütünlendi

Seni sevdim, küçük yuvarlak adamlar
Ve onların yoğun boyunlu kadınları
Düz gitmeden önce ülkeyi bir baştan bir başa
Yalana yaslanmış bir çeşit erk kurulmadan önce
Köprüler ve yollar tahviller senetler hükmünde
Dışa açılmadan önce içe açılmadan önce kapanmadan önce
Nehirlerimiz ve dağlarımız ve başka başka nelerimiz
Senet senet satılmadan önce
Şirketler vakıflar ocaklar kutsal kılınıp
Tanrı parsellenip kapatılmadan önce
Seni sevdim. Artık tek mümkünüm sensin

TÜKENMİŞ ÇARELERİ

Bunalıyorlar
Bilim onlardan uzak
Zulmü yönetimlerine başat kılıyorlar
Akrep tutuyorlar yılan besliyorlar
Başlarını ölüm yastığına yaslıyorlar
Tükenmiş çareleri

Bakılmasın görkemli duruşlarına
Kendi ökselerine tutuklu
Kendi yargılarına hükümlüdürler
Sınıf birincisiyken
Bölme işlemlerinde
Tutsak olduklarını görerek
Parçalanıyorlar
Tükenmiş çareleri

İçinden içinden çürümüş
Bir dal suretinde salınıyorlar
Duldaları yok, gölgeleri yok
Oturdukları satrançta çoktan
Mat olduklarını biliyorlar
O yüzden
Şahı elden çıkarışları
Tükenmiş çareleri

Kurallar koyuyor çiğniyorlar
Yasalar koyuyor çiğniyorlar
Bitmez bir tahterevalliye duruyorlar
Tükenmiş çareleri

İnce yüzlerinizdeki ışığı
Söndüre söndüre
Dal bedenlerinizi öldüre öldüre
Besleniyorlar
Tükenmiş çareleri
Oysa
Akan bir ırmağı kim durdurabilir

1979

TEL ÖRGÜDE SARI ÇİĞDEM

Dağlarda gördüm onları yollarda gördüm
Bir yokuşu çıkıyordu tilki oğlu tilki
Kediler bütün gün ağaçlarda
Nedir yelle ilintisi kaplumbağanın
Domuzlar gerinip güne karşı
Gergedan inişte

Zındancıbaşılar zındancıbaşılar
Bağlamışlar tayları
Ceylanlar bukağıda

Bir bayırda apansız
Yollarımı kesen sarı çiğdem
Alsam koğuşlarına götürsem
Götürsem götüremem
Ellerim telörgüde

Telörgüde boynu bükük
Bir sarı bir küçük bir serin çiğdem
Canımın parçası öte geçede
Bedeninde yarı ışık yarı gölge
Beton avlulardan duvarlardan doğru
Gün vurur gözümün gözümün içine
Bir o beni görür bir ben onu görürüm
Alırım sesini sesini sesini
Düşürürüm ardıma
Bahar sellerinden geçiririm
Yolaksız dağlardan aşırırım

Zındancılarbaşı zındancılarbaşı
Gelimli gidimli dünya
İlle de ölümlü dünya
Senin gücün yetse yetse bana yeter
Suya çavmış güz güneşi

Ah demem çün bilirim
Ne gelir ardından gecelerin
Çözülür, çözülmez sandığın kördüğüm
Unufak olur bukağı

Ah demem
Ah demez canımın parçası

MAPUSTA ÖLEN BİR DOST İÇİN ANMALIK

O Nisan
Denizin yanında binlerce insan
İndik yarın bahçesine
Bize aralanmış kapıdan
Cennetti
Gördük

O ne şenlikti o, dağlar yürüdü
Dağlara yürüdük şiirle türküyle
Bir olduk
Terzinin hasıydı bizi teyelleyen

Terzinin hasıydı bizi teyelleyen
Tirşe denizlerden kurşun dağlara
Geçmiş gecelerden gelecek güne

Öyle özgür, öyle özgürlüğe sevdalı
İstese dağları eritirdi soluğuyla
Kıyamet dudağının iki ucundaydı
Mapusta öldü

KUŞ

Erzincanda bir kuş mu
Erzincanda bin kuş var
Kanadında gümüş mü
Gümüş değil gümüş değil
Dikenli tel, zincir var

İlkyaz çiçekleri gibi iki elleri
Göğeren umudun sesini duyuyorum
Beton kâr etmiyor, demir tutmuyor
Zulum yetmiyor

Ah olsam bir bulut olsam
Eski bir şenlikten yağız türküler alsam
Dalgaları yeşil bir denizi geçsem
Aşıp dağları dağları üstlerine dursam

Erzincanda bir kuş mu
O dağları dağlara
O yolları yollara
O insanı insana
Sevgiyle teyelleyen uçmuş mu

Ey terziler terziler
Ömre zarar nice bir
Halk için halk içinde
Uçmuş mu?

Erzincanda bin kuş var
Acıları derin, öfkeleri kında
Dirençleri kavi
Gümüş bir onurla kanatlanmışlar

ZINDANLAR BOŞALMADIKÇA

Çiçek aldım kendime, eski yabancıydım
Sümbüllerle durulandım nice yıldan sonra
Sormadan, kimseler söylemeden
Sevindim soluklandım

Çiçek alsam artık onarsam kendimi kokularla
Ölüm elimizden tutup götürüyor kaç fil kaldık şurda
Gülemem, çiçek alamam, utanırım kendimi onarmaya
Dünyası zından zından zından
Zındanlar boşalmadıkça

GÜN ALNACINDA

Ulubat üstünde bir allı kayık
Bir allı kayık
Görünüp yitiyor bir alageyik
Bir alageyik

Ulubat yanında bir anaç tarla
Bir anaç tarla
Uzatmış ayağın göl kıyısına
Göl kıyısına

Öğle buğusunda gün alnacında
Gün alnacında
Irgatlar oturmuş zeytin ekmeğe
Zeytin ekmeğe

AŞAĞI CİNBOLATLI MUSA AKBABA'NIN SAĞ KOLUNA AĞIT*

Nasıl desem dil bilmem söz bilmem
Vurup düşürmüşüm kendi kolumdur
Götürmüşler altımdan toprağımı
Bu bize zulümdür ölümdür

On baş bir tarladan yerdik giyerdik
Yasa mıdır, kimler yazar, çizen kimler?
Kurdun kuşun bilmediği zulümdür
Dilim kısa sözüm eksik bize ölümdür

Suriye dağları dumandır oy beni
Ceylanpınar derler bize haramdır
Komadılar cerenlerle suya ine dölüşmüz
Turnalar uyarsın türkülerimizi
Urfanın beyleri yamandır

Nasıl desem, sebep kimdir suç kimde
Öfkemin bıçağı ömrümde
Hiç böyle keskin sabırsız olmamış
Bildiğim, kendi cürmümdür elimle işledim
Gücüm yetmez öz canımdan öteye
Düşürdüm kendi kolumdur

1 [Urfa'da Nusretbey Bucağı Aşağı Cinbolat köyünde Musa Akbaba (48), Toprak ve Tarım Reformu yasası gereği dağıtılıp, sonra elinden alınan ve eski sahibine verilen 100 dönüm toprak için öfkelenip, (...)a oy verdiği sağ kolunu, tarlasının ortasında, tohum makinesinde kopardı. 16 Aralık 87, *Cumhuriyet*]

PARİS

Ben ben ben Paris'teyken
Aman aman ben Paris'teyken
Bahardı dallarda gezen

Ben ben ben Paris'teyken
Aman bir Sacre-Coeur, Notre Dame
Pır pır kölelerin gölgesi
Kara ve beyaz işçiler işçiler
Paris'i her gece yeniden kurarlar

Paris'i her gece yeniden kurarken
Kulesi duvarı freski vitrayı
Kuran benim yapan benim diyemeden
Her gece aman aman her gece
Kara ve beyaz ölüler
Altından soğuk taşların
İnce ezgilerle seslenirler

SEVGİLİ DÜNYA

Dünyada Fransa diye bir ülke yokmuş da
Fransızmışım gibi dolaşıyorum
Parasızım ve kahverengiyim, elma çalıyorum
Tutuyorlar elmayı ve beni "Pis Marok"
Belim kırık, sol elim kapalı, bacaklarım felç
Sarışın kuşu olaydım annemin
Uçamam, böyle kalamam, ölürüm
Üzülme Arianne, sevgili Arianne
Bedenim on bir aylık, ölü bir kuşun bedeni
Üç yaşında dişlerim beyaz ve kesici, üç yaşında
Babam mülteci, anneminse
Ne adı ne soyadı, ondan daha daha mülteci
Rahminde unutulunca anlamıştım bunu
Plastiktenmişim gibi davrandılar bana
Ve anneme liken, kara-fatma
Niye ilgilensinler benimle, solan bedenimle
Niye ilgilendirsin onları doyup kalktıkları sofra
Uzak Asya, Latin Amerika, Önasya, Afrika
Elma, o çaldığım elma Gardia Civil'in birinde
Çürümüş pörsümüş, ne bana ne başkasına
Suç aletiymiş, kimseye vermiyor
Kuvaförle, suyla, sabunla bezeli dünya
Parasızım ve Vietnam yapışkan saçlarımla
Kullanıp atıyorlar aldırmıyorlar ama
Radyasyon, eds, delik ozon, asit ve esrarın avcunda
Ölebilirim, sarışın kuşu olsaydım annemin
Açık kalırdı elmaya özlemden ağzım
Gardia Civil'de yüzlerce çalınmış elma

Belki siyahım, ya da soluk Hintli, belki Türkiyeli
Dünya, bir o bizim doyamadığımız
Onların doyup kalktığı dünya
Radyasyon, eds, delik ozon, asit, esrar ve çürümüşlüğün avcunda
Ermişim abdalım değil, kör değilim yalnızca
Can gözüm görüyor, geç, çok geç, hasta dünya
Bir gün annelerinin tüm sarışın çocuklarına
Aldırırlar bir gün nasıl olsa
Ama aldırdıklarında
Radyasyon, eds, Civil Gardia, delik ozon, çürük elma
Dünya basıp gitmiş olacak

Sonra İşte Yaşlandım

1. Baskı 1995, YKY

KISA ŞİİR / *bir*

Bir roman kadar uzun bu tümce,
– Sonra işte yaşlandım.

AYRINTILAR İLAHİSİ

Ben neyi kimden aldım, nerden aldım
her şeyi bir yerden aldım
yorgunum yorganım uzakta dışarda
sabrımı bolca verdiler içerden aldım

sözler gelip geçsin diyedir, öfke sen bekle
örselendin ağrıdın oyuldun, henüz değil ölüm
ten bekle
bağırmalıyım, çığlığım kıştan ilkyaza değmeli
A yasak, hayır korkulu, evetten usandım

Mecnun masaldan atılmış –tele şov–
milyonla kopyeye bölünmüş Leyli
suretler ne gülümseyiş ne sır ne şaka
sandım ki gülümser maskeleri
suretler sandım

durur muydum bu gömütlükte neyim var
tuhaf dedi çılgınca tuhaf
ayrıntılar, paslı sürgüler, yosunlu taşlar
ya altındakiler ardmdakiler
Gültene kandım

KISA ŞİİR / *iki*

Hızlı öpüşlerle lekelenir ten
uzun kalır usul öpüşlerin anıları

KUM

Bana yaşadığı kentin kumunu gönderen
bir sevgilim vardı
bense merak ederdim hep oranın rüzgârını
uslu mu deli mi sürekli mi
apansız mı çıkar gökte savurur
yerden aldığını

Paylaştığımız kentler oldu sonra
rüzgâr usta ben acemi
esti geçti bir hışımla geldi geçti
kum doldurdu gözlerimi

KISA ŞİİR / *üç*

İçi ağırlaştı kaygıdan, kayşadan göl gibi

ÇÖL

Kim bizi bir daha
hayatın sonraki kesişme noktasında
karşılıklı durduk, yüzyüzeydik
kim bizi bir daha

ayrıksı bir duruştu ortasında insanların
bakışmasız, eksik, sözcüklere yüklenmiş
sözcüklerin oylumu ne kadarsa
ah tasa
ilmikleri bağları renkleri
dürüp koyduğumuz eski sandık
açılabilir mi, açılsa

hayır söylenmedi
ne tını ne vurgu ne açıktan
hayır söylenmedi
orda kaldı ve burda kaldı
aşkın ve özleyişin sezgisi
küçülmüş büzüşmüş dertop
orda kaldı ve burda kaldı
çöl ortasında

KISA ŞİİR / *dört*

geçmek, acıyı getirir daima

KISA ŞİİR / beş

Enkazına havlanıyor terkedilmiş dilin
gece köpek içinde

DİL ALTI

O öncede durdu, dilin altında
tadı usul, küçük, ömre taşınarak
bir yılan gömleği bir simge
belki bir isim
bir im taşımazsa görmez, yokolur

ben için değildi, ben içindeydi
susabilsem bir kendimi
söyleşmeyebilsem
sonsuza dek orda kalır

ölsem aklımla, farkında her şeyin farkında
o bende kendini bilir
olunca aşk, yürümek, kâr zarar
akşam tartı
çekilir
yalnız karanlık olur aşk olur

KISA ŞİİR / *altı*

Her konuşma bir şeyi değiştirir hayatımızda
Sustum durdum geriye geriye çekilerek

KISA ŞİİR / *yedi*

Sözlerin bumerang gibi
döner yaralarsa seni
ağzın dilin gereksizdir
susarsın

İZLER

Susup bekleyerek yaşlanıyordu
şeylerin uğultusu arasında
içi ağırlaştıkça rüzgâra çıkıyor
siliyordu kendini durma

ağrıya ağrıya nara dönüştüğünde
açtılar içinden sözler çıktı
kem sözler, kıncı davranışların izleri
aldanma gölgesi, ondurmayan bağışlama
"gitmeliyim" çıktı, "dönmemek üzre bir daha"
"artık herkesin yüzüne
bütün düşündüklerimi"
"yalnız olmalıyım" çıktı
derinlerde sır tutmuş
bir eski sevda

KISA ŞİİR / *sekiz*

Gurbete eğimli çocuğun
özleme eğimli olur annesi

MELAHATANIM

İçim gölet dipleri gibi kaynardı, doluksardım
ağlardım, uzak kentlerden dönerdiniz siz
mantarlı pabuçlarınız ipekler kokular
uçarken küçük bir kuş
öyle yan dallarınıza sezdirmeden konmuş
değsin diye bir sıcak bakışınız, kim bilir
için mi ağlardım

ölmek ah onu herkeslerden bekliyoruz
ama kim Melahatanım
teyze diyen size küçük birinin
okşamanın o özel bakışla bakmanın, belki sarılmanın
çıkarıp fotoğrafını bir kaf olmayandan bir kaf olmayana
uçup duran çarpıntılı kuşta kalabilir?

sizi ömrümce sevdim

SESİN BENİ

Sinek aşka sığmaz
ölüm uçucu olsa da aşka sığmaz
siyah aşka sığmaz, gidilir siyaha çünkü
siyahtan dönülmez, bir başka bahar yoktur altında
girebilir belki ufacık bir oğlan
aşkın sınırlarına
– hani indirmişti babası da arabadan
yolda bırakmıştı onu
sürüp gidiyordu ardına bakmadan –
oğlanın annesi endişe sisidir
usulca süzülür aralıklardan

sesin
sesin beni

ÖTEKİ TELEFON

Dişsiz yakalanmış, utangaç bir ses
bükülmüş sözcükler dökerek
mutluluktan budala sözcükler
gelen atkılar giden çözgülerle
düşünü kurar

görüşmeyle görüşme arasında
yeniden yeniden yeşerir bağlar
sevgi doğrulanır

OSMAN HAMDİ BEY
– Bir Kadının Portresi –

Bu son olmalı demiştir bu son bu son
çerçeveye bağlanmış bir duruş
bir bekleme anı

Osman Hamdi Bey o çerçevede
sonsuza değerken ve şimdi
ince tüylerle yükselirken boyun
kahverengi yakadan
Umur-u Ecnebi ile Aya İrini arasmda
ve saçlar hareli kumral bir başta
yumuşak vuruşlarla toplanırken
Osman Hamdi Bey
Sayda'da kazılardadır

onurlu çene inatçı burun
uzunluğa dikkat çekilmemiştir
ama yüz uzun
nasıl bunca gençken nasıl edinilmiş
dışardan verilmiş bir aşkla mı artmış
anlam yoğun

gözler saydam gibi, düşen ışıktan mı
kış gölleri sanki
yüz
varoldum demiştir Osman Hamdi Bey
şimdi ve sonsuza kadar
bu yüzde, gözlerde, kumral tüyler boyun
bu son olmalı demiştir bu son bu son
ayrıntıdır artık lahitler yeraltı nekropol
kazı bitmiş, Sayda'dan dönülmüştür

KISA ŞİİR / *dokuz*

Geçerken karışmış gibiydi
birisinin çektiği fotoğrafa

KISA ŞİİR / *on*

Hiçbir sıfat üstüne tam oturmadı
Ürkek miydi kararlı ya da saldırgan

KISA ŞİİR / *on bir*

Solaktır
boynuna çizildi doğarken
sol yanında Allahın gülünü taşıyor

KISA ŞİİR / *on iki*

İstediğiyle çıkardı yollara
giderdi hiç istemediğiyle

O BAHÇE O KADINLA

Kendinin zalimi bir kent
kendinin zalimi bir kadınla
nasıl arkadaş olabilir
biri ötekine uzandığında
öteki kaçmaya ya da intihara

kendinin zalimi bir sokak
kendinin zalimi bir kadınla
nasıl arkadaş olabilir
biri gündüzün gezintiye
öteki zifiri gece

kendinin zalimi bir ev
kendinin zalimi bir kadınla
nasıl arkadaş olabilir
biri su diye uzandığında
öteki kül dokunulmazlığında

kendinin zalimi bir bahçe
kendinin zalimi bir kadınla
şöyle arkadaş olabilir
birinin buzları altından
bir çiğdemin başı göründüğünde
öteki gülümser eliyle yüzüyle bedeniyle

EV

–beklenen biri için betimleme–

Ön bahçede güller açan ev kırmızı
asmış çamaşırlarını komşu verandaya
pazara giden ev

balkonundan mendil kadar deniz gören ev
üstüne martılar üşüşmüş bir kalyon
hangi yüzyıldan demirli orda öylecene
uzun yağmurlarda çatısı akınca
komşuya küsen ev
şeftalili zeytinli vişneli ev
kayısı aşılanmış erik dalına

uzaklara bakan ev balkonundan
(o yüzden mi yakınların yakınmaları)
dalgın unutkan kaygılı, küssün mü konuşsun mu
(yelden bir sonbahar sudan bir yazda
ne kadar saklanabilir o ağırlıksız sır)

patikalar uzun sokaklardan
kendine yollar edinen ev
havalanmayı bekleyen ev
bir dede bir torun bir uçurtmayla
ya da gurbete çıkmayı –hafif gemiler–
erteleyip temmuzu ağustosu
apansız eylüle giren ev

odaları şarkı tutan ev
biri mistik biri güncel biri öyle eski
pancursuz, yeşile gizli, çekilmiş yarışmalardan
melâli hüzünden ayıran ev

işte o ev

KISA ŞİİR / *on üç*

Ölümü sevdiği için mi öldürdü kendini
başkasının ölümünü sevmediği için mi?

PERİLİ KÖŞK

Orda o perili köşkte
senin şiirlerinle Emily
işlemeli yüksek tavan, upuzun altı pencere
kar yağıyor durmamacasına
haşin çınarlara yumuşak çamlara
arkada, çifte minareli camiin yarım silueti
gökyüzü şaşkın bir griliğin tekelinde
tül perde eski saat kulesinin
esmer gölgesiyle üstüste
utangaç, itilip kakılan
yeni üretilmiş şeyler ortasında
çarşılar, yaban giysiler, maceracı mallar
depolar sonunda dışa dönük rıhtım
gürleyen coşkulu aceleci rıhtım
nesi varsa kente boşaltmaya hazır
ve liman, gemiler uzak ülkelerden
yakın ülkelerden acı bandıralı
orda, o perili köşkte
senin şiirlerinle Emily
"bir saat beklemek uzundur
eğer sevgi hemen ardındaysa"
eğer sevgi hemen içindeyse
onu, ansıdığın en eski zamandan
taşıyıp getirdinse
orda o perili köşkte
kara bırak, sise, gölgelere
aşınmış düşlere bırak
kayıp gitmesinin günüdür sonsuza

KISAŞİİR / *on dört*

Çağ açıklanır varlığıyla kimi şeylerin
geçmiş, yokluğuyla açıklanamaz

KENT BİTTİ

Yakın sesler gitti
geceler el değiştirdi, yıkımlar
anılmıyor bile dilden çıktı
çözülme gündemde

antenlerin uyduların metalik söylemiyle
birleşilemiyor
yabancı isimler trafik imleri alarm zilleri
arasında karşılaşanlar
tanışıyorlar mı? tanışamıyorlar
bu bir çarpışmaya benziyor
bütün gün bütün gün çarpışa çarpışa
kentin ağır sularında
herkes yaralı

erkekler
kanına alkolden kıymıklar batıran
erkekler doğuyor çılgınlıklarından
kadınlarsa
kapatıp kendilerini rahimlerine
sırlarıyla oynuyorlar

kent bitti

KISA ŞİİR / *on beş*

Durur bellek çizmez olur
bu bir tehdit midir hayatımıza
ansımak o daha mı bü- yüktür yoksa?

BELLEK İLE ÖLÜM

Bellek durduğunda unutuş tırmalar kapıları
aynı sözler tekrar yine tekrar
kapandır, kısılıp dönülür
beynin içinde

ağız söylüyormuş bunu bilmiyordum
"hayır" diyormuşum durmadan
olumsuzlanan o dar alandan
çıkıp kurtulmak istiyor-muşum

denetle, çöz, boya, sıraya diz
senden mi geçmişti, salınır hayata
sözcükler, yalan özgürlüğümüz, sahte tansık
dökülür foya
kafamızın içindeki
yumruk kadar nesne sendelediğinde

yaş dondurur usul usul, hüzün dirhem atar
duyarlı teraziye
kin hırpalar öfke yerinden uğratır
sarsılır eski makina

söyleyen kim aynı sözleri bir daha bir daha
ben mi ben değilim o başka
ama yakınlar duyarlar
yoklar ölüm bizden önce

AKSATA

Günle kaplanmış bir akvaryumda
öyle yüzdüm öyle yüzdüm
kendi gözümden düştüm

bunca yıl üstümden silkelediğim
dünya karışıyor
baktım aşkla da aramıza

bu yoktan ilinti, şeylerin çekimi
ne zaman girdi hayatıma
ne işim var ne işim var
alınır satılır olanla

ey uğruları uzun yolumun
saklı cevheri diriltmeye
yeter mi attığım safra
eski yalnızlığım geri döner mi

yine ıssızlığım içinde bul
bağrıma dadan evimi dolaş
suyumu biriktir
hüznümün tüccarı

KISA ŞİİR / *on altı*

Genişleyip yükseliyor biz susa susa
kirli bir sese hükümlüyüz

SEHER

Açık pencerelerinden
Seheri bir top gibi fırlatılan
bu kente şimdi
hangi rüzgâr uğrar
hangi yağmur siler gecelerini

Seher öldü
ölmüş çiçekleri de
yalnız iki dal hercai menekşe
ve düşlerindeki kum zambağı

herkes döndü
teleğinde uzun ve hüzün kışları taşıyanlar
yenilenler konuşanlar
susarak aşanlar kanlı tezgâhları
kurtlar döndü ayakları beyaz boyalı
yeni bir şenliğe bellekler temizlendi
ekranlar temizlendi sayfalar temizlendi
orda öylecene durdu çocuk yüzüyle
kanayan bir Seherin gölgesi

O ÇOCUKLAR

Bir tabak mercimek bir portakal
bir tabak mercimek bir portakal
açtılar
başka bakışları yoktu
ekmekten ve mercimekten baktılar

turuncu görkemiyle portakal
uzun kaldı, kıyılmadı kıyılamazdı
doymuşluk ne dedi?
el tuttu, burun kokladı, bakış genişledi
göz yerine geldi

MASAL

Kanrevan bir gündüzün sonunda
tüylü gece ılık gece bizi koru
odalar bizi sar

bir var ki ekran
kocaman bir ağız kocaman
sıfırlar dokuzlar dokuzlar sıfırlar
derin kuyu, sargın uyku, koltuğunda
sesin yalnız yankıları yitirilmiş
bağır bağır bağıramıyorsun ama
çevir çevir çevirebilirsin
çünkü size de çıkabilir
çürük dişler, üretilmiş sahte şeyler
seç beğen al harca tüket kullan

büyük sözlüklerin diliyle konuşan
küçük çocuklar sanki, sözcükler
şeytan uçurtmaları
değmeden kimseye akıp gidiyor
uçup gidiyor
azarlar sitemler çağrılar hoşgörüler

artplanda
ayağını beyaza boyayan kurt
ve dolara endeksli efendiler

KISA ŞİİR / *on yedi*

Siyah taşlı bir yüzüktür
yaslı parmaklar tanır onu

KARŞI-TELE SIR

Kendi yakınlarının yakınlığına düştüğü zaman
uyanır tohum, büyür ten
çamları hatırla
ve tin kendi yakınlarının uzağında
serpilip genişler

yatıyordu öyle, saçları karışmış, giysisi yarı üstünde
onu neden öldürdüler neden öldürdüler neden öldürdüler?
camdı, istenileni yansıttı kimilerine göre
bence dondurduğu istenmeyendi

yatıyorlardı (acaba)
dizilmiştiler (acaba)
dizili miydiler vurulduklarında?
camdı, istenileni yansıttı
bence istenmeyen sorulardı üretilecek olan

kendi yakınlarının uzağında
çatlamaz tohum, ölür ten (öldürür ten)
onları hatırla
ve tin kendi uzaklarının yakınında
camdı, istenileni yansıttı (mı acaba)
süzülür düşsel aralıklardan
şu kadar şu kadar şu kadar
ölü olarak
orda öylecene diziliydiler

insan insan
çamları hatırla
nece uzaktaydı nece yakın
sır görünenin ardında
tohum gibi ten gibi mi gelecekler
yoksa tin süzülmekte de camlardan
insan insan
çatlatıp camları, birikip orman
sır görünenin ardında

KARŞI-TELE KENDİM

Beni aldat beni kandır
gerçekleri çek önümden
gibi kalsın
donsun vahşet

olsa da solgun bir çiçek
hayatım hayatım
gibi kalsın

dönüş mü? istemem dönüş
dursun geçmiş
gibi kalsın, günü kurtar
beni kurtar beni kurtar
kendim beni kurtar

KARŞI EKRAN

Onlar kendi çıngıraklarını taşıyan
kuzular gibi geldiler
yalnızca
uyardılar canları karşılığında
çağdaş şizofren
dışlarken duyarlıkları tarihi ve geleceği
uyarmadan avlamanın vahşi adaleti
bir kez daha her şeyi kirletti

HOŞÇAKAL

Meta meta meta meta
dokundu dokuma dokundu dokuma
meta meta meta meta
dokundu dokuma vurdu dokuma
vurdu dokuma mor vuruşlarla
geçti dokuma

öyle dar öyle kısa öyle yabancı
dokunma
kendime dönemem artık hoşçakalayım
reklamla reklam arasmda

KARŞI-TELESEKRETER
YA DA LİZA

Artık çok geç, bunlar için artık çok geç
yağmur gibi ağlamak, dansetmek
kısa bir mektup bırakmak
uzun bir mektup okumak
çıldırmadan önce, kendini öldürmeden önce
çok geç

gecenin sır kâtibiydi, gündüzün tanığı
ama neydi herkesin bildiği, onun bilmediği
çıldırmadan, kendini öldürmeden önce
–gitmedim Liza– diyecek birini bekledi

aslolan gül, kurumuş bir gül de olsa
vereni kimdi, unuttu
çıldırmadan, kendini öldürmeden önce
uzun bir serüven edinmek isterdi

sonuna dek izlemedi hiçbir filmi
hayır, bir öyküyü bir romanı
çıldırmadan, kendini öldürmeden önce
çünkü, bütün sonları bitirmişti

ama neydi herkesin bildiği
onun bilmediği neydi
düşlerini işgal etmişlerdi
olmamıştı kendi hayatı
birçok başkasınınkiydi

BİR SABAH ÇEKİMİ

Kare bir. sabah beş, Balıkesir otogar
gülmüşsün de yaprakların dökülmüş sanki
tütün zifir uyuklayan adamlar

kare iki
büyük savaşları kullanmıyoruz
günde birkaç yüz ölümlük
ufak sıcak savaşlarımız var

üçüncü kare. Mendel'den
teoriler sirke sinekleri ve bezelyeler
Darvin'den evrim
ah idealizm ah idealizm
Stalin ölmüştü sahi
ama bunlar öteki Stalin

dördüncü karede alzimer olmalı
parkinson mu yoksa, baş ağrıları
yürek beyin damar
DNA nız Sibiryanız uçsuz bucaksız

bu beşinci kare
gebe kadın gibi usul yürümeyin
elinizde ud def santur olsun
gezgin abdal duaları alın yanınıza
sorun şurda
ya ölürse ölü yıkayıcılar

altıncı kareyi neden zorlamalı
yıkılsınmış diye cezaevleri
boğucu delici eritici vb.
yeterince ikna eden silahınız var
çelik yelek miğfer maske
–karemiz harici çıplak savaşanlar–
ne muhteşem bir görünüş heryer cezaevi
gardiyanlar teller bakımlı köpekler
artık kalabilir tüm cezaevleri

yedini kare net değil
siz yanlış bir kuşaksınız, sizden önceki de
yalan çirkin diye belletildi size
oysa en güzel yalanı (güçlü mü demeli)
en akıllı söyler

kareler dışında
kornanız takılmış çılgınca ötüyor
hem çıkartmışsınız hem de
anlam haritanız bomboş

son karede toplanmalı dağılanlar
sabahın altısı, Balıkesir otogar

Sessiz Arka Bahçeler

(1999, *Antalya Altın Portakal Şiir Ödülü*)

1. Baskı 1998, YKY

LEYLA

"sen Leyla değilsin" dedi Mecnun
kavuştuğu andı
çıldırmış sanıldı

BALİNA

Göğü gördüm imkâna tutuldum düşü sevdim
dalıp çıkmalarım "orda bir şey"e dönüktü
kaç kez bir şey, başka bir şey
sıçradım hem yittim
hem belirlendim
derin durdum, teknenin altına girdim
sarstım
sarsıldım vuruşun gitgide usta vuruşuydu
sustum düşe düştüm
senin mi kan, yaralarımdan mı
hey kaptan
ne balinayım ben şimdi inadı içinde
ne senin mavi balinan

YEŞİL ARKA BAHÇELER

Kentlerde iniştir arka bahçe
diktiğin gül çeliğini yoklamaya
uçarak inersin tüy yaprak
baharlar
dönüşte sonra
yokuş ağırlığınca yüklenir üstüne
sonra bu serseri mayın
nereden gömülmüş gizli toprağına
kayarsın elinde değil
mayın o sezdiğin yerinde
(sessiz) seni beklemede
bir sürçme, belki bir acele
kayma kayma kayma kayma
kayarsın

SİKLAMEN İLAHİ

ittim kapıyı girdim içeri, cesurca ya da aptalca
o ve çocuklardı dünya
yalnızlığım yitti
karşılığında
bir saksı beyaz siklamen
siyah güderi eldiven, renkli camlar
acıdan bir ayla ortasında
açmaya korkulan mutluluklar, gizli keyifler
girdi hayatıma

sıcak bir bakış, bir yadsıma
salim bir öfke girdi hayatıma
hatalarım kesinleşti yüzüme vurulduğunda
savunmadım kendimi, artık çok geç
şen elmalar gibi yuvarlandı ortalığa
titizce sakladıklarım
durdum
lekeli bereli güneşin tam ortasında

TUHAF BİR AŞK

Kırılıyoruz, ya sen ya ben
ya da kırılmışlığımız
öyle derin öyle onarılmaz
bir yol arıyor yüzeye vurmak için
bir bahane. Onarılamıyoruz
onaramıyoruz, ekimiz görünmeden
sen ve ben

aramıza gerilen sahte deri
katılaşmış, çatlayabilir ancak, çatlıyor
sızıyor kan senden ya da benden
bazan ikimizden

bilemiyoruz yaşamayı severek
ve sevmeden
belki hem severek hem sevmeden

böyle parçalanarak dağılarak
mı ölünür?
dünyaya bir bütünlük bırakmadan
oysa ölüm bile usul usul
yaşama benzer yaşama benzer

BENZEŞ

Ölü bir böcek nasıl
hapsolduğu kehribar içinde

YANLIŞLAR

uzak, artık çok uzak bir dostun
elyazısıyla
yanlışları düzeltilmiş bir kitap
o kış, kışlar yanlış
ne kadar yanlış yaşanmış
kimin için yanlış, kim görmüş de yanlış
o kadın bir akşam kuşkularını
bırakıyor gibi yapmış
kış dört duvar
oda dar, ılık yakınlık
göstere göstere giyilen hoşgörünün
ötekine yüklediği ağırlık
dar eski merdiven
nitekim kaldırmadı
basamak trabzan yan korkuluklar
biri yukarda kalındı
aşağda öteki
arada
uzak
çok uzak bir dostun
elyazısı, düzelti

O ZAMAN

Ben o zaman
"kabarmaya başlamıştı göğüslerini
mavi jarse altında, utanan
tiftik hırkasıyla ince
mavi kuş bedeninden
dirsekleri açık dizleri kapalı"

her neyse geçti, geçmişti

ben o zaman
"salim bir nevroza dönüştürerek
dize ve dirseğe ait endişelerini
herkeslerin herkeslerin olduğu
o toplantı yerine yürüdü"

MUTLU BİR GÜNE ÖN ŞİİR

"kara bulutlara çıkalım anne"
"ama nasıl?" dedi Leyla
"iki kanat almalısın" dedi Sinan
"peki ne renk olsun?" dedi Deniz
"kırmızı kocaman"
orda iki ozan vardı, bir de büyükanne
Cevat Çapan mutlu dalgınlığındayken
imgeleri Gülten Akın kaptı
büyükanne hep yaptığı gibi
uçuverdi Sinan'la birlikte
kanatlarmış, kocamanmış, kırmızıymış beklemeden

ÇAY

1

Bülbüllerin, kızaran çileklerin sesi
bana doğru uzanmış elindeki
açık sabah çayı
kışkırtılan gönenç
suçlu gibi yaşamaya alıştık biz oysa
onu nereye nereye saklamalı

yıllarca sımsıkı kapattığı kapattığımız
ruhlarımız –ilk mi– birbirine değdi
düzleşe düzleşe yitti deniz
düşteydik, teknelerin sesi balıkçılar olmasa

2

dağlar eflâtun ve kara
gitgide yaklaşarak üstümüze geldi
yittik yitik ülkedeydik
değdik
kırlangıcın kanadıyla sessizliğe

reddettik
göğü, ağır bulutları, koyu
batıp gideni reddettik
akşam, yaşlı seslerinden geçerek komşuların
yoğurdun ve çileğin tadıyla
bizi derinine aldı

GECEKUŞU

Kaçtık kentin bizi sarmayan sesinden
denizin kış artığı sessizliğine
izlendiğimizi biliyorduk hem de kendimiz kendimizi
bir umut, bu kez öyle olmayabilir ve öteki
susar, bağışlarız biz bizi

gecekuşu aynı zaman aralığını kullanıyor
çığlığını boşaltırken yeryüzüne
yüreğin ve saatın kullandığı aralığı

yıkılmış köyleri, göçmüş olanları yollarda
çocukları, ruhlarını o doğulan yerde
bırakmış, gözlerinin ardı boşalmış yaşlıları
utangaç kadınları, öfkesi kendini bitiren erkekleri
onları onları onları taşıdığımızı
her çığlıkta yeniden anımsaya çoğalta
hükmü hayatına düşürülmüş
biri halinde
gece acı azığımızı paylaşıyor bizimle
uyumuyor uyutmuyor uslu durmuyor

oysa güller vardı önce aklımızda
iğdeleri gördük zambakları da
ayartıldığımız güzel kokulara
kök edinmiş aşka, derin buluşmaya
onları bulurduk bulmasına
gece, kuş çığlığı yüreği çıldırtan aralıklarla
yiten dinginlik
–gündüzü bekledik–

DÜĞÜN VE KAR

Sıcak aydınlık bir düğün kederi
yoğun karla, ıssız geceyle uyuştu
bizi kapıdan geçirmişlerdi
küçük kız, genç kadın yalnız
herkes içerde kaldı
sokak boyunca ikimiz

benim göğsümde kar, senin dizlerinde
beyaz tiftikten atkınla öyle
yürüdük
herkes orda kaldı
üveydiler mi ya da kış günü
keyiflere, sıcak odalara bağlı

kar yükseliyordu ayaklarımız
ince bedenimize ağır
donuyorduk
yokuş boyunca usul
kanatlı kapının önünde durunca
sarıldık, ağladık

öyle dingin öyle yumuşak
ince ipekten
gülümser hüzünlü
çılgın çekingen
en uzak uçları birleştirerek
öyle de onurlu durmak

ölüm seninle benim aramda
aşılmaz bir duvar ördü
ertesi karlarda geceleyin
bir başıma acıyla büyülü
hasretle dağlanarak
yürüdüm

DÜŞ

Perişan bir melek gibi yaşadı, öldü
hayattan çok alacağı vardı da
sitemkâr bile değildi Tanrısına
belirdi, yatağımın ayakucunda durdu
gülümsedi
beni aştı bakışları, onu imledi
kendine benzeyen yakınımdakini
o çağrılmıştı.

suyun dinlendiği taşlar, sarnıç
can uykularda dinlenir, bir de ölüm
küçümsendim
dünyayla aramdaki sıcaklığı ölüm küçümsedi
anladım
düş gerçekleşecekti
gerçekleşti

o çoktan çürüdü
ben yeni çözüldüm

ESKİ NİNE

Ölümün ve göçün dokunmadığı tek nesne
var mıdır
ölüm yok eder göç değiştirir
kendisi kalamaz kimse
sarp ve suskun ninelerden başka
onlar kimi zaman sırtlarında
kimi zaman sımsıkı kucak
hâlâ evin bebelerini avutmada

kimse kendi gibi kalmamıştır
o seven sevilen amca
döner birgün apansız, bırakılan kente
herkesin doğduğu evi haraç mezat
açmıştır izinsiz eski sandığı
artık başkasının olan evin avlusunda
tüccarı değildir bilemez nesi kaç para
sedef nalın, oyma kutu
fildişi tahta kehribar
tarak toka
mum bebeği kızın, armağan çıngırak ilk elbise
(naylon girmemişti daha saf hayatımıza)

sonra görülecektir
birinin evinde mor fanussuz lâmba
ötekinde mor fanus (ah yağma)
arar lâmbayı fanus fanusu lâmba
uzağında sahibinin
kirlenir porselen kırılır sırça

mor ipekten kenarıydı bir kırlentin
moru solmuş ipek ezilme derdinde
anılarından utanan çocuk
yaşlanınca şaşar kendine
sözcükler dizerek barışır diliyle
söyler, anlaşılır

YÜRÜYÜŞ

Eksilenler vardı yanımızdan yöremizden
ne yapabiliriz başka, bilemeden
yürüyoruz arada küçük molalar
ağlıyoruz o sevdiğimizse aşikâr
değilse derine daha derine
acıyla hüzünle yaşla doldurulmuş hazine
açıyoruz arada, giderek uzaklaşma
ah yaş, süreğen saatı unutkanlığın
yüzeyde avunma
şaşkın sarkaç çevresi boşalmış anlamsız
biz kalır mıyız

SEYİRLİK

Göz mü bu seyirlikte
gören mi gösteren mi
yoksa görülen mi oldum
ya da hepsi

SÖZLERİ KUŞ KADINLAR

"Bunlar güvercin" dedim, "gövdesinin inceliğinden.."
"kumru olsa.." dedim, ona baktım
baktım beni dinlemiyor
güvercinler uçtu, sustum

SAKLAYAN KADINLAR ŞİİRİ

O telefona çıkma, o kapıyı açma
ona dokunma
sarnıcı besleyen suyu sonsuza
sakla, sende sürsün aşk

DÜŞLERİ ÇIKMAYAN KADINLAR

ona göre biri, istediği
diyebilse, diyemiyor
çarpıcı bir işaretle kayboluyor
sonra döner gibi uzaklaştığında
ılık yumuşak hüzünlü

Onu düşünmemek istiyor
onu düşünmeden edemiyor
biri ve öteki biri ve öteki
an mı saatlar mı ne önemi var
giderek dönerek durmadan
yaşıyor acıyla bölündüğünü

kapı merdivenler işte şimdi sokak
gözleriyle gördü uzaklaştığını
sorsalar demesi gerekir, "o gitti"
ama kim var orda, kim dedi
kim ona sevgilim dedi

PRATİK

Attığım adım yanlış mıydı
durduğum yerden biliyorum

EVDEKİ KADININ ŞİİRİ

saklayıp başını bağasına
ölü gibi dursun istendi
öteki kadınlar bir yerlerden
şakıyıp gelirlerdi

bakışlar, bir erkek bir kadın
yoğun elektrik havai sözler
o dışa düşendi

mutfak oda yatak arasında
yatakla beşik
nice nice yol döşendi

aptal dakikalar, içine sığmama
gelgeç albeni
uyandı.. bitti

KORKAK KADINLAR ŞİİRİ

Onlar için pazarlar erkekler
sevda ile sıkıntı arasında
bir gider bir gelirler

gencömrü aşmak bir dağı aşmak
sırtta çocuklar
hâlâ genç sanmaları kendilerini
ol sebeptendir

saatı sormadan korkuları vardır
yitirmek tek yılgı
sevdikleri sevmedikleri de olmuşsa zamanla
şakırlar sevdiklerini de
ötekini nevroza dönüştürüp saklarlar

BÖLÜNEN KADINLAR ŞİİRİ

Sonsuz tenin bir serap olduğunu
bilen kadınlar
sonsuz tine büyücülerle yönelen kadınlar

kısık bir perdenin o gerçeği
gösterdiğinden umutlu
bir perdenin kısık yeri kadar
incelen kadınlar

dünya, nedir onlardaki yansın
demir mi, ateş mi, belki cehennem
pervaneler işte, renkli camlara
çarpa çarpa hayal kanatlarını
tükenen kadınlar

KONKENCİ KADINLAR

sinek onlusunu sevmeseler de
ellerinde çıkıyor

YALNIZ ÖLEN KIZIN ŞİİRİ

nerden düştü o kız usa, kara saçlarıyla
uzun geceler gibi uykusuz
bir hastane odasında
neden beni yatırmışlardı onun yanına?

sarılığı ve bir sevgilisi vardı
Joan adında
mektuplarla telefonlarla ona ulaşıldığında
Selanik, Pire, Atina
sonsuz uykusundaydı, Joan geldi

onu birkaç saat daha dünyada
oyalayamadığım için utandım
gözlerini kapattılar, kapatmışlardı
dokunamadılar gözyaşlarına
Joan onları öptü

KAPICI KADINLAR ŞİİRİ

kısarak seslerini, sözlerini eksilterek
eğerek başlarını
yeraltından usulca çıkıyorlar

mor yemenileri ve turuncu hırkalarıyla
kapıcı kadınlar, kocalar, çocuklar
çorak kentlerimizi bahçeye dönüştürüp
solgun daha solgun sonra daha solgun
uçuyor yüzleri geceye kadar

PAYLAŞIM

ağıdını bana dirhem dirhem
paylaştıran komşum
sevinçlerin var mı, nerde
niye onları hiç bilmiyorum

OĞLUNU SORAN KADININ ŞİİRİ

–İsa'yı çarmıha gerdilerdi
sonra Platus ellerini yıkadı–
ellerini yıkadın, yıkamıştın
bitmiş aşağdaki genç adama ait
bütün işler
kameralar beyanatlar basın bültenleri
işkence yoğun sürdüydü

o askıyı kuran, o akımı veren
elbet sen değildin
sen yalnız gözlerini kapadın
ellerini yıkadın sen
sonra bana uzattın biraz sıkıntıyla
unvanın büyüdü, kutlandın ödüllendin

her şey sorulduydu, herkes şunu sustu:
sonra o ellerle nasıl
okşadın kızını
nasıl şiir yazdın

EKSİK ŞİİR

çorbasını büyüleyen biridir anneler
hasta yatağımızda
elleri yüzleri hoş kokar

ANNELER İLAHİSİ

Yitiğin tartıldı orda burda
bozuk mu düzgün mü tartılarda
durdun
söylenmemiş, anlatılmamış, söylenememiş olanı
anlaşılır kıldı duruşun

öyle bakıyorsun
içinde dolaştırdıkları o karışık ayna
senin çıplak gözlerine
ne kadar ne kadar yabancı

suya düşmüş arıyı gözleyen
bu dünya düşündürmez mi
kimin hayatı kimin umurunda
oysa sarmalandın, paylaşıldın
ortasında sen gibi bir kalabalığın

Anneler olmasa kim kimi severdi
saklı tuttun o insanı insana bağlayan güvenci
yollar boyu, eskitilmiş alanlarda
solgun bir bedeni gezdirmedin Metin'in annesi

KİMSE

itip beni
balıma dadanan bu çağı sevmedim

İYİ Kİ

Düşünmeden konuşmadan yaşayanlarımız
düşünmeden konuşmadan yaşayanlarımızın
geleceğini bekliyor
ayları bir sese yeniliyor kocaman sessizlik
gelecek gelmiyor

YAPI

ötekini yıkarlar, eskiden gecelerdi
şimdi açık açığa gündüzün
sağ eller silâhta, ele güne karşı yasa
oldu mu, var mıydı, olsa olmasa
çatılıyor yenisi

kimi yapılar bizimdi az kaldık içinde
bir baktık var bir baktık hayâl
yıkılsa yıkılsa dediydik ömrümüzce
kimi yapılardı, uzun sürdü uzun sürdü

KARA KADINLAR ŞİİRİ

çocuklarını farelerin kemirdiği kadın
bir simge
o alınlarınıza vurulmuş damga
aklanıp aklanıp çıksanız da
kanlı tellaklar hamamından
derununuz kara yüzleriniz kara elleriniz kara

TEŞEKKÜR

En zor mektuplardır teşekkür mektupları
yazılan yazılamayan yazılmasından korkulan
ne ertelesen çok
ne yazsan az ne göndersen
yaşa sığınırsın hiç istemeden
bağışlanmayı umarak

ŞİİR

İlan-ı Şiir Serhan Ada
Nüzüllü Şiirler Mim Kaf Agayef
John Ashbery – Profil haz. Nazmi Ağıl
Gökçe Yazı Nazmi Ağıl
Sessiz Arka Bahçeler Gülten Akın
Toplu Şiirler • I (1956-1976) Gülten Akın
Toplu Şiirler • II (1979-1998) Gülten Akın
Sonra İşte Yaşlandım Gülten Akın
Şiiri Düzde Kuşatmak Gülten Akın
Şiir Üzerine Notlar Gülten Akın
Şiirler 1938-1993 Sabahattin Kudret Aksal
Batık Kent • Son Şiirleri Sabahattin Kudret Aksal
Fırak – Toplu Şiirler 1989-1999 Hulki Aktunç
Belki Çiçek Dağına – Toplu Şiirler 1980-1999 Sina Akyol
Avluda Sina Akyol
Bütün Şiirleri Sabahattin Ali
Bir Acıya Kiracı Metin Altıok
Necroscopium Ömer Arakon
Hey! Jack, Gary, Allen, Alp! C. Hakan Arslan
Seçme Şiirler – Selected Poems John Ash
The Anatolikon John Ash
Son Şiirler Ece Ayhan
Bütün Yort Savul'lar! – Toplu Şiirler Ece Ayhan
Kılıç Artığı • Gizlenen Bir Şairin Portresi İlhan Şevket Aykut
Aşağı Üsküdar Ali Asker Barut
Kuzeye Giden İnce Yol Matsuo Başo
Seyrüsefer Defteri Enis Batur
Doğu-Batı Divanı Enis Batur
Seçme Şiirler 1947-1997 Taner Baybars
Çiçek Dünyalar Sami Baydar
Kalfa – Seçme Şiirler 1965-1998 Süreyya Berfe
Pera İlhan Berk
Galata İlhan Berk
Asılı Eros – Çeviri Şiirler İlhan Berk
KültKitap İlhan Berk
Eşik (1947-1975) İlhan Berk
Aşk Tahtı (1976-1982) İlhan Berk
Akşama Doğru (1984-1996) İlhan Berk
Sofokles'in Antigone'si Bertolt Brecht
Şiirler Catullus
Şiir ve Yaşam Ali Cengizkan
Japon Yelpazeleri İçin Yüz Tümce Paul Claudel
Şiir Atlası 2 haz. Cevat Çapan
Şiir Atlası 3 haz. Cevat Çapan
Seferis – Profil haz. Cevat Çapan
Bütün Şiirleri Asaf Hâlet Çelebi
Eski Yağmurları Dinliyordum... Arif Damar
Şiirler Ahmet Muhip Dıranas
Seferi Salih Ecer
Yarım Damla haz. Gültekin Emre
Siyaha Elveda Gültekin Emre
Şahitsiz Vakitler Ebubekir Eroğlu
Gül ve Telve Seyhan Erözçelik
Kılıç İpekte Sınanır - Toplu Şiirler 1982-2000 Hüseyin Ferhad
Sadece Ses Kalıcıdır Furuğ
Lodoslar Kenti Füruzan
Seçme Şiirler Louise Glück
Romeo ve Romeo. Ahmet Güntan
İlk Kan. Ahmet Güntan
İkili Tekrar. Ahmet Güntan
Eski Mısır'dan Şiirler haz. Talat Sait Halman
Hayyam'ın Teraneleri Sâdık Hidâyet
Deliliğin Arifesinde Friedrich Hölderlin
Ait'siz Kimlik Kitabı Mustafa Irgat
Daha İyisi Saksofon – Seçme Şiirler Ernst Jandl
Gül Yaprağın' Döktü Bugün – Ağıtlar haz. Alpay Kabacalı
Yahya Kemal Rimbaud'yu Okudu mu? Hasan Bülent Kahraman

Sarı Defterdekiler – Folklor Derlemeleri Yaşar Kemal
Yirmi Lak Tablet + (Yolcunun Siyah Bavulu) Birhan Keskin
Akademi Tuna Kiremitçi
Dünyanın İşaretleri – Seçme Şiirler Karl Krolow
Ciddiye Alındığım Kara Parçalan küçük İskender
Periler Ölürken Özür Diler küçük İskender
Şiirlideğnek küçük İskender
Yirmi5April küçük İskender
Papağana Silah Çekme! küçük İskender
Unutulmuş Kent ve Çeviri Şiirler Onat Kutlar
Bütün Eserleri Ercümend Behzad Lâv
Bilitis'in Şarkıları Pierre Louÿs
Simone Martini'nin Dünyevive
Semavî Yolculuğu Mario Luzi
Bir Dünyalının Notları – Toplu Şiirler Özkan Mert
Şiirler 1938-1958 Behçet Necatigil
Şiirler 1948-1972 Behçet Necatigil
Şiirler 1972-1979 Behçet Necatigil
Toplu Şiirler Ahmet Oktay
Gözüm Seğirdi Vaktitten Ahmet Oktay
Söz Acıda Sınandı Ahmet Oktay
1945 Sonrası İsveç Şiiri Antolojisi haz. Lütfi Özkök - Yüksel Peker
Balkur'da Akşam Yemeği Demir Özlü
İnsan Arkadaşınındır Hüseyin Peker
Babam Benden Hiçbir Şey Anlamıyor Barış Pirhasan
Sözler Jacques Prévert
Seçilmiş Şiirler Ali Püsküllüoğlu
Siyah İnciler Mehmed Rauf
Gösterge Avcıları – Şiiri Okuyan Şairler 1 Mehmet Rifat
Gece Yazı – Çeviri Şiirler Oktay Rifat-Samih Rifat
Rüzgâr İçin Sözler – Seçme Şiirler Theodore Roethke
İtalyan Hermetik Şiiri Antolojisi haz. Işıl Saatçıoğlu
Ungaretti – Profil haz. Işıl Saatçıoğlu
Başlangıcın Sesi Sohrap Sepehri
Arzu ve Varlık – Dağlarca'ya Bakışlar Ahmet Soysal
Kardan Düşler – Seçme Şiirler Lasse Söderberg
Sevda Sözleri - Bütün Şiirleri Cemal Süreya
Yürek ki Paramparça - Çeviri Şiirleri Cemal Süreya
Gençlik Ayinleri Zafer Şenocak
Çağdaş Latin Amerika Şiiri Antolojisi haz. Ülkü Tamer
Yanardağın Üstündeki Kuş Ülkü Tamer
Küflü Şimşek – Şiirler, 1966-1996 Mehmet Taner
Şiirler Ahmet Hamdi Tanpınar
Dağı Öpmeler Oğuz Tansel
Toplu Şiirler 1971-1995 Tuğrul Tanyol
Mavikara Hakan Toker
Görülen Kentler Güven Turan
Toplu Şiirler Güven Turan
101 Bir Dize Güven Turan
Gizli Alanlar Güven Turan
From Istanbul / İstanbul'dan Sidney Wade
Eski Kıbrıs Şiiri Antolojisi haz ve çev. Mehmet Yaşın
Kıbrıslıtürk Şiiri Antolojisi haz. Mehmet Yaşın
Yağmurun Direnişi Coşkun Yerli
1945 Sonrası Fransız Şiiri Antolojisi haz. Levent Yılmaz
Kayıp Ruhlar İsimsiz Adalar Levent Yılmaz
Son Ülke Levent Yılmaz
20 Ş. Necmi Zekâ

http://www.shop.superonline.com/yky

"Şiir, insanla insan, insanla dünya arasındakini seçerek bir başka düzleme aktarır ve yeniden kurar. Bir özel dil olmakla birlikte şiir bir iletişim aracıdır. Nesnel dayanağı olan coşkulu bir söylemdir. Kimi kez doğru giden bir oktur. Yeniden düzenlenmesi gereken yaşama, dünyaya usla karşı çıkıştır. Başkaldırıdır."

Gülten Akın

Gülten Akın'ın *Seyran Destanı* (1979), *İlahiler* (1983), *42 Günün Şiirleri* (1986), *Sevda Kalıcıdır* (1991, Halil Kocagöz Şiir Ödülü), *Sonra işte Yaşlandım* (1995) ve *Sessiz Arka Bahçeler* (1998, 1999 Antalya Altın Portakal Ödülü) kitaplarında yer alan şiirlerinin hepsi ikinci ciltte bir arada.

Sessizliğin dile gelmesi gibi, inceliklerin beden kazanması gibi, anlatılamazın dile gelmesi gibi, rüzgârların mavi mavi esmesi gibi Gülten Akın ırmağında beslenen billur tadında dizeler, şiir tadıyla yaşamak için.

TEMA
TÜRKİYE ÇÖL OLMASIN!
(0212) 281 10 27

ISBN 975-363-492-7

TOPLU ŞİİRLER 2

2 012760 001690

Yeni Çizgi
60000000